Ազգ
Azg
20 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 2007 ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 235 (3887)

ՄԱԿ-ի ԱԽ-ն սկսեց Կոսովոյի հարցի քննարկումը

ՄԱԿ-ի Անվտանգության խորհուրդը երեկ սկսել է Կոսովոյի կարգավիճակի հարցը քննարկել Բելգրադ-Պրիշտինա 120-օրյա ուղղակի բանակցություններից հետո միջնորդների «եռյակի» ներկայացրած զեկուցագրի հիման վրա: Սա երկրորդ աշխարհամարտից հետո առանց երկու կողմերի համաձայնության պետական սահմանները փոփոխելու առաջին փորձն է:

Նիստն անցկացվում է Իտալիայի արտգործնախարար Մասսիմո դ'Ալեմայի ղեկավարությամբ, քանի որ Իտալիան դեկտեմբերին նախագահում է ԱԽ-ում: Ֆրանսպրեսը հաղորդում է, որ ԱԽ նիստերի դահլիճ են հրավիրվել Սերբիայի վարչապետ Վոյիսլավ Կոշտունիցան եւ Կոսովոյի նախագահ Ֆաթմիր Սեյդիուն: Վերջինս կարող է Կոսովոյի ալբանացիների տեսակետն արտահայտել «որպես մասնավոր անձ»՝ ըստ նիստի ձեւաչափի:

ՄԱԿ-ի գլխավոր քարտուղար Պան Գի Մունը մտադիր է լսել բոլոր կողմերին, ձեռնպահ մնալով սեփական գնահատականներից: Ավելի վաղ՝ դեկտեմբերի 14-ին, Եվրամիության երկրների ղեկավարները Բրյուսելի գագաթաժողովում չէին կարողացել միասնական դիրքորոշում մշակել Կոսովոյի կարգավիճակի հարցում: Սերբական մարզ Կոսովոյում ներկայումս մեծամասնություն կազմող ալբանացիներն ուզում են անկախանալ, ինչին դեմ են Սերբիան եւ Ռուսաստանը:

Ազգային ժողովում փնտրում են հայ-թուրքական հարաբերությունների բանալին

Հրավիրյալ թուրքերը չժամանեցին

ՄԱՐԻՆԵՏԱ ԽԱՉԱՏՐՅԱՆ

Երեկվանից Ազգային ժողովում հասարակայնության լայն շերտերի ներկայացուցիչների մասնակցությամբ ընթանում են «Հայ-թուրքական հարաբերություններ. հիմնախնդիրներ եւ հեռանկարներ» լսումները, որոնք կազմակերպել է ԱԺ արտաքին հարաբերությունների հանձնաժողովը: Հրավիրված էին մասնագետ շրջանակներից, Հայաստանում գործող դիվանագիտական ծառայությունների եւ միջազգային կազմակերպությունների ներկայացուցիչներ՝ ամենաբարձր մակարդակով, քաղաքական ողջ ներկապնակն էր ներկա: Թուրքիայի տարբեր շրջանակների եւս հրավերներ էին ուղարկվել, սակայն վերջիններս, ըստ արտաքին հարաբերությունների հանձնաժողովի նախագահ **Արմեն Ռուստամյանի**, տարբեր պատճառաբանություններով մերժել են հրավերը: Անգամ Օրհան Փամուկին են զարտուղի ճանապարհներով հրավեր ուղարկել, սակայն վերջնականապես համոզվել են, որ նա թաքնվում է ու հազիվ թե ժամաներ:

Լսումներին ներկա էր Հարավային Կովկասում Եվրամիության ներկայացուցիչ **Պիտեր Սեմնեբին**, որը ելույթ ունեցավ, ապա եւ պատասխանեց լրագրողների հարցերին: Սակայն մինչեւ Սեմնեբիի տեսակետները ներկայացնելը՝ լսումների ընթացքը ներկայացնենք: Տես էջ 8

ԱՌԱՋԱԴՐՎԱԾ ԹԵԿՆԱԾՈՒՆԵՐԸ ՄԵՐ ԿԱՅՔԷՋՈՒՄ

«Ազգի» ընթերցողների հետաքրքրությունը նախագահի թեկնածուների նկատմամբ

ԱՐՄԵՆ ՄԱՆՎԵԼՅԱՆ

Արդեն երկրորդ շաբաթն է, ինչ **«Ազգ» թերթի** կայքէջում տեղադրված են նախագահության առաջադրված 9 թեկնածուների կենսագրությունները: Կայքէջի ընթերցողները հաճույքով են հաճախում **«Ազգի»** «Նախագահական ընտրություններ-2008» էջը: Ամփոփելով երկշաբաթյա «աշխատանքը», կարող ենք ասել, որ նախագահության թեկնածուների նկատմամբ մեր ընթերցողները հետաքրքրության տարբեր աստիճան են դրսեւորել, ըստ այդմ թեկնածուներին կարելի է պայմանականորեն բաժանել 3 եռյակի:

Ըստ ընթերցողների հետաքրքրության, առաջին եռյակում են Լեւոն Տեր-Պետրոսյանը, Սերժ Սարգսյանը եւ... Տիգրան Կարապետյանը: Այս եռյակում առաջատարը Հայաստանի առաջին նախագահ Լեւոն Տեր-Պետրոսյանն է, նրան մի փոքր զիջելով երկրորդ հորիզոնականում է գործող վարչապետ Սերժ Սարգսյանը, ապա գալիս է Տիգրան Կարապետյանը: Չնայած Լեւոն Տեր-Պետրոսյանը արդեն 3-րդ ամիսն է, ինչ դուրս է եկել ստվերից եւ զբաղվում է ակտիվ քաղաքականությամբ, նրա նկատմամբ հետաքրքրությունը դեռ բարձր է եւ բնակչությանը շարունակում է հետաքրքրել այն ամենը, ինչ կապված է առաջին նախագահի հետ, հետեւաբար կարելի է եզրակացնել, որ վերջինս կարիք ունի ավելի բաց ու թափանցիկ գործունեության: Սերժ Սարգսյանի նկատմամբ հետաքրքրությունը նույնպես հասկանալի է, մանավանդ նախագահական ընտրություններում նա համարվում է հիմնական ֆավորիտներից մեկը, հետեւաբար շատերն են ցանկանում ծանոթանալ գործող վարչապետի կյանքի մանրամասներին: Ինչեւէ, վերջինիս նույնպես կարելի է խորհուրդ տալ՝ ավելի թափանցիկ լինել իր ընտրողների համար, որպեսզի պարզ պատկերացում կազմեն այն թեկնածուի մասին, որը հավակնում է դառնալ երկրի նախագահ: Շատերի համար անսպասելի, 3-րդ հորիզոնականում է ԱԼՄ հոլդինգի ղեկավար Տիգրան Կարապետյանը, որը չնայած բավականին բաց եւ ակտիվ գործունեություն է կատարում, սակայն շատերին են հետաքրքիր նրա կյանքը եւ անցած ուղին: Տես էջ 2

Ցեղասպանության ժխտումը պատժելի է

Ինչպես Շվեյցարիայից հաղորդում է պրն Սարգիս Շահինյանը, այդ երկրի դաշնային դատարանը Թուրքիայի բանվորական կուսակցության ղեկավար Դողու Փերինչեքին մեղավոր է ճանաչել «ռասայական խտրականության» համար հոդվածով: Վերջինս 2005-ին հայտարարել էր, որ Հայոց ցեղասպանությունը «միջազգային սուտ է»: Շվեյցարիայի դաշնային դատարանի որոշմամբ Փերինչեքը պետք է տուգանք մուծի, ինչպես նաեւ վճարի դատական բոլոր ծախսերը: Հաղորդվում է, որ դատարանի այս որոշումը կարեւոր է, որովհետեւ այն դառնում է նախադեպային եւ այսուհետեւ ոչ միայն դատական մարմինները, այլեւ իշխանությունները պարտավոր են ընդունել, որ 1915-ին տեղի ունեցածը Ցեղասպանություն է:

Տեր-Պետրոսյանը հանդիպել է Սեմնեբիի հետ

Հայաստանի առաջին նախագահ Լեւոն Տեր-Պետրոսյանն իր տանը հանդիպել է Հարավային Կովկասում ԵՄ Հատուկ ներկայացուցիչ Պիտեր Սեմնեբիի հետ: Մեկ ժամ տեւած զրույցի ընթացքում քննարկվել են Հայաստանի ներքին քաղաքական իրավիճակին, առաջիկա նախագահական ընտրություններին, Ղարաբաղյան հակամարտության կարգավորմանն առնչվող բազմաթիվ հարցեր: Հանդիպմանը մասնակցել է նաեւ Պիտեր Սեմնեբիի Երեւանի գրասենյակի պատասխանատու Անդրեյ Դիդենկոն:

Հայկական 301-ը եվրոմակարդակի է

Մարդու իրավունքների պաշտպանի գրասենյակից հաղորդում են, որ ԱԺ պատգամավոր Զարուհի Փոստանջյանի առաջարկով մարդու իրավունքների պաշտպան Արմեն Հարությունյանը պաշտոնապես դիմել է Եվրոպայի խորհրդի Վենետիկի հանձնաժողովին՝ քննարկելու Հայաստանի Հանրապետության քրեական օրենսգրքի 301 հոդվածի՝ Մարդու իրավունքների եվրոպական կոնվենցիայի 10-րդ հոդվածի պահանջներին համապատասխանության հարցը: Հաղորդվում է, որ դեկտեմբերի 14-15-ին տեղի ունեցած 73-րդ լիագումար նիստում Վենետիկի հանձնաժողովը քննարկել եւ հաստատել է իրենց փորձագետների ներկայացրած դիրքորոշումը, համաձայն որի ՀՀ քրեական օրենսգրքի 301 հոդվածը համապատասխանում է Մարդու իրավունքների եվրոպական կոնվենցիային եւ Մարդու իրավունքների եվրոպական դատարանի նախադեպային պրակտիկայով սահմանված չափորոշիչներին:

983 հայց ընդդեմ Հայաստանի

Արդարադատության փոխնախարար Գեւորգ Կոստանյանը լրագրողներին հայտնել է, որ Մարդու իրավունքների եվրոպական կոնվենցիային միանալուց ի վեր Հայաստանի դեմ ներկայացվել է 983 հայց, որոնցից 597-ը միայն այս տարի: Հայցերի մի մասը՝ 243-ը ճանաչվել է անընդունելի: Իսկ այս տարի ներկայացված հայցերից 40-ը ճանաչվել է անընդունելի, 4-ի վերաբերյալ կայացվել է ընդունելիության որոշում, նույնքան գործեր էլ կարճվել են: Հայաստանի դեմ գործերից 12-ը վարչական իրավախախտումներին են վերաբերում, 13-ը՝ քրեական եւ 32-ը քաղաքացիական ոլորտների վերաբերյալ գործեր են: Կոստանյանի տվյալներով, մինչ այժմ Հայաստանի դեմ Եվրադատարանում կայացվել է 4 վճիռ, Վրաստանի դեմ՝ 9 վճիռ, Ադրբեջանի դեմ՝ 6 վճիռ եւ մոտ 20 որոշում: Վարչական պատասխանատվության ենթարկելուն առնչվող գործով՝ «Գալստյանն ընդդեմ Հայաստանի Հանրապետության», Հայաստանը պարտավորվել է վճարել 3000 եվրո փոխհատուցում: «Միշա Հարությունյանն ընդդեմ Հայաստանի» գործով Հայաստանն արդեն իսկ վճարել է 4000 եվրո փոխհատուցում:

Վազգեն Մանուկյանը դատից է պահանջում

Երեկ Վազգեն Մանուկյանը տարածել է հայտարարություն, որ դիմել է դատախազություն՝ պահանջելով քրեական գործ հարուցել «Հայկական ժամանակ» թերթի դեմ, անձը վիրավորելու եւ զրպարտելու համար: Հիշեցնենք, որ այդ թերթում հրապարակվել էր «Վազգեն Մանուկյանի «Մայն կամպֆ»-«Իմ պայքարը» վերնագրով հոդված: Ըստ Վազգեն Մանուկյանի՝ «հոդվածն իր բնույթով եւ բովանդակությամբ հեռու է լրագրողական հրապարակում համարվելուց»: «Թերթի ամբողջ հոդվածը կառուցված է ինձ անհիմն վերագրված ձեռագիր փաստաթղթի վրա», հայտարարում է ԱԺՄ նախագահը եւ նշում, որ իր լիազորված անձը, փաստաբան Վարդան Զուռնաչյանը զանգահարել է թերթի գլխավոր խմբագիր Նիկոլ Փաշինյանին ձեռագրի համատեղ փորձաքննություն անցկացնելու պատասխանը ստանալու համար, սակայն «խմբագիրը հրաժարվել է իր ներկայացուցչի միջոցով մեզ հետ համատեղ ձեռագիր բնօրինակը ձեռագրաբանական փորձաքննության ներկայացնելու մեր առաջարկից», նշվում է տարածված հայտարարության մեջ: «Նման պայմաններում, հաշվի առնելով հարցի հրատապությունը, ինչպես նաեւ այն ցինիզմը, որով թերթը փորձել է ինձ վիրավորել, զրպարտել, ինչպես նաեւ հասարակությանը կեղծ տեղեկատվություն մատուցել, ես ստիպված եմ դիմել դատախազությանը: Ընդգծում եմ, որ ես չէի դիմի դատախազությանը, եթե թերթի խմբագիրը համաձայներ իր ներկայացուցչի հետ փաստաթուղթը փորձաքննության ուղարկելու իմ առաջարկին», ասված է ԱԺՄ նախագահի հայտարարության մեջ:

«Շինարարական աշխատանքները կավարտվեն նախանշված ժամկետում՝ մինչեւ տարեվերջ»

Մեկ անգամ եւս հավաստիացրեց Երեւանի քաղաքապետ Երվանդ Զախարյանը

ԱՐԱ ՄԱՐՏԻՐՈՍՅԱՆ

Այս տարին մայրաքաղաքի համար ճանապարհային հանգույցների եւ անցուղիների աննախադեպ ծավալներով շինարարության տարի էր: Մեքենաների թվի կտրուկ ավելացման պայմաններում նման կառույցների շինարարությունը հրատապ քայլ էր, հակառակ դեպքում մայրաքաղաքի փողոցներից եւ հանգույցներից շատերը չէին կարող ապահովել անհրաժեշտ թողունակությունը եւ տրանսպորտի տեղաշարժվելու հնարավորությունը: Երեկ Երեւանի քաղաքապետ Երվանդ Զախարյանի՝ շինհրապարակներ կատարած այցի ժամանակ արդեն իսկ ակնառու էր, որ շինարարական աշխատանքները մոտենում են ավարտին: Այցելության առաջին վայրը Իսակովի պողոտան էր:

Իսակովի պողոտայում 2007-ին կառուցվել են 4 հետիոտնային անցումներ: Դրանցից մեկը կառուցվել է թ. 80 դպրոցի մոտ եւ իրար է միացնում մայրաքաղաքի երկու թաղամասերը՝ Նորագյուղը եւ Կիլիկիան: Մյուս անցումը Արգավանդի եւ Փարաքարի միացման մասում է, հաջորդը՝ երկաթուղուն հարակից հատվածում եւ վերջապես չորրորդը՝ ոստիկանության ակադեմիայի մոտ: Ի տարբերություն մյուս երեք ստորգետնյա անցումների, վերջինը վերգետնյա անցում է՝ կամրջային կապով ու պոլիկարբոնատային ծածկով եւ իր տեսակի մեջ միակն է Հայաստանում: Շուրջ 10 կմ երկարություն ունեցող Իսակովի պողոտան ներկայումս հատում են ընդհանուր առմամբ 8 անցումներ, որոնցից եւս 3-ը կառուցվել են անցյալ տարի, իսկ մեկը կառուցվել է նախկինում: Տես էջ 3

«Եթե իշխանությունները սադրիչ գործողություններ չանեն, բախում չի լինի»

Համոզված է Ստեփան Դեմիրճյանը

«Այս նախագահական ընտրությունների հիմնական ինտրիգը առաջին նախագահ Լևոն Տեր-Պետրոսյանի առաջադրվելն էր և ակնհայտ է, որ առաջին նախագահի առաջադրվելը լրջորեն անհանգստացնում է վարչախմբին»: Երեկ «Հայացք» ակումբում հայտարարեց Հայաստանի ժողովրդական կուսակցության (ՀԺԿ) նախագահ **Ստեփան Դեմիրճյանը**՝ միաժամանակ ընդգծելով, որ անկախ երրորդ բևեռի ձևավորումից հիմնական պայքարը լինելու է իշխանության թեկնածուի և Լևոն Տեր-Պետրոսյանի միջև: ՀԺԿ ղեկավարը վստահություն հայտնեց, որ առաջին նախագահը իրական հնարավորություններ ունի հաղթելու, իսկ հանրահավաքներն էլ ցույց են տալիս, որ ժողովուրդն ավելի հակված է իր ձայնը տալու առաջին նախագահին, քան թե իշխանության թեկնածուին:

Ստեփան Դեմիրճյանն ընդգծեց, որ ինքն ու Լևոն Տեր-Պետրոսյանը որոշ հարցերում տարբեր մոտեցումներ ունեն, բայց կան նաև քաղաքական մոտեցումներ և գնահատականներ, որոնք համահունչ են միմյանց, օրինակ՝ հոկտեմբերի 27-ի ոճրագործության բացահայտման, երկրում հաստատված կրիմինալ-օլիգարխիկ վարչախմբից ազատվելու, ինչպես նաև բիզնեսի և իշխանության տարանջատման հարցերը: Առաջին նախագահին սատարող ՀԺԿ ղեկավարն ընդգծեց, թե սուտ են քաղաքացիական պատերազմ հրահրելու Լևոն Տեր-Պետրոսյանի մտադրության մասին լուրերը. «Դա սադրանք է, միայն խաղաղ, սահմանադրական ճանապարհով ենք բոլոր հարցերը լուծելու մեր երկրում»:

Ստեփան Դեմիրճյանը համոզմունք հայտնեց, որ իրենց թևից չի բացառվում, որ առաջիկայում նաև այլ ուժեր միանան: Ինչ վերաբերում է իշխանական թեկնածուին, նկատեց, որ նրա ռեսուրսները չի կարելի թերագնահատել՝ վարչական ռեսուրս, «այսպիսի լուսաբանումներ»: ՀԺԿ ղեկավարի խոսքով, կարևորը ազատ և արդար ընտրություններ անցկացնելն է, սակայն այսօրվա իրավիճակն այս իմաստով լավատեսություն չի ներշնչում. «Արդեն իսկ տարատեսակ ճնշումներ լինում են, մարդկանց զանգում, կանչում, մշակում են»: Հետընտրական հնարավոր զարգացումների մասով կուսղեկավարը համոզված է. «Եթե իշխանությունը սադրիչ գործողություններ չանի, բախում չի լինի»:

Սոցհարցումների արդյունքներին անդրադառնալով՝ Ստեփան Դեմիրճյանն ասաց. «Սոցիոլոգիան մեր երկրում ճշգրիտ գիտություն է՝ որքան վճարում, այնքան էլ ստանում ես»: Նա վստահ է, որ սոցհարցումները մշտապես ֆոն են ծառայել հետագա կեղծիքների համար, հետո էլ հավելեց, որ նույն հարցումները նաև առաջին նախագահի համակիրների աճի միտում ցույց են տալիս: Եթե այդ տեսանկյունից նայենք, Ահարոն Ադիբեկյանի նախորդ սոցհարցման արդյունքներով իսկապես Լևոն Տեր-Պետրոսյանի համակիրներն ավելացել են՝ հունվարի 1,3 տոկոսից դառնալով 2,7 տոկոս: Բայց արդյոք սա բավարա՞ր աճ է և պահպանվելու դեպքում անգամ նշանակալի փոփոխություն կլինի՞:

Հայ-ռուսական հարաբերությունները, ակումբի հյուրի խոսքով, չեն տուժի Լևոն Տեր-Պետրոսյանի նախագահ դառնալու դեպքում և կպահպանվի առաջին նախագահի օրոք եղած հարաբերությունների մակարդակը: Ինչ վերաբերում է Եվրոմիությանը Թուրքիայի անդամակցությանը, Ստեփան Դեմիրճյանը սկզբունքորեն դեմ չէ: «Սկզբունքորեն ես էլ եմ գտնում, որ Թուրքիան լինի Եվրոմիության անդամ, ի վերջո, ինչ խոսք, ո՞րն է ձեռնտու Հայաստանի համար՝ որպեսզի ունենա սահման Եվրոմիության հետ, թե՞ չէ. որպեսզի ունենա բարիդրացիական հարաբերություններ Թուրքիայի հետ, թե՞ չէ: Սա բնականաբար ոչ ի հաշիվ մեր ազգային արժանապատվության, և այս առումով ես ուզում եմ նշել, որ մենք բարձր ենք գնահատում այն ջանքերը, որոնք իրականացվել են ցեղասպանության ճանաչման համար, թե՛ սովետական տարիներին, այն ժամանակ էլ է մեծ գործ արվել, թե՛ հիմա, թե՛ Հայաստանում, թե՛ սփյուռքում: Բայց նաև գտնում ենք, որ հարաբերությունների կարգավորումը կարելի է սկսել առանց նախապայմանների՝ բնականաբար սա չի նշանակում, որ օրակարգից պետք է դուրս գա ցեղասպանության ճանաչման հարցը և այդ առումով մենք իսկապես բարձր ենք գնահատում սփյուռքի ջանքերը», եզրափակեց ՀԺԿ ղեկավարը:

ԳՈՀԱՐ ԳԵՎՈՐԳՅԱՆ

Մեր պատասխանը Ստեփան Դեմիրճյանին

ՀԺԿ նախագահ Ստեփան Դեմիրճյանին, որ տիեզերական աղմուկ է բարձրացրել մեր թերթի թղթակցի՝ ընդամենը ենթադրության (այն էլ՝ շատ նուրբ) և «Արմինֆոյի» հարցազրույցից ստացած զարմանքի առիթով, ուզում ենք շատ բարեկամական մի խորհուրդ տալ՝ Ձեր արած հիշեցումները ինչ-որ մի թերթի հասցեով վերահասցեագրեք հենց ինքներդ Ձեզ այն բանի համար, որ 2003-ից մինչև օրս քայլ առ քայլ փոշիացրիք Ձեզ տված ընտրողների վստահությունը՝ այն հասցնելով զրոյի, այն բանի համար, որ Ձեր կողմնակից հասարակ հայ մարդուն մատնել եք շփոթության՝ անընդհատ շրջապատ և համագործակիցներ փոխելով և Ձեր հարգարժան հորից ժառանգություն ստացած բարի անունը հասարակացնելով: Բայց չէ, եթե վերահասցեագրեք՝ այն միաժամանակ կուղղվի Ձեր ծնողներին, քանի որ «անբարոյականի զավակ» և այլ որակումներով էիք հանդես եկել, իսկ մենք հարգում ենք Ձեր ծնողներին և չենք ուզենա, որ նրանց ուղղությամբ մի ստվեր անգամ սահի: Ասված Ձեզ հետ:

Ձեր հանդեպ մեր թերթի բարի կամեցողության վերաբերմունքն էլ Ձեր խղճին, իսկ անձամբ Ձեր և «Հայլուրի» փոխհարաբերությունները Ձեր անձնական գործն են և մեզ չեն վերաբերում:

ԱՄՆ վիզայի համար մոտ 11000 դիմորդի 61 տոկոսը մերժում է ստանում

Հունվարի 1-ից վիզայի համար կվճարեն 131 դոլար

ԱՄՆ ոչ ներգաղթային մուտքի արտոնագրի դիմումի միջնորդավճարը 2008 թվականի հունվարի 1-ից 100 դոլարի փոխարեն կլինի 131 դոլար: Երեկ լրատվամիջոցների հետ հանդիպմանը արդեն իսկ տարածված տեղեկությունը հաստատեց Հայաստանում ԱՄՆ հյուպատոս Ռոբին Բյուեն: Ընդ որում, սա չի վերաբերում միայն Հայաստանին:

Այն դիմորդները, որ մինչև հունվարի 1-ը վճարել են 100 դոլար միջնորդավճարը և ձեռք են բերել հարցազրույցի պայմանավորվածություն մինչև հունվարի 31-ը, որևէ լրացուցիչ գումար չպետք է վճարեն: Իսկ եթե հարցազրույցի պայմանավորվածությունը հունվարի 31-ից հետոյի համար է, պետք է մինչև հարցազրույցը վճարեն տարբերությունը՝ 31 դոլար:

Վերջին անգամ 2002 թվականին բարձրացված միջնորդավճարը վերանայելու պատճառը նախ ինֆլյացիան է, ապա նաև արտոնագրի տրամադրման և անվտանգության խստացման առնչությամբ ծախսվող գումարները վերադարձնելու մոտեցումը:

Հյուպատոսի բացատրությամբ, արտոնագիր տրամադրելու աշխատանքների ծախսն ավելի շատ է, քան միջնորդավճարը, հատկապես ներմուծվող նոր մոտեցման հետևանքով, որի դեպքում արտոնագրի համար դիմորդից վերցվում են տասը մատի հետքերը:

Դրանք այնուհետև ուղարկվում են հետաքննությունների դաշնային բյուրո, որը գումարներ է գանձում ԱՄՆ պետքարտուղարությունից այդ մատնահետքերը ստուգելու և գրանցելու ծառայությունների դիմաց: Ի դեպ, հյուպատոսի վկայությամբ, մատնահետքերի առնչությամբ արտոնագիր ստանալու ժամկետների ոչ նշանակալի երկարաձգում կարող է լինել, քանի որ հետաքննությունների դաշնային բյուրո դրանք ուղարկվում են էլեկտրոնային ճանապարհով:

Կոնկրետ Հայաստանի առնչությամբ հյուպատոս Բյուեն ներկայացրեց մի շարք թվեր: Մասնավորապես, դեկտեմբերի 18-ի դրությամբ այս տարի ԱՄՆ մուտքի արտոնագրի համար դիմել է 10.400 դիմորդ: Այս թիվը գրեթե նույնն է, ինչ նախորդ տարի: Ընդ որում, դիմորդների առավելագույն թիվ է գրանցվել 1999 թվականին, որից հետո վերջին տարիներին այդ թվի կայունացում է նկատվում:

Արտոնագրի տրամադրման մերժումների կապակցությամբ էլ նախկինում չհրապարակվող տեղեկությունները այսօր բաց են և հրապարակվում են www.travel.state.gov կայքէջում: Հայաստանում ԱՄՆ մուտքի արտոնագիր չի ստանում դիմորդների մոտ 61 տոկոսը: Իսկ արդեն ԱՄՆ մեկնածների չվերադառնալու առումով էլ չկա կոնկրետ վիճակագրություն: Ամեն դեպքում, ըստ ԱՄՆ հյուպատոսի, դա լուրջ խնդիր է, թեև հսկայական թիվ չի կազմում: Ամսական էլ Մ. Նահանգներից երկու-երեք դեպորտացիայի դեպք է լինում:

Ա. ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆՅԱՆ

ՍՏԵՓԱՆԱԿԵՐՏ

Արշավիր Ղարամյանը հաստատվել է գլխավոր դատախազի պաշտոնում

ԼՂՀ խորհրդարանը ձեռնամուխ է եղել 2008 թվականի պետբյուջեի օրինագծի քննարկմանը: Երեկվա լիագումար նիստում առաջին ընթերցմամբ ընդունվեց դեռևս դեկտեմբերի 1-ին կառավարության ներկայացրած օրենքի նախագիծը: Ընդ որում, թե՛ երկրի գլխավոր ֆինանսական փաստաթղթի և թե՛ բյուջեի կատարումն ապահովող շուրջ 20 օրինագծերի քննարկման ժամանակ պատգամավորների վերաբերմունքն ընդհանրական դրական էր: Ավելի ստույգ՝ կառավարության լիազոր ներկայացուցչի համառոտ տեղեկատվությունից հետո պատգամավորներից ոչ մի առաջարկ կամ անհամաձայնություն չեղավ: Բացառություն էր միայն «ՀՅԴ-Շարժում-88» խմբակցության անդամ Գեղամ Բաղդասարյանի հայտարարությունը, որը քննադատեց պետական ապարատի աշխատողների աշխատավարձի բարձրացման ծրագիրը: ԼՂՀ վարչապետ Արա Հարությունյանը նշեց, որ աշխատավարձի ավելացում հիմնականում լինելու է այն ոլորտներում, որտեղ դա նպատակահարմար է: Մասնավորապես, նա շեշտեց մարդու իրավունքների պաշտպանի ինստիտուտը, որի ստեղծումը սահմանադրական պահանջ է:

ԼՂՀ ֆինանսների նախարար Սպարտակ Թևոսյանը գալիք տարվա բյուջեն ներդրումային անվանեց: Նախարարի մատուցմամբ, 2008 թվականին ԼՂՀ պետբյուջեի եկամտային մասը կկազմի շուրջ 49 միլիարդ դրամ, ծախսային մասը՝ ավելի քան 52 միլիարդ դրամ: Հայաստանի Հանրապետությունից ստացվող վարկի չափը կգերազանցի 29 միլիարդ դրամը: Նոր տարվանից ԼՂՀ-ում նվազագույն աշխատավարձը 20.000-ի փոխարեն սահմանվում է 25.000 դրամ: Շոշափելիորեն աճելու են նաև կենսաթոշակները՝ միջին ամսականը կազմելով 23.800 դրամ:

2008-ի պետբյուջեի հաջորդ քննարկումը կլինի առնվազն 4 օր հետո: Հավանաբար օրենքի ամբողջական ընդունումը սահուն կընթանա, մանավանդ պատգամավորների նախնական աջակցությունն ակնհայտ է:

ԼՂՀ սահմանադրության համապատասխան պահանջի համաձայն, առաջին անգամ Արցախում՝ խորհրդարանը քննության առավ հանրապետության գլխավոր դատախազին նշանակելու հարցը: ԼՂՀ նախագահ Բակո Սահակյանի առաջարկած թեկնածուն՝ կառավարությանն առընթեր ոստիկանության ծառայության պետ Արշավիր Ղարամյանը փակ գաղտնի քվեարկությամբ, ձայների ճնշող մեծամասնությամբ, հաստատվեց ԼՂՀ գլխավոր դատախազի պաշտոնում:

ԿԻՄ ԳԱԲՐԻԵԼՅԱՆ
Ստեփանակերտ

«Ազգի» ընթերցողների հետաքրքրությունը նախագահի թեկնածուների նկատմամբ

1-ին էջից

Հետաքրքրության «կենտրոնական» մասում են հայտնվել Վահան Հովհաննիսյանը, Արման Մելիքյանը և Արամ Հարությունյանը: Այս եռյակի դասավորությունը մի փոքր անսպասելի է: Եթե Վահան Հովհաննիսյանը Հայաստանում հայտնի քաղաքական գործիչ է, ապա Արամ Հարությունյանը, առավել ևս Արման Մելիքյանը բնակչության լայն շերտերի համար ընդհանուր առմամբ անհայտ գործիչներ են: Երևի դրանով նաև կարելի է բացատրել վերջիններիս նկատմամբ **«Ազգի»** ընթերցողների որոշակի հետաքրքրությունը: Եվ վերջապես, հետաքրքրությունների վերջին եռյակում է հայտնվել Հայաստանի ամենահայտնի քաղաքական եռյակը՝ Վազգեն Մանուկյան, Արթուր Բաղդասարյան և Արտաշես Գեղամյան: Նման դասավորությունը հուշում է, որ վերջիններիս նկատմամբ հետաքրքրությունը մեծ չէ, ինչը կարելի է բացատրել, որ հասարակության լայն շերտերի համար նրանք բավականին հայտնի քաղաքական գործիչներ են: Սակայն մյուս կողմից էլ այս վիճակը հուշում է, որ վերջիններս պետք է լրջորեն զբաղվեն իրենց նկատմամբ հետաքրքրության մակարդակը բարձրացնելու գործով և այս ուղղությամբ մեծ ջանքեր գործադրեն:

Թերթը հետագայում ևս շարունակելու է ակտիվորեն լուսաբանել նախընտրական շրջանում տեղի ունեցող գործընթացները, կոչ է անում շահագրգիռ կողմերին ակտիվություն դրսևորել և անհրաժեշտության դեպքում թերթին ու նրա կայքէջին տրամադրել թեկնածուների անցած քաղաքական ուղուն նվիրված մանրամասներ: **«Ազգը»** պատրաստ է իր կայքէջում տեղադրել նաև թեկնածուների քաղաքական ելույթները և հայտարարությունները, ոչ միայն տեքստային, այլև video և audio ֆորմատներով (գնացուցակը կհրապարակվի մի փոքր ուշ) և պարբերաբար տեղեկացնել այս կամ այն թեկնածուի նկատմամբ ընթերցողների հետաքրքրությունների աճի կամ անկման միտումները: Թեկնածուների կենսագրական տվյալների նկատմամբ **«Ազգի»** ընթերցողների հետաքրքրությունը սոցիոլոգիական հարցում չէ և չի ցույց տալիս նրանց քաղաքական վարկանիշը: Սակայն թեկնածուները պետք է ավելի լրջորեն զբաղվեն իրենց միջոցով՝ ընտրողներին ավելի ընկալելի և հասկանալի դառնալու համար: Ի դեպ, թերթի www.azg.am, www.azgdaily.eu և www.azgdaily.com հասցեներ են հաճախում ամսական 55-60 հազար ընթերցող:

«ԱԶԳ» ՕՐԱԹԵՐԹ
Հրատարակութեան ԺԶ տարի
Հիմնադիր եւ հրատարակիչ
«ԱԶԳ ՕՐԱԹԵՐԹ» ՍՊԸ
Երեւան 375010 Հանրապետութեան 47
Ֆաքս 374 10 562863
e-mail: azg@azg.am
azg2@arminco.com
www.azg.am
Գլխաւոր խմբագիր ՅԱԿՈԲ ԱՒԵՏԻՔԵԱՆ /հեռ 521635
Խմբագիր ՊԱՐՈՅՐ ՅԱԿՈԲԵԱՆ /հեռ 529221
Հաշուապահութիւն (գովազդ) /հեռ 582960
Լրագրողների սենեակ /հեռ 581841
Համակարգչ. ծառայութիւն /հեռ 582483
Շուրջօրեայ լրատուական ծառայութիւն /հեռ 529353
Համակարգչային շարուածք «Ազգ» թերթի
Թերթի նիւթերի ամբողջական թէ մասնակի արտատպումները տպագիր մամուլի միջոցով կամ ռադիոհեռուստատեսութեամբ առանց խմբագրութեան գրաւոր համաձայնութեան խստիւ արգելւում են համաձայն ՀՀ հեղինակային իրաւունքի մասին օրէնքի
Նիւթերը չեն գրախօսւում ու չեն վերադարձւում
Գ տառով յօդուածները գովազդային են, որոնց բովանդակութեան համար խմբագրութիւնը պատասխանատւութիւն չի կրում:
"AZG" Daily NEWSPAPER
Editor-in-chief
H.AVEDIKIAN / phone: 374 10 521635
47 Hanrapetoutian st.,
Yerevan, Armenia, 0010

ԱԶԳ **Անդրադարձ**

ՕՐԱԿԱՐԳ

ԳՅՈՒՄՐԻ

Հանրահավաք ի պաշտպանություն ազատ խոսքի եւ ԳԱԼԱ ՀԸ-ի

Գյումրիում վերջին օրերին ստեղծված ազատ խոսքի եւ ԳԱԼԱ հեռուստաընկերության հասարակական պաշտպանության շտաբի երեկ կազմակերպած հանրահավաքը սկսվեց ժուռնալիստների «Ասպարեզ» ակումբից մեկնարկած քայլերթով, որի մասնակիցները տանում էին Հայաստանի Հանրապետության պետական, «Ասպարեզ» ակումբի եւ ԳԱԼԱ-ի խորհրդանշանով դրոշներ, պաստառներ, վանկարկում էին «ազատություն», «ազատություն ազատ խոսքին», «ազատություն ԳԱԼԱ-ին» եւ համախոհներին կոչ էին անում միանալ իրենց, մասնակցել հանրահավաքին՝ ի պաշտպանություն խոսքի ազատության եւ ԳԱԼԱ-ի:

Չնայած Շիրակի ձմռան ցրտին, հրապարակը լիքն էր մարդկանցով: Բացելով հանրահավաքը, ԳԱԼԱ-ի պաշտպանության շտաբի համակարգող **Լեւոն Բարսեղյանը** ներկայացրեց խնդրի կարճ նախապատմությունը: Արդեն 2,5 տարի աշխատող ԳԱԼԱ մասնավոր հեռուստաընկերությունը հոկտեմբերի 14-ին հեռարձակել է Լեւոն Տեր-Պետրոսյանի ելույթը, ինչին անմիջապես արձագանքել են Նախագահի աշխատակազմից, ազգային անվտանգության տեղական կառույցից, հարկային տեսչությունից եւ հեռուստատեսության ու ռադիոյի ազգային հանձնաժողովից: Երբ հեռուստաընկերության սեփականատեր Վահան Խաչատրյանը մերժել է «անցանկալիներին» եթեր տրամադրելուց հրաժարվելու նրանց հորդորները, անմիջապես հարկային տեսուչներ են ուղարկվել ՀԸ-ի եւ նրա հիմնադիր «ՉԱՊ» ՍՊԸ-ի ստուգումների, միաժամանակ բոլոր գովազդատուներին արգելվել է ԳԱԼԱ-ի եթերում գովազդը: Լ. Բարսեղյանը նշեց հետաքրքրական մի մանրամասն, ըստ որի ընկերության հարկային ստուգումները սկսվել են հոկտեմբերի 29-ին, իսկ հանրապետության հարկային պետական ծառայության պետը դեռ դրանից վեց օր առաջ, նախքան ստուգումները սկսելը հայտարարել էր, թե այստեղ հարկային չարաշահումներ են հայտնաբերվել... Ստուգումներից հետո «նկարվել է» 25,2 մլն դրամի իբր թաքցված, չվճարված հարկային պարտք, դատական գործ է հարուցվել: Նոյեմբերի 12-ից ԳԱԼԱ-ի դեմ ծավալված արշավին միացել է Գյումրու քաղաքապետարանը, որը եւ դատական գործ է հարուցել ՀԸ-ի դեմ՝ քաղաքի հին հեռուստաաշտարակը նրա հեռարձակող սարքավորումներից ազատելու պահանջով: Այնպես որ, ինչպես նշեց բանախոսը, ԳԱԼԱ-ի եթերազրկման իշխանությունների պայքարը հատուկ կազմակերպված է:

«Այն, ինչ այսօր արվում է ԳԱԼԱ-ի նկատմամբ, նախ եւ առաջ արվում է յուրաքանչյուրիս նկատմամբ», հանրահավաքում ասաց Հելսինկյան քաղաքացիական ասամբլեայի Վանաձորի գրասենյակի ղեկավար **Արթուր Սաքունցը**: Նա ընթերցեց վանաձորցի թոշակառու կնոջ նամակը, որի ցանկությունն ու պահանջը Հայաստանում գոնե մեկ ազատ հեռուստաալիքի գոյությունն ապահովելն էր:

Խոսքի ազատությունը կարեւորելով որպես հիմնարար արժեք, «Երիտասարդությունը հանուն խաղաղության եւ զարգացման» ՀԿ-ի նախագահ **Հովհաննես Բայբուրդյանը** նշեց, թե ոչ ոք, ով էլ լինի, իրավունք չունի այսօր մտնելու մեր բնակարանները եւ թելադրելու՝ ում լսենք եթերով, ում՝ ոչ: Այսօր կարեւոր չէ, օրինակ, նախագահի քանի թեկնածու կա, այլ կարեւոր է, որ կարողանանք բոլորին լսել ու ինքներս կողմնորոշվել, դա մեր իրավունքն է: «Երբ մենք ժամանակին այս հրապարակում կանգնում էինք՝ գիտեինք ինչ երկիր ենք ուզում կառուցել,- ասաց ՀՀ արվեստի վաստակավոր գործիչ **Սիրանուշ Ղուկասյանը**: - Իսկ հիմա...»: Ազատ խոսքը ժողովրդավարության անկյունաքարն է, առանց ազատ խոսքի մենք կդատապարտենք մեր զավակների ապագան, նշեց ԱԺ պատգամավոր, ՕԵԿ-ական **Հովհաննես Մարգարյանը**, որն իր եւ կուսակիցների զորակցությունը հայտնեց ԳԱԼԱ-ին ու նրա պաշտպանության հասարակական ջանքերին:

Հանրահավաքում ելույթ ունեցողների թվում էին **Նիկոլ Փաշինյանը**, **Վահագն Խաչատրյանը**, **Պետրոս Մակեյանը**, ջազմենի **Սահակ Շիրոյանը**, դաշնակցական **Օֆելյա Միրիջանյանը**, Գյումրու ուսանողական խորհրդի նախագահ **Կարեն Պետրոսյանը**, ուրիշներ: «Խոսքի ազատության պաշտպանության կոմիտե» ՀԿ-ի նախագահ **Աշոտ Մելիքյանը**, կազմակերպության անունից ողջունելով հավաքի բոլոր մասնակիցներին, ասաց. «Մեր կարծիքով՝ դուք իսկապես խոսքի ազատության ջատագովներն եք: Սովորաբար այնպես է ստացվում, որ Երեւանում կայացած տարբեր կարեւոր իրադարձություններին, նաեւ հանրահավաքներին գյումրեցիներն այստեղից գնում են Երեւան, որպեսզի մասնակցեն: Այսօր մենք լրագրողական կազմակերպությունների ներկայացուցիչներս, Երեւանից եկել ենք այստեղ՝ սատարելու ԳԱԼԱ ՀԸ-ին, սատարելու գյումրեցիներին իրենց պայքարում, որովհետեւ մենք կարծում ենք, որ խոսքի ազատության պաշտպանության առաջին գիծն այսօր Գյումրիում է: Ես ուզում եմ այստեղ հույս հայտնել, որ այն գործընթացը, շարժումը, որ սկսել են հասարակական կազմակերպությունները եւ որին միացել են գյումրեցիները, կշարունակվի եւ մենք կհասնենք մեր նպատակին»:

Հանրահավաքի մասնակիցների անունից, որին, ինչպես հայտարարվեց, մասնակցում էին ներկայացուցիչներ նաեւ մարզի երեք տասնյակի չափ համայնքներից, կոչ ուղղվեց դիմում պետական բոլոր շահագրգիռ կողմերին՝ ԳԱԼԱ-ի դեմ սկսված արշավից հրաժարվելու, խոսքի ազատության բոլորիս իրավունքը հարգելու հորդորով ու պահանջով:

ԳԵՂԱՄ ՄԿՐՏՉՅԱՆ
Գյումրի

Այսօր

- Ժամը 10.00-ին Ազգային ժողովի նիստերի դահլիճում կշարունակվեն հայ-թուրքական հարաբերություններին նվիրված լսումները:
- Ժամը 11.00-ին մամուլի ասուլիս կկազմակերպվի «Մխիթար Սեբաստացի» կրթահամալիրում:
- Ժամը 11.30-ին «Արմենպրեսի» սրահում տեղի կունենա Ձեռնարկությունների ինկուբատոր հիմնադրամի տնօրենի եւ «Մայքրոսոֆթ» ընկերության հայաստանյան գրասենյակի տնօրենի մամուլի ասուլիսը:
- Նույն ժամին կառավարության շենքի մոտ ցույց կանեն «Հիդրոպարաս» ԲԲԸ բաժնետերերը:
- Ժամը 12.00-ին «Ուրբաթ» ակումբում կքննարկեն ՕԵԿ-ից Հեղինե Բիշարյանը եւ «Ազգային միաբանություն»-ից Գագիկ Թադեւոսյանը:
- Նույն ժամին «Փաստարկ» ակումբի հյուրը կլինի քաղաքագետ Գերասիմ Բարսեղյանը: Թեման՝ նախընտրական PR-ի առանձնահատկությունները:
- Ժամը 14.00-ին «Ուրբաթ» ակումբում տեղի կունենա ասուլիս Հայաստանի պետական ակադեմիական երգչախմբի ղեկավար Հովհաննես Չեքիջյանի եւ Արվեստի ինստիտուտի փոխտնօրեն Աննա Ասատրյանի մասնակցությամբ:
- Նույն ժամին Հայաստանի ազգային արխիվում տեղի կունենա Խրիմյան Հայրիկի մահվան 100-րդ տարելիցին նվիրված արխիվային փաստաթղթերի եւ նյութերի ցուցադրություն:
- Ժամը 14.00-ին «Կոնգրես» հյուրանոցում կկայանա աշխատանքի եւ սոցիալական հարցերի նախարարության եւ մի շարք ՀԿ-ների հաշմանդամ մարդկանց իրավունքների պաշտպանության միամսյակի հաշվետու կլոր սեղանը:
- Ժամը 14.30-ին ՀՊՃՀ 1-ին մասնաշենքի գիտական խորհրդի նիստերի դահլիճում կկայանա համալսարանի դասախոսական կազմի հանդիպումը Գիմիական ոլորտի ավելի քան 50 հիմնարկ-ձեռնարկությունների ներկայացուցիչների հետ:
- Ժամը 15.00-ին Հայաստանի ազգային պատկերասրահում կբացվի Գառզուի ստեղծագործությունների ցուցահանդեսը:
- Նույն ժամին Մելիք Ադամյան 1 հասցեում տեղի կունենա «Բարգավաճ Հայաստան» կուսակցության խորհրդի ընդլայնված նիստը:
- Ժամը 17.00-ին Դեմիրճյան փողոցի 27 հասցեում տեղի կունենա կլոր սեղան ռազմական բարեփոխումների թեմայով. զեկուցողներ՝ Արթուր Աղաբեկյան եւ Վահան Շիրխանյան:

Ամսագիր փաստաբանների համար

Լույս է տեսել նոր՝ «Փաստաբան» ամսագիրը, որի հիմնադիրը ՀՀ փաստաբանների պալատն է: Այն փաստորեն առաջինն է իր տեսակի մեջ որպես փաստաբանների մասնագիտացված ամսագիր: Առաջին համարում ներկայացվել են Փաստաբանների պալատի խորհրդի, կարգապահական հանձնաժողովի, հանրային պաշտպանի գրասենյակի գործունեության որոշ մանրամասներ: Ամսագրի լույսընծայման առիթով իր գործընկերներին ողջունել է Փաստաբանների պալատի նախագահ Ռուբեն Սահակյանը: Համարում զետեղված են նաեւ «փաստաբաններ-դատավորներ» մասնագիտական բանավեճային նյութեր, մանրամասնորեն ներկայացված են Եվրոպական դատարանի կայացրած վերջին՝ «Գալստյանն ընդդեմ Հայաստանի» որոշումը եւ այլ հրապարակումներ:

Ամսագիրը հրատարակվում է ԱՄՆ միջազգային զարգացման գործակալության (USAID) եւ Ամերիկյան իրավաբանների միության (ABA) աջակցությամբ: Խմբագիրն է մեր թերթի նախկին աշխատակից եւ այժմ հեղինակներից **Սառա Պետրոսյանը**:

«Շինարարական աշխատանքները կավարտվեն նախանշված ժամկետում՝ մինչեւ տարեվերջ»

1-ին էջից

Խանջյան-Տիգրան Մեծ-Ագաթանգեղոս խաչմերուկի ստորգետնյա մասում կառուցվող անցուղու շինարարությունը թերեւս ամենածավալունն է մնացած բոլորի համեմատ: Տիգրան Մեծի պողոտայի տակով կառուցվող ստորգետնյա անցուղու շնորհիվ անխափան երթեւեկություն կապահովվի Խանջյան փողոցով շարժվող տրանսպորտային միջոցների համար: Այս կառույցի երթեւեկելի մասի շինարարությունը կավարտվի դեկտեմբերի վերջին, սակայն ամբողջական ավարտը նախատեսվում է միայն 2008-ի օգոստոսին:

Խանջյան փողոցի հաջորդ՝ Խանջյան-Վարդանանց խաչմերուկի հատվածում կառուցվում են հետիոտն գետնուղի եւ ստորգետնյա տրանսպորտային անցում: Այստեղ աշխատանքները սկսվել են դեռ 5 ամիս առաջ, ներկայումս թունելի վերին հատվածն արդեն ասֆալտապատված է եւ երթեւեկելի: Վարդանանց փողոցում Երեւանի քաղաքապետի այցելության պահին ասֆալտապատվում էին տրանսպորտային նոր հանգույցի թեքանցները: Շինարարները հավաստիացրին, որ մի քանի օր հետո կառույցն ավարտուն տեսք կունենա: Ինչպես այս, այնպես էլ մյուս շինարարական հրապարակներում, Երվանդ Զախարյանի հանձնարարականով աշխատանքները իրականացվում են եռահերթ եւ սահմանված ժամանակացույցին համընթաց:

Իր բարդությամբ առանձնահատուկ է Նալբանդյան-Իսահակյան-Ալեք Մանուկյան խաչմերուկում նոր ճանապարհային հանգույցի շինարարությունը, որը քաղաքապետի երեկվա շրջայցի հաջորդ կանգառն էր: Այստեղ կառուցվում են տրանսպորտային ստորգետնյա ուղետար եւ դրան զուգահեռ՝ հետիոտնային անցում: Առաջին փուլում շահագործման է հանձնվելու հետիոտնային անցումը, որն ունի 4 մուտք՝ մեկական Նալբանդյան եւ Իսահակյան փողոցներից եւ 2 մուտք Ալեք Մանուկյան փողոցից: Եկող տարի կկառուցվեն թունելի թեքանցները եւ մերձնամերը կերթեւեկեն տարբեր մակարդակներով: Այս պահին շարունակվում են Գետառ գետի կառուցապատման աշխատանքները:

Ազատության պողոտան այս տարվա ընթացքում հիմնանորոգվել է՝ «Հաղթանակ» զբոսայգուց մինչեւ Բաբայան փողոց, երկու ուղղություններով 3-ական մետրով լայնացել է ճանապարհը, վերանորոգվել են Կոմիտաս-Դավիթ Անհաղթի ուղեւարի թռիչքային եւ ստորին հատվածները, հիմնովին փոխվել է ասֆալտբետոնե ծածկը եւ «Հաղթանակ» զբոսայգու դիմաց կառուցվել նոր ստորգետնյա անցում՝ գեղեցիկային եւ գիշերային լուսավորությամբ:

Մեկ այլ խոշոր շինարարական ծրագիր է կյանքի կոչվում Բարեկամության հրապարակում, որի նպատակն է Օրբելի փողոցի խաչմերուկից մինչեւ Կասյան փողոց անարգել երթեւեկություն ապահովելը: Դա հնարավոր կլինի դարձյալ ավարտման փուլում գտնվող Կասյան-Բաղրամյան հանգույցի կամրջային էստակադայի միջոցով: Միաժամանակ, անարգել կապ կապահովվի Կիեւյան եւ Քոչարի փողոցների միջեւ:

Օրբելի-Բաղրամյան հանգույցում էլ կառուցվում է տրանսպորտային թունել, որի շնորհիվ օպերայի շենքի կողմից եկող տրանսպորտային հոսքը Օրբելի փողոց կմտնի ստորգետնյա անցումով, իսկ մյուս բոլոր ուղղություններով երթեւեկությունը կիրականացվի նախկինի նման, բայց արդեն շնորհիվ թունելի՝ առանց լուսացույցի: Բարեկամության հրապարակի եւ Օրբելի խաչմերուկի հանգույցների հանդիսավոր բացումը նախատեսված է դեկտեմբերի 26-ին:

Վերոնշյալ բոլոր վայրերում լինելուց հետո քաղաքապետ Երվանդ Զախարյանը լրագրողների հետ զրույցի ժամանակ վերստին հավաստիացրեց, որ բոլոր կառուցվող օբյեկտներում շինարարական աշխատանքները կիրականացվեն սահմանված ժամկետում եւ կավարտվեն մինչեւ տարեվերջ: Այս տարվա շինարարական աննախադեպ ծավալների մասին խոսելով, քաղաքապետը նշեց, որ սկզբնական շրջանում կար որոշ թերահավատություն դրանց կատարման ժամկետների առումով, բայց քաղաքապետարանի եւ կառուցապատողների հետեւողականության եւ ջանքերի շնորհիվ հնարավոր եղավ այդ բոլոր նախագծերը հաջողությամբ ավարտին հասցնել: 22 մլրդ դրամ արժողությամբ շինարարական աշխատանքները, Երվանդ Զախարյանի հավաստմամբ, կատարվեցին ժամանակին եւ որակով:

Ինչ վերաբերում է հետիոտների համար նախատեսված անցումներին, ապա քաղաքապետը խոստացավ, որ դրանցում կրպակներ չեն տեղադրվի եւ ամեն ինչ կարվի, որ այդ անցումներից օգտվելիս մեր համաքաղաքացիները հաճույք եւ բավականություն զգան:

ԱԶԳ

Անդրադարձ

«Դեմիրճյանական» եւ «քոչարյանական» տնտեսությունների «տեր-պետրոսյանական» գնահատականի մասին

Հայաստանի առաջին նախագահի Լեւոն Տեր-Պետրոսյանի վերադարձը քաղաքականություն տարատեսակ գնահատականների տեղիք տվեց: Դրանց անդրադառնալու խնդիր այս հրապարակման մեջ չենք դնում: Պարզապես ընդգծենք, որ այդ իրադարձությունը ծայրահեղություն հասցրեց նրա համակիրներին, որոնք սկսեցին խորհրդային ոգով գովաբանել առաջին նախագահին եւ որեւէ տեսակետ, մոտեցում կամ կարծիք, որը փոքր-ինչ տարբերվում է Լեւոն Տեր-Պետրոսյանի տեսակետներից, անխնա եւ ոչնչացնող դատափետման արժանացնել: Սա կարծես թե խրախուսում է նախկին նախագահը, ինչը չի կարող մտահոգություն չառաջացնել:

Այդուհանդերձ, չենք պատրաստվում զոհ դառնալ սերմանվող անհանդուրժողականության մթնոլորտին եւ կոմպրոմիսների գնալ օբյեկտիվության հարցում: Զերծ մնալով Լեւոն Տեր-Պետրոսյանի քաղաքական տեսակետները մեկնաբանելուց, այս հրապարակմամբ կանդրադառնանք խորհրդային Հայաստանի եւ ներկա նախագահի տարիների տնտեսական իրավիճակներին տրված նրա գնահատականներին, ինչպես նաեւ 90-ականներին տարվող տնտեսական քաղաքականությանը:

Առաջինը, որ անմիջապես աչքի է զարնում առաջին նախագահի ելույթներում, տնտեսական իրադարձություններին նրա թույլ տիրապետելն է, հաճախ զուտ տնտեսական իրադարձություններին քաղաքականացված եւ սուբյեկտիվ մեկնաբանություններ տալը եւ ինքն իրեն հակասելը:

Պատրաստի արտադրանքի հարյուրավոր տեսակներ էին արտադրվում Խորհրդային Հայաստանում

Խորհրդային տնտեսության մասին Լեւոն Տեր-Պետրոսյանի ներկայացրածը մասամբ հեռու չէ իրականությունից: Ինչպես այդ երկրում գործող տնտեսական համակարգը ղեկավարվում էր մեկ կենտրոն, որտեղ որոշվում էր, թե այդ հսկայական երկրի մեկ բնակավայրում արտադրվող որ ապրանքը որտեղ պետք է վաճառվեր կամ արդյունահանվող հումքը որտեղ պետք է դառնար կիսաֆաբրիկատ, ապա ուղարկվեր մեկ այլ տեղ՝ վերջնական արտադրանք դառնալու համար: Սա, անշուշտ, այդպես էր: Սակայն անժխտելի է, որ խորհրդային Հայաստանում զարգացած էին ոչ միայն այն ճյուղերը, որոնց հումքային բազան գտնվում էր Հայաստանից դուրս, այլեւ այն ճյուղերը, որոնք տեղում ունեին հումքային բազա կամ հիմնված էին գիտական մտքի ներդրումների վրա, էներգատար չէին կամ չէին պահանջում մեծածավալ բեռնափոխադրումներ: Նույն հանքարդյունաբերությունը եւ մեքենաշինությունը, շինանյութերի արդյունաբերությունը, սննդարդյունաբերությունը, որոնք ունեին տեղական հումք, այսպես կոչված «փոքր քիմիան», սարքաշինությունը, էլեկտրոնիկան, որոնք հիմնված էին գիտական մտքի նվաճումների վրա եւ մեծածավալ փոխադրումների կարիք չունեին, ոսկերչությունը, որը դարձյալ չէր պահանջում կոնտեյներային փոխադրումներ կամ հսկայական էներգետիկ ռեսուրսներ: Ճիշտ է, թեթեւ արդյունաբերության, քիմիական արդյունաբերության, մեքենաշինության եւ հաստոցաշինության հումքն ու կոմպլեկտավորող մասերը գալիս էին դրսից:

Իրականությանն ակնհայտորեն չի համապատասխանում նաեւ այն պնդումը, որ Հայաստանն ըստ էության «վերջնական ապրանք չէր արտադրում»: Բավական է նշել միայն, որ հաստոցաշինության, սարքաշինության, էլեկտրոնիկայի, մեքենաշինության շուրջ 150 ձեռնարկություններ կային Հայաստանում, որոնք արտադրում էին ոչ թե «մի քանի», այլ մի քանի հարյուր տեսակի հաստոցներ, շարժիչներ, էլեկտրոնային եւ զանազան այլ սարքավորումներ, ավտոպահեստամասեր եւ այլն, չխոսելով արդեն երկրի ռազմարդյունաբերական համալիրի համար թողարկվող արտադրանքի մասին:

Երեւի հարկ չկա ներկայացնելու Հայաստանի քիմիական արդյունաբերության արտադրատեսակները՝ մի քանի տասնյակ տեսակի կաուչուկներ, սոսինձներ, պլաստմասսայե, ռետինե իրեր, անվադողեր, պոլիմերային այլ արտադրատեսակներ: Այսպես կարելի է շարունակել նաեւ արդյունաբերության մյուս ճյուղերի համար: Խորհրդային Հայաստանի տնտեսությանը քիչ թե շատ ծանոթ անձնավորությունը կհաստատի, որ սա ընդամենը մի մասն էր այն ամենի, որ արտադրվում էր Հայաստանում: Պարզապես Տեր-Պետրոսյանն իր ելույթում շեշտը դնում է բնակչությանը քիչ թե շատ հայտնի հայկական արտադրատեսակների վրա, «մոռանալով», որ բազում ուրիշները հասարակության լայն շերտերին հայտնի չէին, որովհետեւ զանգվածային սպառման ապրանքներ չէին:

Ասածին մնում է միայն խորհրդային Հայաստանի վերջին մեկուկես տասնամյակի առաջնորդ Կարեն Դեմիրճյանի որդու՝ Ստեփան Դեմիրճյանի խոսքն ավելացնել: Ըստ նրա, տնտեսական ճգնաժամի ծանր հետեւանքներից կարելի էր խուսափել, եթե չլինեին անկախացման առաջին տարիների դիլետանտիզմը, ռուսական հարաբերությունների այբուբենը չիմանալը: Ստեփան Դեմիրճյանն, այնուամենայնիվ, խուսափել է իրերը մինչեւ վերջ իրենց անունով կոչելուց:

Արդյունաբերության քայքայման հիմնական պատճառը շրջափակումը կամ Ղարաբաղը չէին

Խոսելով արդեն իր ժամանակների տնտեսական քաղաքականության եւ կացության մասին, Լեւոն Տեր-Պետրոսյանը նույն քարոզչական հնարքն է կիրառում, ինչ 90-ականներին: Այսինքն, տնտեսության փլուզման ամբողջ պատասխանատվությունը դնում է օբյեկտիվ գործոնների վրա՝ ԽՍՀՄ փլուզում, շրջափակում, ղարաբաղյան պատերազմ եւ փախստականներ, աղետի գոտի: Սակայն եթե այդ հնարքը քիչ թե շատ աշխատում էր 90-ականների առաջին կեսին, ապա երկրորդ կեսից սկսած դադարել էր աշխատելուց, քանի որ մարդիկ տեսնում էին, որ վկայակոչելով, օրինակ, նույն փախստականների կամ աղետի գոտու առկայությունը որպես բեռ պետության համար, իրականում ոչինչ չէր արվում այդ խնդիրների լուծման համար: Դրանք, ինչպես նաեւ պատերազմն ու հատկապես շրջափակումը, օգտագործվում էին բացառապես արդարացնելու համար տնտեսական իրավիճակը շտկելու սեփական անկարողությունը կամ գուցե՝ ցանկության բացակայությունը:

Որեւէ քննադատության չի դիմանում Լեւոն Տեր-Պետրոսյանի կողմից վաուչերային սեփականաշնորհումը որպես ժողովրդին անհատույց տրված գույք ներկայացնելը: Բոլորին էլ հայտնի է, որ այդ վաուչերներն անվանական արժեքից մի քանի անգամ էժան գներով ձեռք բերեցին առանձին մարդիկ, եւ սոցիալական առումով այն բնակչությանը ոչինչ չտվեց: Պետք է հարց ուղղել առաջին նախագահին՝ ներկայումս քանի՞ մարդ կա, որ անհատույց ստացած վաուչերներով դարձել է այս կամ այն ձեռնարկության բաժնետեր: Այդպիսիք չկան կամ գրեթե չկան: Եթե նման մարդիկ դեռ մնացած էլ լինեն, ապա նրանք հաստատապես ոչինչ չեն շահել բաժնետեր դառնալով: Նույնն է վիճակը նաեւ ձեռնարկությունների կոլեկտիվներին անհատույց 20 տոկոսը շնորհելու արդյունքի դեպքում: Այս երկու որոշումները հանգեցրել էին այն առումով, որ ընդունված լինելով իբր ժողովրդին սեփականատեր դարձնելու նկատառումներով, գործնականում այդ նույն ժողովրդին թողել են սեփականատեր դառնալու գործընթացից դուրս: Սակայն բագրատյանական սեփականաշնորհման ամենաաղետալի հետեւանքները դրանք չէին: Սեփականաշնորհման այդ ձեւին ենք «պարտական» 90-ականներին քայքայված արդյունաբերության համար: Ի՞նչ էր տեղի ունենում:

Այդ տարիներին ձեռնարկությունները սեփականաշնորհվում էին այսպես կոչված բաժնետոմսերի ազատ բաժանորդագրության մեթոդով, որի էությունն այն էր, որ ձեռք բերելով այդ ձեռնարկության գնահատված արժեքի 25 տոկոսը, դառնում ես ամբողջ ձեռնարկության սեփականատերը: Ձեռնարկությունների արժեքը սահմանում էր կառավարությունը: Իսկ դրանք հիմնականում ծիծաղելիորեն ցածր էին գնահատվում: Երկրորդ փուլով ձեռնարկության առանց այն էլ ծիծաղելի գնին ավելանում էր վաուչերներով այն ձեռք բերելու հնարավորությունը: Ըստ որում, վաուչերները ձեռնարկությունների գնորդները ձեռք էին բերում բնակչությունից հիմնականում 3-4 հազար դրամով, այն դեպքում, երբ դրանց անվանական արժեքը 20 հազար դրամ էր: Իսկ ձեռնարկությունը ձեռք բերելիս հաշվարկվում էր դրանց անվանական արժեքը՝ 20 հազար դրամը: Այսինքն, երկրորդ անգամ էր ձեռնարկության գինը նվազում, որին էլ ավելանում էր արդեն վերեւում նշված 25 տոկոսով ամբողջ ձեռնարկության սեփականատերը դառնալու հնարավորությունը: Ստեղծվում էր մի իրավիճակ, երբ վաճառված գործարանն անհամեմատ էժան էր լինում, քան այդ գործարանի մեջ գտնվող որեւէ հաստոց: Ինչն էլ, բնականաբար, դրդում էր նորօրյա սեփականատերերին աննշան գնով ձեռք բերած գործարանների ամբողջ սարքավորումները վաճառել եւ բարեկեցիկ ապրել, քան թե դրանք գործարկելու մասին մտածել: Սա էր մեր արդյունաբերության ոչնչացման իրական, հիմնական պատճառը, այլ ոչ թե շրջափակումը կամ ղարաբաղյան հակամարտությունը:

Լեւոն Տեր-Պետրոսյանը հերքում, ապա հաստատում է Հայաստանի երկնիշ տնտեսական աճը

Ինչ վերաբերում է «քոչարյանական վարչախմբի» տարիների տնտեսական զարգացումներին, որոնց դեռ առաջին հանրահավաքի ժամանակ անդրադարձել էր նախկին նախագահը, ապա այստեղ Լեւոն Տեր-Պետրոսյանը թույլ է տվել թերեւս ամենակոպիտ սխալներն ու հակասությունները: Խոսելով մեր տնտեսության զարգացման խոչընդոտներից ընդամենը մի քանիսի մասին, որոնց առկայությանը, ի տարբերություն տասնամյա «նիրհի» մեջ գտնվող առաջին նախագահի, բազմիցս անդրադարձել ենք՝ քննադատելով գործող իշխանություններին, Լեւոն Տեր-Պետրոսյանն ակամա հաստատում է, որ դրանք ստեղծվել են իր իշխանության տարիներին եւ ուղղակիորեն հաստատում տնտեսական զարգացման այն ցուցանիշները, որոնք ունեցել է մեր երկիրն իր հրաժարականից հետո:

Մի քանի օրինակ: Երբ առաջին նախագահը խոսում է ներմուծվող բենզինի մասին, որն, ըստ նրա, կազմում է ծիծաղելի թիվ, ավելացնում է. «եթե հաշվի առնենք ավտոմեքենաների անընդհատ աճը»: Երեւի կարիք չկա ասելու, որ մեքենաների թվի անընդհատ աճը կարող է վկայել միայն մեկ բանի՝ կենսամակարդակի բարձրացման մասին: Սակայն, դրանից քիչ առաջ, խոսելով Հայաստանի տնտեսության վերջին տարիների երկնիշ աճի մասին, նա միաժամանակ ասում է, որ այդ ցուցանիշներն իրականությանը չեն համապատասխանում:

Փոքր-ինչ հետո նա վերստին ընդունում է երկնիշ աճի առկայությունը, որն այս անգամ կապում է արտերկրից եկող տրանսֆերտների հետ: Ըստ որում, խոսելով «գլխավորապես Ռուսաստան պանդխտած հայ աշխատավորների» մասին, Լեւոն Տեր-Պետրոսյանը դարձյալ «մոռանում» է, թե հատկապես այդ ո՞ւմ նախագահության տարիներին են նրանք «պանդխտել»:

«Վիճակագրական զեղծարարությունների» համար մեղադրվում են Արժույթի միջազգային հիմնադրամի ու Համաշխարհային բանկի «երեւանյան գրասենյակների աշխատակիցները»: Հասկանալի է, որ Լեւոն Տեր-Պետրոսյանի համարձակությունը բավարարել է հիշյալ կառույցների միայն «երեւանյան գրասենյակներին» մեղադրանքներ ուղղել: Սակայն ինչպե՞ս կարելի է մեղադրել այդ մարդկանց, եթե հենց ինքն է նույն ցուցանիշները ներկայացնում եւ այն էլ հենց նույն հանրահավաքի ժամանակ:

Նշելով, որ Հայաստանի տարեկան տնտեսական աճը չի գերազանցում 3-4 տոկոսը (հավանաբար օգտվելով «տնտեսագետ» Էդուարդ Աղաջանովի խորհուրդներից), քիչ անց նույն Լեւոն Տեր-Պետրոսյանը, համեմատելով Հայաստանի ցուցանիշները Ադրբեջանի հետ, բառացիորեն պնդում է, որ 1997-2006 թվականների կտրվածքով Հայաստանի համախառն ներքին արդյունքը աճել է 4 անգամ, արդյունաբերական արտադրանքի աճը 3 անգամ, արտահանումը՝ 4 անգամ, պետական բյուջեն՝ 3,8 անգամ: Կարծես թե ավելացնելու ոչինչ չի մնում սրան: Սակայն, այնուամենայնիվ, մի քանի հարցեր առաջանում են:

Ինչպե՞ս կարող է տարեկան 3-4 տոկոս տնտեսական աճով 9 տարում քառապատկել երկրի համախառն ներքին արդյունքը, արտահանումը, պետական բյուջեն կամ եռապատկել արդյունաբերական արտադրանքի ծավալները: Տարրական թվաբանություն իմանալը բավարար է պարզելու, որ դա հնարավոր չէ: Առաջին նախագահը գուցե վատ տնտեսական խորհրդատվություն է ստացել, սակայն ինքնուրույն հաշվարկներ, իհարկե, կարող էր անել:

Ինչպե՞ս է բնութագրում այդ ցուցանիշները Լեւոն Տեր-Պետրոսյանը եւ համաձա՞յն է Արժույթի միջազգային հիմնադրամի եւ Համաշխարհային բանկի ոչ երեւանյան գրասենյակների փորձագետների վերջին՝ «տպավորիչ աճ» բնութագրմանը: Վկայակոչելով այդ տվյալները եւ անգամ դրանք համադրելով, արդյոք նա ավելի նպաստավոր քարոզչություն չի՞ իրականացրել գործող «վարչախմբի» օգտին, քան մշտապես Ռոբերտ Քոչարյանին կամ Սերժ Սարգսյանին գովազդող «Հայլուրը»:

Արդյոք առաջին նախագահը չի՞ ընդունում, որ իր տվյալ ելույթի ամբողջ տնտեսական մասը, բացառությամբ ստվերի, մենաշնորհների առկայության փաստերի եւ մեկ-երկու այլ հիշատակումների, սնանկ է:

ԱՐԱ ՄԱՐՏԻՐՈՍՅԱՆ

ՍՓՅՈՒՌՔ

Պերճ Թերզյանը Կահիրեի ՀԲԸՄ-ի պատվո նախագահ

Ի նշանավորումն ՀԲԸՄ-ին եւ եգիպտահայ գաղութին մատուցած իր երկարամյա ծառայությունների եւ անձնուրաց նվիրվածության՝ Պերճ Թերզյանին է շնորհվել ՀԲԸՄ-ի Կահիրեի մասնաճյուղի պատվավոր նախագահի կոչումը, տեղեկացնում է «Արմինյն միռոր սփեքթեյթր» շաբաթաթերթի դեկտեմբերի 8-ի համարը:

Թերզյանը 50 տարիների երկար ճանապարհ է անցել ՀԲԸՄ-ի հետ՝ առաջին անգամ 1954-ին դառնալով այդ կազմակերպության սկաուտական շարժման անդամներից մեկը: Տասը տարի հետո նա դառնում է Եգիպտոսի շրջանային կոմիտեի անդամ եւ 1988-ից նրա նախագահը: Միեւնույն ժամանակ նա հասարակական բազմաբեղուն գործունեություն է ծավալել գաղութում ինչպես Հայ գեղարվեստասիրաց միության, այնպես էլ «Արեւ» օրաթերթի խմբագրության ներսում:

Հրաշալի հայերենի կողքին նաեւ արաբերենի գերազանց գիտելիքներն օգնել են, որ իր անշահախնդիր լուման ներդնի 10 տարի առաջ «Արեւի» արաբերեն հավելվածի հրատարակության գործում: Այս ամսագիրը Մոհամմեդ Ռիֆաաթ էլ Իմամի խմբագրությամբ Միջին Արեւելքի երկրներին Հայոց դատի ներկայացման խնդիրներն առաջ է տանում ամենայն բծախնդրությամբ, լրջությամբ եւ հետեւողականությամբ:

Թերզյանը Մխիթարյան, այնուհետեւ Մարոնիթների վարժարանների սան է եւ բարձրագույն կրթությունը ստացել է Կահիրեի «Այն Շամս» համալսարանում: Հետեւել է նաեւ Կահիրեի ամերիկյան համալսարանի կուրսերին: 1969-ին հիմնել է իր սեփական «Աֆրիկն պրես» հրատարակչությունը, որ օֆսեթ տպագրությամբ արկղեր եւ պիտակներ է մասնավորապես թողարկում:

Թերզյանը նաեւ հայկական համայնքի եկեղեցական եւ կրթական գործադիր խորհուրդների անդամ է եւ գլխավոր դերակատարություն է ունեցել Բարեգործականի 100-ամյակի տոնակատարությունները պատշաճորեն կազմակերպելու գործում: Խիստ սկզբունքային է եւ իր պարտականությունների հանդեպ պատասխանատու:

«Ազգը» շնորհավորում է նրան պատվավոր կոչման արժանանալու առթիվ:

Հ. ԾՈՒԽԱԿՅԱՆ

Իրանում հայտնաբերվել է հայկական սրբավայր

Աշխարհի մշակութային ժառանգության մաս կազմող Իրանի «Սոլթանիյա Դոում» կոչվող տարածքում հայտնաբերվել է 13-րդ դարի հայկական դամբարան, տեղեկացնում է «Արմինյն միռոր-սփեքթեյթր» շաբաթաթերթն իր դեկտեմբերի 8-ի համարում:

Իրանի «Presstv.ir» լրատու գործակալությունից ստացված հայտարարությունը հավելում է, որ դամբարանի արձանագրությունները ապացուցում են հայկական սրբավայրերի գոյությունն այդ տարածքներում: Արձանագրության ընթեռնելի մասում գրված է. «երբ ժամանակը գա եւ Հիսուս՝ հոր միածինը վերադառնա, մահացածների քնած հոգիները...», մնացածն անընթեռնելի է եւ մասնագետների կարծիքով վերաբերում է մոնղոլական արշավանքների (1206-1405) ժամանակաշրջանին: Պատմական փաստերի համաձայն, Տոլուի խանի կինը եւ Հուլավու խանի մայրը՝ Սորղաղտանի Բեկին եղել է քրիստոնյա:

«Թափանցիկ տեղական ինքնակառավարում»

Օձունի համայնքապետարանը վերածվել է բարեգործական հիմնադրամի

Լոռու մարզի Օձուն գյուղի համայնքապետ Մելիք Այվազյանը հայտնեց, որ գյուղի 1000 հա վարելահողերից այս տարի հազիվ 100 հա աշնանացան է արվել: Սակայն գյուղամիջում հավաքված տարեց օձունցիները բացատրեցին, որ դեռ խորհրդային տարիներից Օձունն ունեցել է ընդամենը 1239 հա ջրովի վարելահող, եւ եթե դրան ավելացնենք Մելիք Այվազյանի՝ համայնքապետ աշխատած առաջին տարիներին հատված շուրջ 150 հա պտղատու այգիները, ապա Օձունն ունենում է ոչ թե 1000 հա, այլ շուրջ 1400 հա ջրովի վարելահող: Սա նշանակում է, որ 5380 բնակիչ ունեցող Լոռու մարզի ամենախոշոր գյուղի հիմնական աշխատուժն անգործության է մատնված, որը նաեւ գյուղի սոցիալական վիճակի իրատեսական վիճակագրությունն է: Թե ինչու՞ է Օձունում ամեն տարի վատ կատարվում աշնանացանը, համայնքապետը պատասխանի փոխարեն ինձ մեկնեց «Լոռու մարզ» թերթի 17.11.07թ. թիվ 90 համարը: «Հողի ամուր լինելու հետեւանքով գյուղատնտեսական տեխնիկայով անհնար են եղել հողը հերկելու, փխրեցնելու եւ ցորեն ցանելու աշխատանքները, այդ պատճառով էլ աշնանացանը հետաձգվել է»,- մարզում, այդ թվում նաեւ Օձունում աշնանացան չկատարելու պատճառները թերթին բացատրել է Լոռու մարզպետարանի գյուղատնտեսության եւ բնապահպանության վարչության պետ Վոլոդյա Բունիաթյանը:

Սակայն վերջին տարիներին Օձունում գարնանացան էլ գրեթե չի կատարվում: Ճշմարտությունն այն է, որ գյուղի սոցիալապես անապահով հողի մշակներն իրենց ընտանիքների բերանից կտրածն ու հողին տվածը տարիներ շարունակ ետ չեն ստացել՝ երաշտի, կարկտահարության եւ էլի հազար ու մի պատճառներով: Պետությունից էլ որեւէ աջակցություն չի եղել: Արդյունքում, սոցիալական ծանր վիճակի պատճառով, գյուղացիներն այսօր այլեւս ի վիճակի չեն մշակել հողը: Համայնքապետ Մելիք Այվազյանն այս կապակցությամբ ասաց. «Օձունը 2007 թ. կարկտահարությունից 200 մլն դրամի վնաս է կրել, այդ պատճառով էլ ես ՀՀ վարչապետ Սերժ Սարգսյանին խնդրել եմ մեր գյուղում կարկտահարության թնդանոթներ տեղադրել, փոխարենը հրաժարվում ենք վնասի փոխհատուցումից»:

Գյուղի վարելահողերի անմշակ մնալն իր ծանր հետեւանքն է թողնում համայնքային բյուջեի վրա, որտեղ եկամուտների 2007 թ. մուտքերը պլանավորվել են 95294,4 մլն դրամ, այդ թվում՝ նաեւ ՀՀ պետական բյուջեից նախատեսված 24000,0 մլն դրամ դոտացիան: Բյուջեում հողի հարկ նախատեսվել է 32 մլն դրամ, գույքահարկ՝ 5000,5մլն դրամ, վարձակալական հողերի հարկային մուտքեր՝ 1200,0դրամ: Համայնքապետարանն առ այսօր բյուջեի մուտքերն ապահովել է 38 մլն դրամով, որից 20 մլն դրամը ՀՀ կառավարության հատկացրած դոտացիան է:

Բյուջեում 2007 թ. սեփական եկամուտները պլանավորվել են 64 մլն դրամ, որից հավաքագրվել է 18 մլն դրամ, համայնքապետարանը սեփական հարկային եկամուտների մուտքերն ապահովել է հազիվ 29%-ով, երբ տարվա ավարտին մնացել է մեկ ամիս: Բյուջեի աշխատավարձի պարտքը կազմում է շուրջ 4 մլն դրամ, հարկատուները բյուջեին պարտք են 32,5 մլն դրամ: Հողի հարկի հավաքագրումը 32 մլն դրամի դիմաց կազմում է 14 մլն դրամ: Ի դեպ, վերջինը փաստում է նաեւ 15 հաստիքային աշխատող ունեցող համայնքապետարանի աշխատակազմի անգործությունը: Ամենահմուտ աճպարարը կարող է նախանձել Օձունի համայնքապետարանի՝ հարկերը հավաքագրելու մեթոդին: «Հարկահավաքության ձեւերից մեկն այն է, որ Օձունի երկու միջնակարգ դպրոցներում տարեսկզբին աշակերտներից յուրաքանչյուրից դասագրքերի համար հավաքած 3000-ական դրամ գումարը դպրոցների տնօրենները տալիս են համայնքապետին, որն էլ այն մուտքագրում է համայնքի բյուջե՝ որպես ցուցակով ներկայացված աշակերտների ծնողների հողի հարկ: Այնուհետեւ համայնքապետարանը դրանք բյուջե մուտքագրելուց հետո, որպես բարեգործություն, փոխանցում է բանկ: «Այս ճանապարհով համայնքապետարանին արդեն վճարված է մինչեւ 2020 թ. իմ հողի հարկերը: Գյուղում, իհարկե, ես բացառություն չեմ»,- ասաց Օձունի բնակիչ Լորիս Աղվանյանը: «Որպես հարկեր են ձեւակերպվում նաեւ համայնքապետարանի աշխատողների աշխատավարձերը: Սա եւ գյուղապետարանին է ձեռք տալիս, եւ ծնողներին ու աշխատողներին»,- բացատրեց համայնքապետարանի աշխատողներից մեկը՝ չցանկանալով հրապարակել իր անունը:

Զավեշտականն այն է, որ բյուջեի մուտքերի հավաքագրման գործում ստեղծված ծանրագույն վիճակում, ծախսային մասում համայնքապետ Մելիք Այվազյանն իրեն աներեւակայելի շռայլություններ է թույլատրում: Նա 2007 թ. բյուջեում 1,9 մլն դրամ հատկացրել է իր տրանսպորտային ծախսերին, 500 հազար դրամ՝ գործուղումներին, 250 հազար դրամ՝ իր բջջային հեռախոսի լիցքավորման, 500 հազար դրամ՝ համայնքապետարանի շենքի մի քանի սենյակների տաքացման, 1 մլն դրամ՝ ներկայացուցչական հոդվածով հյուրասիրությունների, 597 հազար դրամ՝ համայնքապետարանի շենքի էլեկտրաէներգիայի ծախսերի համար:

Ինչպես հպարտությամբ հայտնեց Մ. Այվազյանը, բյուջեի սոցիալական ծախսերից նա կարկտահարության եւ այլ բնույթի օգնությունների համար հատկացրել եւ ծախսել է 8 մլն 376 հազար 200 դրամ: Պարզվեց, որ գումարները ծախսելու համար համայնքապետն ունի նաեւ ավագանու որոշումներ: Դրանց վերաբերյալ փորձեցինք ճշտել ավագանու անդամների մոտեցումները: Ավագանու անդամ Աշոտ Ջավարյանն ասաց. «Ես ավագանու նիստերին չեմ մասնակցում եւ ոչնչից տեղյակ չեմ, ինձ մի քանի անգամ հրավիրել են նիստի, չեմ գնացել»: Ավագանու անդամ Արթուր Թամազյանն էլ ասաց. «Կարկտահարված դաշտերը նայել ենք, ում դաշտը շատ է վնասված եղել, նրան էլ օգնություն ենք հատկացրել»: Ավագանու անդամ Արեւ Հովհաննիսյանը խուսափեց զրուցել մեզ հետ:

Բյուջեից համայնքապետի հատկացրած օգնության գումարի մասին գյուղացիներն առաջին անգամ մեզանից էին լսում: Մեզ պատահած առաջին օձունցին Վիկտոր Դավթյանն էր, որն էլ ասաց. «Իմ 4300 քմ հողը կարկտահարության տարածքում է, սակայն մենք կարկտահարության համար որեւէ օգնություն չենք ստացել»: Առավել զավեշտական վիճակում հայտնվեցին ցուցակում ընդգրկվածները: Սեպտեմբեր-հոկտեմբեր ամիսներին օգնություն ստացողների ցուցակում ընդգրկված Գագիկ Դավթյանը, որին հատկացվել է 72 հազար դրամ, կարճ պատասխանեց՝ տեղյակ չեմ: Արմեն Ջավարյանը, որն ավագանու անդամ Աշոտ Ջավարյանի եղբայրն է եւ որի ազգանվան դիմաց նշված էր 75 հազար դրամ օգնություն, ասաց. «Ո՞վ են տվել, որ ինձ տան»: Ի դեպ, 75 հազար դրամ էր հատկացվել նաեւ ավագանու անդամ Աշոտ Ջավարյանի քրոջը՝ Արմինե Ջավարյանին, որին չկարողացանք հանդիպել գյուղում: Օձունցի Անգելինա Դավթյանի ամուսինը՝ Վալիկ Դավթյանը, որի ընտանիքին, ըստ ավագանու որոշման, հատկացվել է 73 հազար դրամ, ասաց. «Մենք չենք ստացել»: Երբ համոզվելու համար մեկ անգամ էլ փորձեցինք ճշտել, նեղսրտեց. «Էլ ասելու բան կա՞»: Ռոբերտ Խեչումյանը, որին, ըստ ցուցակի, տրվել է 70 հազար դրամ, պարզվեց վաղուց բացակայում է Օձունից: 11 հազար դրամ էլ որպես օգնություն հատկացվել է Վարդուշ Մնացականյանին: Սակայն հարցումներից պարզվեց, որ Օձունում բնակվել են երկու Վարդուշ Մնացականյան, երկուսն էլ մահացած են: Ցուցակում ընդգրկված մյուս անձանց մասին տեղեկացանք, որ նրանց մեծ մասը 2007 թ. կարկտահարության տարածքում գտնվող իրենց հողը չեն մշակել եւ գյուղի սոցիալապես անապահովներից չեն:

Օձունի համայնքային բյուջեի թափանցիկության մասին խոսելն անիմաստ է: Գյուղացիներն ակնհայտ անտարբերությամբ կամ վախեցած էին պատասխանում բյուջեի մասին մեր հարցերին: Գյուղում հանդիպած որեւէ օձունցի տեղյակ չէր ո՛չ 2007 թ. համայնքապետարանին հատկացված 4889,0 մլն դրամ բնապահպանական վճարներից, ո՛չ էլ դրանց ծախսումներից: Գյուղը, համայնքապետարանն ու նրա բյուջեն արդեն շուրջ 10 տարի համայնքապետ Մելիք Այվազյանի սեփականությունն են: «Մելիքը բյուջեի հետ այնպես է վարվում, ինչպես տուարած կովը՝ լոբուտն ընկնելիս. որն ուտում է, որը՝ տրորում»,- ասաց գյուղամիջում հավաքված տարեց օձունցիներից մեկը՝ անախորժություններից խուսափելու համար խնդրելով չհրապարակել իր անունը:

ԼԱՐԻՍԱ ՓԱՐԵՄՈՒԶՅԱՆ,
Լոռի

Ազատ գյուղն ազատ է տեղական ինքնակառավարումից

Գեղարքունիքի մարզի Ազատ գյուղի համայնքապետարանի արտաքին տեսքը, որ տեսանելի է սենյակի կոտրված պատուհանից, լիարժեք պատկերացում է տալիս նրա գործելակերպի մասին՝ սեղանին լցված ցաք ու ցրիվ, խունացած թղթեր, բաց դռներով երկաթյա պահարան, անկյունում լաթի պես ընկած դրոշ, ինչ-որ կշեռք, փոշու հաստ շերտով պատված 2 հին գրասեղան, կոտրված աթոռներ: Այս տեսարանից հետո կարելի էր այլեւս չհետաքրքրվել համայնքապետարանի գործունեությամբ:

Մոտ 2 ամիս առաջ այստեղ համայնքի ղեկավարի արտահերթ ընտրություններ են տեղի ունեցել, քանի որ համայնքի նախորդ ղեկավար Վահան Մելիքյանը հանկարծամահ եղավ: Սակայն նորընտիր համայնքապետն օտար մարդ չէ, նա հանգուցյալ համայնքապետի կինն է՝ Կարինե Մելիքյանը: Հաջողվեց տեղեկանալ նաեւ, որ համայնքի ավագանու 2 անդամներ կրկին Մելիքյան ազգանունն են կրում: Նրանցից մեկը համայնքի ղեկավարի դուստրն է, սակայն մյուսն ազգակցական կապ չունի համայնքապետի հետ:

Համայնքապետարանի բոլոր աշխատակիցները եւ ինքը՝ համայնքի ղեկավարը, բնակվում են Վարդենիսում: «Իսկ երբ տեղեկանք է անհրաժեշտ լինու՞մ, կամ որեւէ հարց եք ունենում, ինչպե՞ս եք վարվում»,- մեր հարցմանը բնակիչները պատասխանում են՝ «գնում ենք Վարդենիս, գյուղապետի տուն»:

Գյուղում հաջողվեց հանդիպել մեքենա նորոգող տղամարդկանց բազմության, ովքեր քիչ թե շատ տեղյակ էին իրենց համայնքից: «Դու՞ք գիտե՞ք, թե որտեղ է գտնվում ձեր համայնքապետարանը»,- մեր հարցին ի պատասխան՝ խմբակային ծիծաղ է պայթում: Ապա միասին զարմանում ենք, թե որտեղ են պահվում համայնքապետարանի գործավարական մատյանները, արխիվային փաստաթղթերը: Կամ, հետաքրքիր է, համայնքապետարանի աշխատակիցների ամենօրյա հաճախումը լրացվու՞մ է: Ազատում այս եւ նմանօրինակ այլ հարցերը հռետորական երանգ են ստանում՝ պատասխանող չկա:

Ի դեպ, տղամարդկանցից մեկը՝ Ավետիք Գրիգորյանը, ցանկացել էր առաջադրվել համայնքի ղեկավարի արտահերթ ընտրություններում, սակայն փոշմանել էր: Թե ինչու՞, պարզորոշ պատասխան չտվեց: Սակայն մի բան ակներեւ է, որ հորից որդուն կամ ամուսնուց կնոջը իշխանության փոխանցումը սկսել է բնականոն երեւույթ համարվել մեզանում, հետեւապես «խաբր հարցող» այլ թեկնածուներ ասպարեզ չեն եկել:

Իշխանության վերարտադրության խնդիրը տարեցտարի սրվում է ՏԻՄ ընտրությունների ժամանակ: Եվ հիմնական պատճառն այն է, որ համայնքի փաստացի հողատեր համայնքապետերը, որոնք տարիներ շարունակ խուսափել են հարկեր վճարելուց, ընտրություններից հետո կարող են հայտնվել տարիներ շարունակ կուտակված հարկերը վճարելու փաստի առաջ: Հենց այդպիսի նախադեպ տեղի ունեցավ Ազատին բավական մոտ գտնվող մի համայնքում՝ Նորաբակում: Երբ կրկին համայնքապետի մահվան տխուր փաստին հաջորդեց վերջինիս որդու՝ Արտակ Կարապետյանի առաջադրումը: Երբ «հորից որդուն իշխանության վերարտադրման սցենարն այս համայնքում չաշխատեց (**իհարկե, մեծ դժվարությունների գնով, որի մասին ամիսներ առաջ հրապարակումներ են եղել «Հետք»-ում**), դրան հաջորդած ժամանակահատվածում չհաղթած թեկնածուն եւ նույն ինքը՝ ավագանու անդամ Ա. Կարապետյանը, մյուս ավագանու անդամների հետ միասին, սկսեցին բացակայել ավագանու նիստերից:

Համայնքապետարանի շենքը մատնում է նրա անգործությունը

Միաժամանակ, որպես իրավահաջորդ, եղբոր հետ մեկտեղ դասական ճանապարհով պահանջել է հոր՝ տարիներ շարունակ կուտակված աշխատավարձի պարտքերը, եւ իբրեւ հետեւանք՝ համայնքի բյուջեն հայտնվել է արգելանքի տակ: Իսկ գործող համայնքապետը դասական հայց է ներկայացրել Կարապետյաններից պատկառելի չափերի հասնող հողի վարձավճարը գանձելու նպատակով: Ահա, այսպես ամիսներ տեւող հոգեմաշ քաշքուկներ, որի արդյունքում տուժում է համայնքի բնակիչը:

Ազատը, մարզի շատ ու շատ այլ համայնքների նման, պարտքեր ունի: Ինչպես նշեց Ազատի բնակիչներից Ավետիք Գրիգորյանը, համայնքի բյուջեն 3 մլն դրամ է, սակայն պարտքերը շարունակում են կուտակվել:

Ազատն ունի 175 հաշվառված բնակիչ, սակայն համայնքում փաստացի բնակվում են 70-80-ը: Գյուղատնտեսական աշխատանքների սեզոնին համայնքի բնակիչները շատանում են, իսկ ձմռան ամիսներին տեղափոխվում են Վարդենիս:

2007 թ. օգոստոսի 20-ին տեղի ունեցած մարզխորհրդի նիստում քննարկվել են համայնքների բյուջեների 2007 թ. առաջին կիսամյակի

Տես էջ 9

Ֆանտան գյուղում համայնքապետ էին ընտրում...

Դեկտեմբերի 2-ին Կոտայքի մարզի Ֆանտան գյուղի բնակիչները համայնքապետ էին ընտրում: «Ընտրություն» բառը տվյալ դեպքում հարաբերական էր, քանի որ առաջադրված միակ թեկնածուն Ֆանտանի համայնքապետ Նորայր Կարապետյանն էր: Ֆանտանցիները ջրի տարաներով բեռնված սայլակները, որ քաշ էին տալիս գյուղամիջի աղբյուրից, կանգնեցնում էին դպրոցի առջեւ, ուր տեղակայված էր ընտրատեղամասը, ու մտնում քվեարկության:

-Համայնքապետն ի՞նչ է արել գյուղի համար, որ ուզում եք վերընտրվի,- հարցնում ենք նրանց:

-Գյուղ մտնող ճանապարհն է ասֆալտապատել, դաշտամիջյան ճանապարհն է հարթեցրել, 600 հատ դեկորատիվ ծառ է տնկել գյուղի մուտքի մոտ եւ ամեն շաբաթ իր միջոցներով 35տ ջուր է բերել դրանք ոռոգելու համար,- ասացին համայնքապետի համակիրները:

«Շատ ճարպիկ, գործունյա տղա է, 10-րդն է ավարտել, բայց...»,- հավելեց համայնքապետարանի հաշվապահ Պայծառ Հովսեփյանը, որը տվյալ դեպքում ընտրական հանձնաժողովի քարտուղարն էր: Նորայր Կարապետյանի՝ մրցակից չունենալու փաստը նա այսպես բացատրեց. «Ինքը որպես լավ աշխատող գյուղում մրցակից չի ունեցել, դրա համար էլ ուրիշները չեն առաջադրվել»: Տպավորությունն այնպիսին էր, թե այլընտրանք չկար: Երկրորդ թեկնածուի առկայությունը կամ դեմ քվեարկելը նույնիսկ մեղք էր թվում մեզ հանդիպած բնակիչների համար: Սակայն նրանց զրույցներին ամեն րոպե հակադրվում էին ջրի տարաներով բեռնված սայլերը:

Ֆանտանում սայլերով էին ջուր տեղափոխում 10 եւ ավելի տարիներ առաջ. այդպես է նաեւ այսօր

Ընտրական հանձնաժողովի նախագահ Ռաֆիկ Մկրտչյանը հայտնեց, որ Ֆանտանը 715 ընտրող ունի, բայց իրենք նախապես հաշվարկել են, որ «գյուղում փաստացի 550 ընտրող հազիվ լինի»: Սակայն, քվեարկության ավարտին հանձնաժողովն անսպասելի ցուցանիշներ է արձանագրել՝ 575 մասնակից, որից 3-ն են դեմ քվեարկել գործող համայնքապետին, 6 քվեաթերթիկ անվավեր է ճանաչվել, իսկ 566-ը, այսինքն՝ Ֆանտանում հանձնաժողովի հաշվարկած փաստացի բնակվողներից ավելին, գյուղի ճակատագիրը դարձյալ վստահել է գործող համայնքապետին:

Համայնքապետի թեկնածուն, թեեւ մրցակից չուներ, այնուամենայնիվ, ամեն ինչ արել էր ձայների հնարավոր մեծ քանակ ապահովելու համար: Օրը կիրակի էր, սակայն Չարենցավանի անձնագրային բաժինն այդ օրն աշխատում էր, եւ ֆանտանցիներից ոմանք, որ ամիսներ շարունակ իրենց անձնագրերը «մոռացել» էին այնտեղ, այդ օրը, անտեսելով առաս ձյան հետեւանքով առաջացած երթեւեկության դժվարությունները, գնացել էին անձնագրերը ստանալու: Չարենցավան-Ֆանտան երթուղու միկրոավտոբուսի ուղեւորներից մի քանիսը, որոնց հետ զրույցի բռնվեցինք օրվա թեմայի շուրջ, իրենց պատրաստակամությանը մի բացատրություն էին տալիս՝ «գյուղապետը լավ տղա է»:

Ավելի իրազեկները թեկնածու-համայնքապետի դրական հատկանիշները թվարկելիս նշում էին, որ նա այս տարի անվճար սոյարկա է բաժանել համագյուղացիներին եւ առհասարակ «աշխատասեր է՝ միլիցիայից հանելուց մինչեւ չգիտեմ ինչ հարցեր ինքն է անում»: Երբ սայլերով ջուր տեղափոխող մարդկանց հիշեցնում էինք անլուծելի մնացած իրենց ամենակենսական հարցի՝ գյուղի ջրազուրկ լինելու մասին, ոմանք կատակով ասում էին, թե դա վաղուցվա խնդիր է, այդ պատճառով էլ գյուղը նոր անունով են կնքել՝ «Սոխոյ Ֆանտան»: Մյուսներն էլ փորձում էին բացատրել, որ համայնքապետն այդ հարցում ոչ մի մեղք չունի, եւ դա անում էին շատ ավելի լավ, քան նույնիսկ ինքը՝ համայնքապետի թեկնածու Նորայր Կարապետյանը:

Թեկնածու-համայնքապետը նախընտրական ժողովներ ու հանդիպումներ չէր կազմակերպել, նախընտրական ծրագիր չուներ եւ նույնիսկ իր ղեկավարած նախորդ երեք տարիների հաշվետվությունը չէր ներկայացրել ֆանտանցիներին, հետեւաբար, կարելի էր հասկանալ գյուղի բնակչությանը, որ նրանք չգիտեն, թե մինչեւ ե՞րբ են սայլերին լծված՝ ջուր կրելու: Փոխարենը «լավ տղու» համբավ ունեցող թեկնածուն այդ օրն իր տանը խնջույքի սեղան էր բացել, որին մասնակից շքեղ մեքենաներով ժամանած «դրսի» հյուրերին միանում էին նաեւ քվեարկողները: Չնայած, թեկնածուի ասելով, իսկական խնջույքը պետք է սկսվեր երեկոյան՝ քվեարկությունն ավարտելուց հետո:

«Գյուղապետը գյուղի տղա է, բոլորը ճանաչում են»,- նախընտրական ծրագրի բացակայությունն այսպես հիմնավորեց Ֆանտան գյուղի ընտրական հանձնաժողովի նախագահ Ռաֆիկ Մկրտչյանը: Համայնքապետարանի հաշվապահ Պայծառ Հովսեփյանը, որը, իր ասելով, մեկ տարի հաշվապահ էր աշխատել նաեւ «նախորդ՝ ինստիտուտավարտ համայնքապետի հետ», Ն. Կարապետյանի գործունյա լինելը հիմնավորեց նրանով, որ նախորդից նա 3 մլն բյուջետային պարտք էր ժառանգել, որն արդեն մարել է: Մնացել է միայն նախորդ համայնքապետի 500 հազար դրամ աշխատավարձը վճարի, բայց, քանի որ նա պաշտոնանկ լինելուց հետո մեկնել է արտագնա աշխատանքի, չի վճարել: Հարկերը նախկինի համեմատությամբ 3 անգամ ավել են հավաքում: Ն. Կարապետյանը մեզ վստահեցրեց, որ այս տարի հավաքագրումը կհասցնեն 50 %-ի:

«Ի՞նչ նախընտրական ծրագիր ներկայացնենք գյուղացիներին, գիտենք՝ ինչ հոգսեր ունեն, ինչ թերություններ կան»,- ասաց համայնքի ղեկավարի միակ թեկնածուն՝ նշելով, որ գյուղի ամենամեծ խնդիրն այն է, որ մշակույթի տուն չունեն: Հետո ավելացրեց, որ կառուցելու ծրագիր կա: Թեեւ գործող գյուղապետը չգիտեր, թե Ֆանտանում ինչ ծրագրերով են կառուցելու մշակույթի տունն ու մանկապարտեզը, բայց հաստատ հիշում էր, որ գյուղ այցելած եւ ավերված մշակույթի տունը լուսանկարած անձինք «նեմեցներ» են: «Դաժե լրիվ Հայաստանով հեռուստացույցով խոսք են տվել, որ սարքելու են», - ասաց Ն. Կարապետյանը:

Ֆանտանը շատ վաղուց մանկապարտեզ չունի, իսկ մշակույթի տան կիսավեր շենքը հիմնովին քանդվել է 1988-ին: Մշակույթի տան փլուզումից հետո գյուղը գրադարանի գրքերն է միայն ժառանգել: Բայց ողջ Ֆանտանում գրադարանի համար տարածք չի գտնվել, եւ գրքերն ապաստանել են գրադարանավարուհու ավտոտնակում: «20.000 դրամ աշխատավարձ ենք տալիս գրադարանավարուհուն, շատ լավ սպասարկում է, դպրոցի գրադարանից էլ լավ»,- ասաց համայնքապետարանի հաշվապահը:

Բոլոր ժամանակներում էլ Ֆանտանի ամենամեծ հոգսը ջուրն է եղել: Խորհրդային տարիներին Սոլակ գյուղից ջուրը պոմպով են մղել, 1991 թ. սոլակցիները դադարեցրել են ջրամատակարարումը: Վերջին շրջանում Երեւանում գործող կանանց կազմակերպություններից մեկը (Ֆանտանում անունը չէին հիշում) անվճար ջրաչափեր է տրամադրել ֆանտանցիներին, 3 տարի առաջ ջրագծի ներքին ցանցավորում են կատարել գյուղում, բայց ջուրն այդպես էլ չի հոսել ծորակներից: Համայնքապետարանի հաշվապահի ասելով՝ համայնքապետն աջակցություն է խնդրել տարբեր կազմակերպություններից, եւ նրանք գումարներ են հավաքել ջրամղիչ պոմպ գնելու համար:

Ն. Կարապետյանից փորձեցինք պարզել, թե ի՞նչ ժամանակամիջոցում գյուղը ջուր կունենա: Նրա ասելով՝ առաջ գյուղում ամբողջ օրը ջուր կար, ամեն փողոց իր ջրի ծորակն ուներ, որտեղից մարդիկ ջուր էին վերցնում, եւ պոմպը 10 օր առաջ է փչացել: «Մեր վրա չի, բայց պատվիրել ենք, պետք գա: Բյուջե չունենք աշխատանքներ կատարելու համար, խնդիրները «ընկերներով» են լուծվում: Բյուջեով թեթեւ բաներ ենք անում ու աշխատավարձ տալիս»,- համայնքապետարանի ֆինանսական հնարավորությունների մասին այսպիսի բացատրություն է տալիս համայնքապետը: «Իսկ ընդհարապես ի՞նչ հարց են կարողանում լուծել սեփական բյուջեի հաշվին» մեր հարցին ի պատասխան՝ նա հայտնեց. «Համայնքային բյուջեո՞վ, բյուջե չունենք, որ մի բան անենք: Մարդիկ փող չունեն, որ հարկերը մուծեն, մենք էլ մի բան անենք, համայնքապետարանի 9 հոգանոց աշխատակազմին աշխատավարձ հազիվ ենք տալիս: Հարկերն այս տարի մի քիչ լավ է, 50 տոկոս կհավաքենք»:

Իսկ թե ինչու՞ բյուջե չունեն, Ֆանտանի համայնքապետարանի հաշվապահ Պայծառ Հովսեփյանն ասաց. «Գյուղը 91թ.-ից ոռոգման ջուր չունի, գյուղացիները չեն կարողանում հողը մշակել, այդ պատճառով էլ հարկերը լրիվ չեն հավաքվում: Հողեր շատ ունենք, բայց չի պարարտացվում, պարարտանյութ չեն կարողանում ձեռք բերել»: Այնուամենայնիվ, հաշվապահի ասելով՝ ինչ-որ բան արել են՝ մեկ տարի առաջ «ՆՕՎԱ» կազմակերպությունը հանձն է առել գյուղի բուժկետի վերանորոգումը, որի համար գյուղի բյուջեից հատկացրել են 400 հազար դրամ: Գյուղի պահուստային ֆոնդի հողերի օտարումից ստացված գումարից (մոտ 20 մլն դրամ գումար է կազմել) ծառայողական «Գազ 31» մակնիշի մեքենա են գնել, մեկ ավտոբուս եւ մեկ աղբահավաք մեքենա:

Ֆանտանում ցորեն, հաճար ու գարի են ցանում, սակայն, նրանց ասելով, իրենց ապրուստի հիմնական միջոցը մեկերկու կովից ստացած կաթն է: Ֆանտանցիներից մեկը փորձել է ֆերմերային տնտեսություն հիմնել եւ 3 տարվա ընթացքում կովերի թիվը հասցրել է 60-70-ի, բայց չի կարողացել կաթն իրացնել: Ձախողակ բիզնեսմենից հետո այլեւս ոչ ոք ռիսկի չի դիմել: Գյուղում դրամ վաստակելու ելք չտեսնելով՝ Ֆանտանից ամեն առավոտ 100 տղամարդ գնում է Երեւան՝ շինարարության վրա աշխատելու:

«Փոքր բիզնեսին չեն աջակցում, ես այս փոքր խանութով ավելի շատ հարկ եմ տալիս, քան Չարենցավանի ամենամեծ խանութը, որովհետեւ իմ «մեջքը թույլ է»,- գյուղերում ձեռնարկատիրական գործունեության բացակայության մասին իր պատկերացումները բացատրեց գյուղի խանութներից մեկի սեփականատերը:

ՍԵԴԱ ԳՐԻԳՈՐՅԱՆ
ՍԱՌԱ ՊԵՏՐՈՍՅԱՆ

Ֆանտանի մշակույթի տան ավերակները

80-ական թվականներին կառավարությունը որոշում կայացրեց ամբողջովին տեղահանել Քաղսի գյուղի ներքեւի՝ Հրազդան գետի ձախափնյա թաղամասի բնակիչներին եւ բնակեցնել գյուղի «Վերին թաղամասում»: Պատճառը գետի մյուս կողմում գործող մաքրման կայանն էր, որտեղ կատարվում էր Հրազդանի, Հանքավանի, Գավառի եւ Սեւանի կեղտաջրերի մեխանիկական, կենսաբանական եւ ֆիզիկաքիմիական մաքրում: Խորհրդային Միության նորմատիվներով բնակելի տները մաքրման կայանի շրջակայքից պետք է գտնվեին 500 մ շառավղով հեռավորության

Քաղսիի մաքրման կայանը համաճարակի մշտական սպառնալիք է շրջապատի բնակիչների համար

վրա: Սակայն Խորհրդային Միության փլուզումից հետո տեղահանման ծրագիրը կիսատ մնաց:

Այսօր բնակելի տների կարելի է հանդիպել անգամ կայանից 100 մ հեռավորության վրա, եւ այն էլ այն դեպքում, երբ կայանում այլեւս չեն իրականացվում կեղտաջրերի մաքրման բոլոր փուլերը:

«Էնտեղ հիմա հիմնականում մեխանիկական մաքրում է կատարվում: Միայն խոշոր կտորները հավաքվում են, ձեռքով վերցվում, դրվում մի կողմ, մեքենայով տանում, թափում ենք: Ուրիշ գործողություններ չեն կատարվում, քանի որ ամբողջությամբ հոսանքազրկված է, բոլոր պարզարանները էն ճգնաժամային տարիներին շարքից դուրս են եկել», -ասաց «Հայջրմուղկոյուղի» ՓԲԸ «Հյուսիս-Արեւմտյան» տարածքային մասնաճյուղի «Հրազդան» տեղամասի պետի տեղակալ Ռուբեն Առաքելյանը, ով իր խոսքում շեշտեց, որ «ջուր տալուն զուգահեռ իրենք նաեւ ջրահեռացմամբ են զբաղվում»:

Համակարգին մոտ գտնվող եւ մաքրման կայանի գործընթացին քաջածանոթ մի պաշտոնյա, ով չցանկացավ հրապարակել իր անունը, մեզ տեղեկացրեց, որ երկար տարիներ է, ինչ մաքրման կայանը չի գործում: «Ճաղերը փտած են եղել, բետոնը՝ քանդվել: Մեխանիկական ոչ մի աշխատանք էլ չի տարվում: Ջուրը սարքերով անցնում է, ոնց որ խողովակի միջով: Եթե դուռը բացեք, ներս մտնեք, կտեսնեք, թե քանի տարի մարդ չի մտել այնտեղ, տանիքը կաթում է, ոչ մի նորմալ բան չի մնացել: Աշխատող չունեն, մի պահակ է»:

«Մեխանիկական մաքրում» անցած ջուրը լցվում է Հրազդան գետը եւ անցնում Քաղսի գյուղով, ինչը հակահիգիենիկ է: Այսպիսին է Պետական հիգիենիկ եւ հակահամաճարակային հսկողության տեսչության (ՊՀՀՀ) Կոտայքի մասնաճյուղի պետի տեղակալ Գառնիկ Մկրտչյանի գնահատականը: «Կեղտաջրերն ավելի շատ անասունների ու բուսական աշխարհի համար են վտանգավոր, էդ ջրերով ոռոգել չի կարելի»,- ասաց Գ. Մկրտչյանը: Վերջինս նշեց, որ թեեւ հիվանդություններ կամ ջրային բռնկումներ չեն ունեցել, սակայն բազմիցս գրություններ են ուղարկել բնապահպանության նախարարություն: Գ. Մկրտչյանի խոսքով՝ ինքը դեռ խորհրդային տարիներին բարձրացրել էր Քաղսիի բնակիչների տեղահանման հարցը, սակայն կառավարությունն այդպես էլ չկարողացավ ավարտին հասցնել ծրագիրը:

Քաղսիի համայնքապետ Սեդրակ Դավթյանի խոսքով՝ այսօր մոտ 30 ընտանիք դեռ շարունակում է ապրել մաքրման կայանի հարեւանությամբ: Հողահատկացումներ արվել են նաեւ այդ ընտանիքներին, սակայն պետությունը նրանց բնակարանները չի կառուցել կամ թողել է կիսակառույց: «Կեղտաջրերը բարձիթողի լցվում են Հրազդան գետը, լրիվ համաճարակային իրավիճակ է: Միշտ էդ հարցը շոշափվում է, ոչ մի արդյունք չկա: Բնակիչները շատ-շատ են դիմում, բայց համայնքն էդ հնարավորությունները չունի, միջոցներ չունի, որ գոնե ամեն տարի մի բնակչի համար իր ուժերով մի տուն կառուցի»,- ասաց Ս. Դավթյանը:

«Հոտը, մոծակները, ճանճերը մեզ խեղդում են»,- ասաց մաքրման կայանի հարեւանությամբ ապրող Լաուրա Պետրոսյանը: Նա պատմեց, որ մոծակների խայթոցներից մեկ անգամ նույնիսկ թունավորվել է 2 ամսական հղի հարսը:

Լ. Պետրոսյանը դժգոհեց իրենց սոցիալական պայմաններից: Ժամանակին պետությունը թույլ չի տվել վերանորոգել բնակարանները: 30 հազար ռուբլի ավանդը զուր տեղը կորել է: Հիմա իրենց տներում նույնիսկ գազաֆիկացում է արգելված: Թաղամասն էլ տեղահանման արդյունքում ամայացել է, դպ-

Ջմռանը՝ գյուղից ու աշխարհից կտրված, ամռանը՝ գարշահոտությամբ ու ճանճերով շրջապատված

րոցը 2 կմ հեռավորության վրա է: Ձմռանը թաղամասն ամբողջովին մեկուսանում է գյուղից ու աշխարհից, եւ բնակիչների խոսքով՝ «որ երեխա վատանա, սկորին էլ կանչես՝ չի գա»: «Նամակ ենք գրել նախարարություն, պատասխանը եկել է, որ տները պիտի սարքեն: Բայց հաշվի չեն առնում, ընտրությունից ընտրություն են գցում»,- դժգոհեց Լ. Պետրոսյանը, ով նույնպես հող ունի «Վերին թաղամասում», նույնիսկ նկուղն է կառուցել, սակայն ավելին անել ի զորու չէ: Մեր հարցին, թե արդյո՞ք գործո՞ւմ է մաքրման կայանը, Լաուրա Պետրոսյանն ասաց, որ ամուսինն արդեն 30 տարի այնտեղ պահակ է աշխատում, բայց «սաղ քանդել, թափել են, ի՞նչ կա էնտեղ»:

Քաղսիի մաքրման կայանից մոտ 100 մ հեռավորության վրա բնակվող Աշոտ Համբարձումյանին հողահատկացում արվել է դեռ 1986-87թթ., տան հիմքը լցված է, սակայն քանի տարի է արդեն տունը չի կառուցվում: Տան կառուցման համար վերջինս միջոցներ չունի: «Շատ վատ վիճակ է մեզ մոտ, սաղ թաղամասը տեղահանել են, մի քանի ընտանիք է մնացել: Ամառը որ գալիս, էդ մոծակները, կեղտն ու ջուրը լցվում են ստեղ: Մարդիկ, անգամ անասուններն ի վիճակի չեն ապրելու ստեղ: Էս ծառերը չենք ոռոգում: Տներն էլ չեն թողնում ռեմոնտ անենք: Չգիտենք՝ ո՞նց անենք, ո՞նց ապրենք ստեղ»: Ա. Համբարձումյանը պատմեց, որ 4-5 տարի առաջ եղբոր երեխաները վարակվեցին, ոտքերին վերքեր առաջացան, ընտանիքը ստիպված տեղափոխվեց «Վերին թաղամաս»: Թեեւ տունը կիսակառույց էր, բայց այլընտրանք չկար:

Այնուամենայնիվ, բնապահպանական խնդիրների գիտակցումը գյուղում այնքան է, որքանով որ դրանք իրենց զգացնել են տալիս: Ամռանը գարշահոտություն է ու շուրջբոլորը՝ ճանճեր:

Ոչ հիգենիկ պայմաններում բնակվող քաղսեցիներին առաջին հերթին, իհարկե, իրենց բնակության կարգավիճակն է անհանգստացնում: Քաղսիի համայնքապետարանը կադաստրային քարտեզներից դուրս մնացած տների բնակիչներին գրանցման համապատասխան փաստաթղթեր չի տալիս: Սա դեռ խորհրդային ժամանակներից ժառանգած որոշում է: Բնականաբար, արգելված է նաեւ գազաֆիկացումը: «Էդ բնակիչները պետականորեն ոչ մի կարգավիճակ չունեն: Կադաստրը վկայական չի տալիս, չի վերագրանցում: Միանշանակ պիտի տեղահանվեն»,- ասաց Քաղսիի համայնքապետը:

Տեղահանության համար առայժմ միջոցներ չկան: Տպավորությունն այնպիսին է, որ նույնիսկ հուսադրող ոչինչ չկա: Առջեւում ընտրություններ են, բայց բնակիչներն անգամ չեն էլ սպասում, որ գոնե իրենց աջակցելու խոստում կլինի:

Փոխարենը «Հայջրմուղկոյուղի» ՓԲԸ «Հյուսիս-Արեւմտյան» տարածքային մասնաճյուղի «Հրազդան» տեղամասում վստահեցրին, որ կայանի հիմնանորոգման ծրագիր կա: «Մենք շահագրգռված ենք, որ դա վերագործարկվի: Անցած տարի Ուկրաինայից եւ Անգլիայից հյուրեր ունեինք, որոնք շահագրգռված էին կայանի վերագործարկմամբ: Առաջարկություններ արեցինք, գնացել են, պատասխան դեռ չունենք: Բայց որ վերականգնվելու է, դա փաստ է»,- ասաց տեղամասի պետի տեղակալ Գառնիկ Մկրտչյանը:

Վերագործարկման ծրագրի առկայությունը հաստատեց նաեւ Կոտայքի մարզպետարանի բնապահպանության բաժնի պետ Կամո Թումոյանը: «Այս պահին կայանը շրջակայքի համար շատ մեծ վտանգներ է պարունակում: Մաքրում չի կատարվում, կեղտաջրերը Հրազդան գետով գնում են: Ոչ միայն Քաղսիի, այլեւ Բջնիի տներն էլ են գետի ափին: Նույն հարցը նաեւ Աղվերանում է: Այսօր դոնոր կազմակերպությունների միջոցներով նախատեսված է վերագործարկել Քաղսիի մաքրման կայանը: Եթե նախկին կարողություններով վերագործարկվի (մեխանիկական, կենսաբանական, ֆիզիկաքիմիական), ապա վտանգ չի լինի: Բայց այժմ վարակի վտանգ կա: Արդյունաբերական ձեռնարկությունների կեղտաջրերն էլ են Քաղսի գնում»,- ասաց Կ. Թումոյանը:

Քաղսիի համայնքապետ Սեդրակ Դավթյանը պատմեց, որ դեռ խորհրդային տարիներին կար վերագործարկման ծրագիր, որով ջրերը պետք է խողովակների միջով հոսեին: Սակայն նույնիսկ այդ դեպքում հրամայական էր բնակիչների տեղահանումը: Տեղահանման անհրաժեշտությունը շեշտեց նաեւ ՊՀՀՀ տեսչության Կոտայքի մասնաճյուղի պետի տեղակալ Գառնիկ Մկրտչյանը: «Տներն առնվազն 500 մ հեռավորության վրա պետք է լինեն մաքրման կայանից: Թեեւ ՀՀ-ում առայժմ նման նորմեր չկան, բայց շուտով կլինեն»,- հույս հայտնեց վերջինս:

Քաղսի կատարած մեր այցելության օրը առատ ձյուն էր տեղում: Ճանապարհները փակվել էին, ու կայանի հարեւանությամբ ապրող մի քանի ընտանիքներն ամբողջովին կտրվել էին գյուղից, «կորել փոսում»: Նրանց քիչ էր հետաքրքրում, թե դոնոր կազմակերպություններն ինչ ծրագրեր պետք է իրականացնեն կայանը վերագործարկելու համար, քանի որ դրա արդյունքում իրենց ո՛չ սեփականության վկայական են տալու, ո՛չ էլ՝ տների վերանորոգման կամ գազաֆիկացման թույլտվություն: Իրենց «անորոշ» կարգավիճակը դրանից չի շահելու, մանավանդ որ, համաճարակաբանների գնահատմամբ, բնապահպանական խնդիրները դրանով չեն լուծվելու:

ՍԵԴԱ ԳՐԻԳՈՐՅԱՆ

Ազատ գյուղն ազատ է տեղական ինքնակառավարումից

Ա էջից

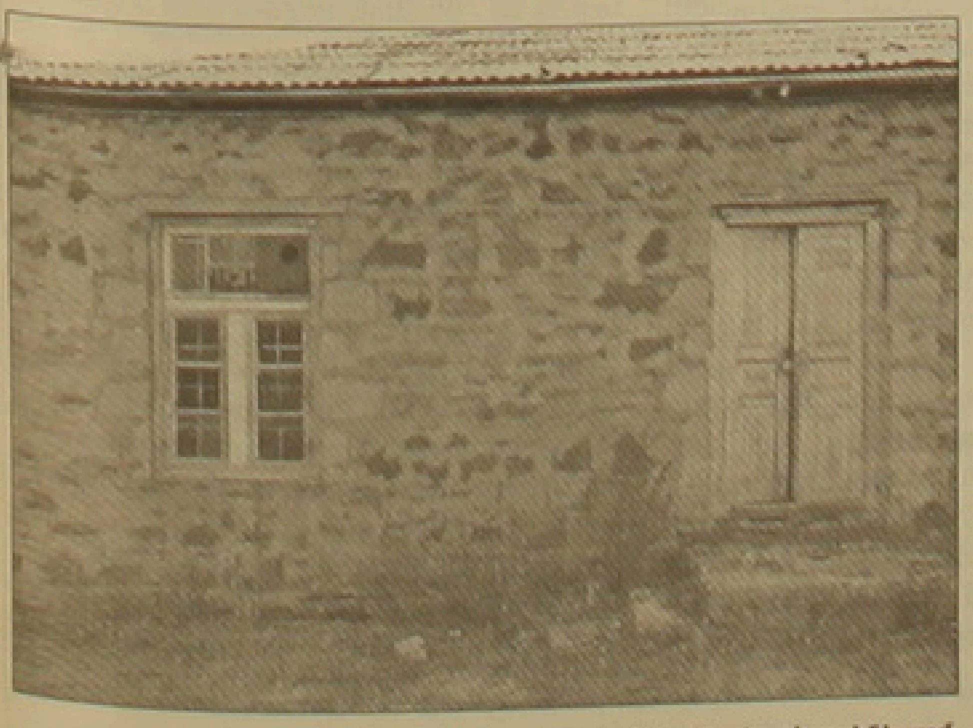

Համայնքապետին պետք է փնտրել Վարդենիսում

կատարման արդյունքները, ըստ որի կիսամյակային համամասնությամբ բյուջեի կատարման եկամտային մասը մարզի կտրվածքով թերակատարվել է 20,6 %-ով: Ինչպես մարզխորհրդի նիստում նշել է Գեղարքունիքի մարզպետարանի աշխատակազմի ֆինանսական եւ սոցիալ-տնտեսական զարգացման վարչության պետ Ա. Սահակյանը, թերակատարման հիմնական պատճառը 1-10 եւ 10-20 %-ի հասնող եկամուտներ հավաքագրած 62 համայնքների ցուցանիշներն են՝ պայմանավորված հենց համայնքների ղեկավարների ու ավագանիների անգործությամբ: Այդպիսի համայնքների թվում նշվել են՝ Գեղամասարը՝ 1,5 %, Գեղաքարը՝ 3 %, Ակունքը՝ 2,3 %, Փոքր Մասրիկը՝ 0,3 %, Ախպրաձորը՝ 3,9 %, Ազատը՝ 4,9 %, Լուսակունքը՝ 4,6 %, Լճավանը՝ 7,9 %, Կախակնը՝ 9,1 %, Կարճաղբյուրը՝ 3,9 %, Նորակերտը՝ 6,3 %, Կուտականը՝ 1,8 % եւ այլն:

62 համայնքների քանակը չի կարող մտահոգող չլինել. սակայն տարիներ շարունակ նույն տեմպերով եւ նույն աշխատաոճով գործող համայնքի ղեկավարներն իրենց «անբավարար» գնահատականները, լավագույն դեպքում, ստանում են մարզխորհրդի նիստերի ժամանակ, իսկ իրականությունը մնում է անփոփոխ: Այս համայնքապետարանները համապետական ընտրությունների ժամանակ «արթնանում» են քնից, դրսեւորում են իշխանություններին ծառայելու պատրաստակամություն եւ ջանում են որդեգրել նվիրյալների կեցվածք՝ «ժողովրդի հետ, ժողովրդի համար»: Իսկ ընտրություններից հետո ժողովուրդը դառնում է «բնակիչ», գյուղապետարանի դռներն անհույս փակվում են, իսկ «բնակիչները» զայրանում են ու լռում:

Ինչպես նշվեց արդեն, այդ անգործությունը բացատրվում է նաեւ նրանով, որ համայնքներում փաստացի ամենամեծ հողօգտագործողները համայնքի ղեկավարներն են, ովքեր մտնում են ընտրապայքարի մեջ հենց հարկեր չվճարելու հեռանկարով: Այս առումով, անշուշտ, կգտնվեն օրենքին տեղյակ համայնքապետեր եւ կհակադրվեն՝ մեր անունով հող չկա: Սակայն ի՞նչ նշանակություն ունի, թե հողն ում անունով է, երբ ցանկացած համայնքում գիտեն, թե հենց ումն են համայնքի բարեբեր եւ ամենալավ աշխարհագրական գոտում գտնվող հողերը:

Տեղական ինքնակառավարման մասին» ՀՀ օրենքի 72-րդ հոդվածով մարզպետի ներկայացմամբ համայնքի ղեկավարը կարող է պաշտոնանկ արվել կառավարության որոշմամբ: Չանդրադառնալով այս դրույթի հակասականությանը՝ ընդգծենք, որ անգործությամբ հայտնի եւ համայնքների զարգացումը տարիներ շարունակ ձախողած համայնքապետերը շարունակում են պաշտոնավարել նույն տեմպերով եւ նույն ոգով: Մարզում տարիներ շարունակ բյուջեն թերակատարվում է նույն համայնքների ղեկավարների պատճառով, մինչդեռ վերջին 3-4 տարում որեւէ մարզպետ այդ հիմքով անվստահություն չի ներկայացրել համայնքի նման ղեկավարի: Թերեւս այն պատճառով, որ անվստահության չարժանացած համայնքապետը հնարավորություն ունի մարզպետի լավությունը փոխադարձել՝ ընտրությունների ժամանակ ձայներ հավաքագրելու իր ջանադիր ու համառ աշխատանքով:

Ահա թե ինչու մեր իրականությունը չի շտկվում: Ահա թե ինչու այս չաշխատող համայնքների ղեկավարներին աքսորի ժանրից բխող հարցադրումներ կարող են թվալ տեղական բյուջեների, ավագանու որոշումների հրապարակումը, ավագանու նիստերի մասին տեղեկացումը, բնակչության հետ պարբերական հանդիպումները: Սակայն այս իրականությունը հանդուժելը նույնպես աքսորի է վերածվում ...

ԼՈՒՍԻՆԵ ԹՈՓԱԼՅԱՆ
Վարդենիսից

Համայնքապետերը զբաղված են միայն հարկահավաքությամբ

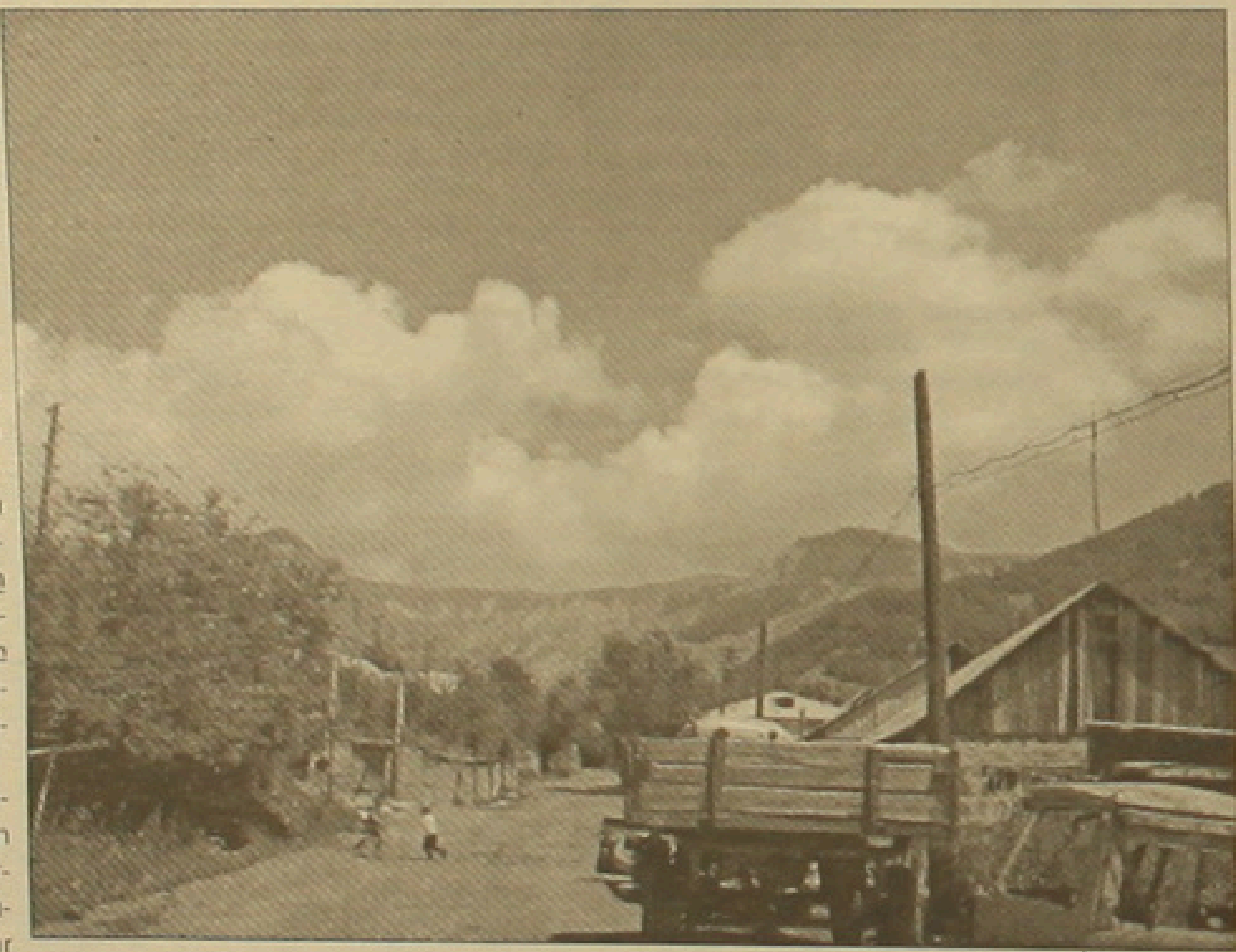

Դվինի համայնքապետ Արծրուն Աբրահամյանը Արարատի մարզի Արտաշատի վարչատարածքի եզակի համայնքապետերից մեկն է, որ բարձրագույն կրթություն ունի: Եզակի է նաեւ նրանով, որ չունի այդ «պաշտոնը» զբաղեցնողների մեծամասնությանը բնորոշ վախվորած պահվածք: Գյուղացիները դա բացատրեցին վերջինի՛ս կրթությամբ եւ էությամբ: «Դաշնակ էր, բայց քանի որ ինքնուրույն էր, հաճախ կուսակցական ղեկավարների «խորհուրդները» չէր լսում՝ վտարեցին: Երբեմն մարզպետին էլ է հակադրվում, դրա համար էլ աչքի լույսը չի»,-ասաց գյուղացիներից մեկը, ով չցանկացավ ներկայանալ:

Համայնքապետ Ա. Աբրահամյանն այն կարծիքին է, որ մեզանում տեղական ինքնակառավարման ինստիտուտը կայացած է: Թե որքա՞ն, դժվարացավ ասել: Դվինում ավագանին պետք է ունենար 10 անդամ, բայց ընդամենը 7 հոգի է առաջադրվելու ցանկություն հայտնել: Այնպես որ, այս գյուղում ավագանին ի սկզբանե «լիարժեք» չէր: Ավագանու անդամների մեծ մասը կուսակցական են: Չորսը Տիգրան Կարապետյանի Ժողովրդական կուսակցությունից են: «Ավագանու անդամներից բոլորը չէ, որ հասկանում են, թե ինչ ասել է բյուջե: Մինչդեռ քննարկումներին այնպիսի լուրջ ու մտախոհ հայացքներով են հետեւում...: Քվեարկելիս էլ նայում են կողքիններին ու «կողմնորոշվում»,- ավագանուն այսպես բնութագրեց համայնքապետը: Ավագանու նիստեր այստեղ գումարում են ամիսը կամ երկու ամիսը մեկ անգամ: Համայնքապետարանի աշխատակազմի ղեկավար Սերոբ Վարդանյանն ավելացրեց. «Միշտ չէ, որ գալիս են: Չեկողներն էլ մյուսներին երաշխավորում են քվեարկել իրենց փոխարեն»:

Ի սկզբանե մեռած այս մարմնին շունչ տալու համար համայնքապետն առաջարկում էր ի թիվս մի շարք փոփոխությունների նաեւ կրթական ու տարիքային ցենզ կիրառել: «18 տարեկան երեխային ավագանի են ընտրել: Ախր անունն ու բովանդակությունն էլ մի քիչ պետք է համապատասխանեն: Շատ էլ, որ տառաճանաչ է»,- ասում է համայնքապետը:

«Աբսուրդ է, բայց դա է իրականությունը, ինչ կարող ենք անել,- ասում է համայնքապետարանի աշխատակազմի ղեկավար Սերոբ Վարդանյանը եւ շարունակում,- առաջիկայում պետք է ատեստացիա անցնեն եւ, ի թիվս այլոց, հանձնաժողովի մեջ լինելու է նաեւ ավագանու անդամ «կրուտոյ Նարդոն», որ ութերորդ դասարան չհասավ: Ախր, այս կերպ մեզ հիմար վիճակի մեջ են դնում»: Իմ դիտարկմանը, թե այդ դեպքում իրենք ավելի ազատ կարող են գործել, հակակշիռ գրեթե չունեն, հակադարձեցին, թե նմանների հետ աշխատելը շատ ավելի դժվար է, երբ ոչինչ չեն հասկանում եւ իրենց տեղական մասշտաբի քաղաքական գործիչներ են երեւակայում:

Դվին գյուղի այս տարվա բյուջեն 12 մլն դրամ է կազմում, որից 7 մլն-ը պետք է ձեւավորվի հողի հարկից: Բայց, ինչպես ներկայացվեց, քանի որ տարին գյուղի համար անբարենպաստ էր, կարողացել են գանձել նախատեսվածի ընդամենը 30%-ը: Մարզի որոշ համայնքներ, ի տարբերություն անցած տարիների, այս տարի հիմնականում գոյատեւում են դոտացիայի հաշվին: Անգամ համայնքապետարանի աշխատակազմի աշխատավարձի մի մասը դոտացիայից է տրվել (եւ ոչ միայն այս գյուղում): Դվինի համայնքապետարանում հայտնեցին, որ իրենց անցյալ տարվա բյուջեի կատարողականը բավականին բարձր էր, եւ կարողացել են աշխատավարձ վճարելուց բացի նաեւ այլ հարցեր լուծել: Այս տարի հավաքագրումների վիճակը վատացել է բազմաթիվ գյուղերում, այնքան, որ մարզային խորհուրդն անդրադառնալով հարցին՝ որոշել է արգելել պետության հատկացրած դոտացիայի հաշվին աշխատավարձ վճարել (դոտացիան տրվում է համայնքում զարգացման ծրագրեր իրականացնելու համար):

«Ստիպված ենք լինելու կոշտ միջոցների դիմել, ժողովրդին խեղդենք, որ փող հավաքենք: Բայց եթե մարդը փող չունի, ինչ ուզում ես՝ արա: Մարդ կա՝ մտնում ես տունը ու հասկանում, որ ուտելու հաց չունեն, նմանին, եւ ընդհանրապես հողի հարկի համար, ես ինչպե՞ս մարդկանց քաշ տամ դատարան: Եթե դատարան դիմեմ, նշանակում է նրա հողը, որ նույնն է, թե վերջին կտոր հացը, ձեռից խլեմ, դա չեմ անի: Մնում է խնդրել, համոզել: Վաղը ես համայնքապետ չեմ լինելու, բայց այստեղ եմ ապրելու եւ պետք է կարողանամ իմ համագյուղացիների աչքերին նայել»,- ասում է պրն Աբրահամյանը:

Վերջինս, իհարկե, ընդունում է, որ կան նաեւ այնպիսիները, որ հնարավորություն ունենալով հանդերձ՝ տարիներ շարունակ հարկեր չեն վճարում: «Փաստորեն, ունենք մարդկանց երեք խումբ. մարդիկ, որոնք հողի հարկը վճարելու հնարավորություն չունեն, մարդիկ, որոնք հնարավորություն ունեն, բայց չեն մուծում, եւ մարդիկ, որոնք անկախ հնարավորություններից՝ պարտաճանաչ մուծում են,- ասում է պրն Աբրահամյանը:

Անհավասար, բարոյական առումով անընդունելի իրավիճակ է, որի լուծումն օրենքով չի երեւում: Այդուհանդերձ, համայնքապետի ներկայացմամբ՝ վերջին տարիներին հարկերի հավաքագրման առումով զգալի առաջընթաց կա գյուղում: «Փորձում ենք գանձել նախկին տարիներից, բայց դեռ 1994թ. հարկերից պարտքեր ունեցողներ կան»,- ասում է համայնքապետը: 2002թ., երբ վերջինս ընտրվել է համայնքապետ, հարկերի հավաքագրման կատարողականը կազմել է 21%, հիմա 60-70% է: Այս գյուղում, ինչպես բացատրեցին, հարկերի հավաքագրումը, հետեւաբար եւ բյուջեի կատարողականն էապես պայմանավորված են ծիրանի բերքով. դրանք ուղիղ համեմատական են: Նախորդ տարիներին Դվինում 400-500 տ ծիրանի բերք էր ստացվում, մինչդեռ այս տարի ուտելու ծիրան չեն ունեցել: «Դրա համար էլ դատարկ նստած ենք»,- բացատրեցին համայնքապետարանում:

Համայնքապետը համագյուղացիների սոցիալական վիճակը բնութագրող ցուցանիշ է համարում նաեւ այն, որ նրանք չեն կարողացել գյուղին հատկացված զեղչ գներով (պարկը 3,7 հազար դրամ) սելիտրան գնել: «60 տ-ի հայտ էր տրվել Դվին գյուղին, եւ մինչեւ դեկտեմբերի 1-ը պետք է գումարը հավաքեինք: Հայտարարությունն ամսից ավելի է մի քանի տեղ փակցված է: Ժամկետը լրացավ, եւ ընդամենը 2 տոննայի փող էր հավաքվել: Ցանկացողները շատ-շատ էին, սակայն այս հսկա գյուղի ուժն ընդամենը 2 տոննայի հերիքեց»,- ասում է համայնքապետը:

Հարկերը թերի հավաքագրելու պատճառներից մեկն էլ գյուղացիների կատարած առքուվաճառքի գործարքներն են, որից անտեղյակ է համայնքապետարանը: Գյուղացին հողը վաճառում է, համապատասխան բոլոր ձեւակերպումներն արվում են եւ միայն տարեվերջին հարկերը հավաքելիս պարզվում է, որ այդ հողը նոր սեփականատեր ունի: Այն դեպքում, երբ վաճառողը հողի հարկի բավականին լուրջ պարտքեր ունի: Կադաստրը պետք է նախօրոք համայնքապետարանին տեղյակ պահի այդ մասին, որպեսզի վերջինս վաճառող գյուղացու հետ ունեցած հարցերը ճշտի, նախապես համայնքապետարանից պետք է համապատասխան տեղեկանքներ տրվեն: «Գործարքը վավերացնելուց առաջ միշտ կլիներ, որ կադաստրը տեղեկանք պահանջեր համայնքապետարանից: Թե չէ տարեվերջին գյուղացուց հարկ ենք ուզում, ասում է՝ հող չունեմ, գարնանը վաճառել եմ: Մինչդեռ համագործակցության դեպքում հնարավոր էր պարզել, թե ով որքան հող ունի: Ստացվում է, որ իրականում մենք չենք տիրապետում իրավիճակին, չգիտենք, թե ինչ է կատարվում մեր իսկ տանը: Բայց քաշքռուկին, բողոքներին ու վեճերին, որ անպակաս են (որոնց մեծ մասը դարձյալ կադաստրի շնորհիվ է), շատ մոտիկից տեղյակ ենք, չնայած լուծել էլ չենք կարողանում»,- ասում է համայնքապետը:

Համայնքային բյուջեից այս տարի 2,5 մլն դրամ հատկացրել են օգնության ֆոնդին, որի հիմնական մասը «ծախսվում է թաղումների համար»: «Միջին հաշվով 30-50 հազար դրամով ենք օգնում, որն ընդամենը դագաղի փող է»,- հայտնեց Արծրուն Աբրահամյանը: Իսկ ընդհանուր առմամբ, ինչպես ներկայացվեց, գյուղի բյուջեն այնքան անզոր է, որ դրանով կարողանում են լավագույն դեպքում մասնակի վերանորոգումներ իրականացնել:

«Որեւէ լուրջ բան անելու համար մուրացկանի պես ձեռքներս մեկնած ողորմություն ենք խնդրում: Ուզում ենք գյուղամիջյան ճանապարհները մի քիչ կարգի բերել, բայց գումար չունենք, ջրագծերն ենք ուզում փոխել, էլի գումար չկա: Մինչդեռ «Տեղական ինքնակառավարման մասին» օրենքը նման հարցերի լուծումը վերապահում է համայնքին»,- ավելացրեց համայնքապետը:

Այս տարին պետական բյուջեի հաշվին վերանորոգվում է մշակույթի տան տանիքը: Դրանից առաջ Սոցիալական ներդրումների հիմնադրամի միջոցներով (10%-ը հատկացրել է համայնքապետարանը) վերանորոգվել է դպրոցի տանիքը:

Համայնքապետարանի աշխատակիցների ասելով՝ նախկինում դոտացիան տվել են ու թելադրել, թե ինչ անել, որտեղ ինչքան գումար փոխանցել: Հիմա նման բան չկա: Ավելին, վերջին երկու տարիներին այն ամբողջությամբ թողնում են համայնքապետարանի տնօրինությանը: «Իհարկե, մարզպետարանում էլ են ասում, մենք էլ ենք հասկանում, որ ցանկալի է այդ գումարներով բարեկարգման աշխատանքներ կատարել»,- ասում է աշխատակազմի ղեկավարը: Նման աշխատանքներից են գյուղամիջյան ճանապարհների փոսալցումները: Վերջին օրերին շուրջ 100 մեքենա խիճ են լցրել փողոցները: Մեր ունեցած տեղեկություններով՝ Արարատի մարզի գյուղերը պարտադիր խիճը գնում են ԱԺ պատգամավոր Ջոնիկ Աբրահամյանի (Տարածքային կառավարման նախարար Հովիկ Աբրահամյանի եղբոր) ձեռնարկությունից:

Այս տիպի աշխատանքները հիմնականում կատարվում են գնանշմամբ կամ մրցույթով: «1 մլն դրամից ավելի ծախսի դեպքում գործն արվում է մարզպետարանի հսկողությամբ: Նման դեպքերում նամակ ենք գրում մարզպետին՝ խնդրելով, որ տվյալ նպատակի համար այսքան գումար ծախսվի: Վերջինիս համաձայնությունը պարտադիր է»,- ասում է համայնքապետը: Սա գործող կարգի պաշտոնական ներկայացումն էր: Մինչդեռ, հարցազրույցից հետո համայնքապետարանի աշխատակիցները շատ ավելի ազատ էին իրենց գնահատականներում ու մեկնաբանություններում:

Նրանց կարծիքով՝ գործարքներ կատարելու օրենքով նախատեսված իրավունքը խլված է համայնքապետարանից, եւ պետք է վերացվի մարզպետարանի «ճիրանային վերահսկողությունը»: «Տեղական ինքնակառավարման մասին» օրենքը բավականին լուրջ լիազորություններ է տալիս տեղական ինքնակառավարման մարմիններին, բայց իրականում գրեթե ոչինչ չի թույլատրվում: «Ամեն ինչ տրված է մարզպետարանին եւ համապատասխան մարմիններին: Համայնքապետը որոշում է կայացնում, որը պարտադիր քննարկվում է մարզպետարանի իրավաբանական վարչությունում: Ինչու՞: Բյուջեով գումար է հատկացված ինչ-որ աշխատանք կատարելու համար, ավագանին հաստատել է, բայց նշանակություն չունի, մարզպետը պետք է համաձայնություն տա: Դա չի՞ նշանակում, որ ամեն ինչ ձեւական է»,- ասում են համայնքապետարանի աշխատակիցները:

«Իրավիճակը շտկելու համար տեղական ինքնակառավարումը պետք է իրական տեղական ինքնակառավարում լինի: Ներկայումս տեղական ինքնակառավարումը, բացի հարկահավաքությունից, որից ոչ մի լծակ, իրավունք չունի: Օրենքով իբրեւ կա, իրականում ոչ մի իրավունք չունենք: Մարդը աղբը թափել է փողոցի մեջտեղում եւ չի համաձայնվում հավաքել, նրան կարգի հրավիրելու միակ տարբերակը բնապահպանության վարչություն դիմելն է, որպեսզի այնտեղից գան, համապատասխան ակտ կազմեն եւ ուղարկեն դատախազություն: Լուրջ չի»,- ասում է Արծրուն Աբրահամյանը:

ՆԱՐԵԿ ԽԱՉԱՏՐՅԱՆ

USAID FROM THE AMERICAN PEOPLE

Նյութը հրատարակվում է ԱՄՆ Միջազգային զարգացման գործակալության (USAID) աջակցությամբ, որի բովանդակության համար պատասխանատու է «Հետաքննող լրագրողներ» ՀԿ-ն: Այստեղ արտահայտված տեսակետները պարտադիր չէ, որ համընկնեն ԱՄՆ Միջազգային զարգացման գործակալության կամ ԱՄՆ կառավարության տեսակետներին:

EURASIA FOUNDATION

ՊՈՒՏԻՆ-ՄԵԴՎԵԴԵՎ

Երկիշխանությո՞ւն Ռուսաստանում

«Միասնական Ռուսաստանի» համագումարի նախօրյակին երկրի բոլոր հեռուստաալիքներով հանդես էին գալիս ճանաչված քաղաքագետներ, քաղաքականագետներ, փորձագետներ եւ այլք, որոնք «հանճարի» ձեռով գերլրջմիտ դատողություններ էին անում Պուտինի հետագա քայլերի ու մերձակա ապագայի մասին: Եվ ոչ ոք չհամարձակվեց միանշանակ ասել, թե Պուտինը կընդունի կամ չի ընդունի քաղաքացիանգ Մեդվեդեւի առաջարկությունը՝ գրավել վարչապետի պաշտոնը իր հաջորդանակի դեմքում:

Պուտինը համաձայնեց, եւ Ռուսաստանում ստեղծվեց աննախադեպ իրադարձություն նրա պատմության մեջ. միահեծան ցարերի ու գլխավոր քարտուղարների երկրում առաջին անգամ գերագույն իշխանավորը կենթարկվի իր նախկին ենթակային: Իրոք դժվար է պատկերացնել Պուտինին նախագահ Մեդվեդեւի ընդունարանում սպասելիս...

Որ Մեդվեդեւը կընտրվի բարձրագույն ղեկավարի պաշտոնում, Ռուսաստանում ոչ ոք չի կասկածում: Պուտինն առաջարկեց, եւ դա լրիվ բավարար է. այդքան գործում է այդ մարդու հեղինակությունը: Հիմա էլ մասնագետների համար նոր «լուրջ» թեմա է բացվում՝ յոլա կգնա՞ն իրար հետ երկրի երկու տիրակալները: Միեւնույն ժամանակ բոլորի համար պարզ է, որ այնտեղ, որտեղ Պուտինն է, ոչինչ հնարավոր չէ կանխատեսել: Կատրենք-կտեսնենք՝ ասում է քաղաքական վերլուծաբան Սերգեյ Կուրղինյանը, ու թերեւս իրավացի է:

Սակայն, ներողություն, մի կանխատեսում, ավելի ճիշտ՝ առաջարկություն, այնուամենայնիվ իրողություն դարձավ: Երկու տարի առաջ քաղաքականագետ Անդրանիկ Միհրանյանը նշել էր այն «տեխնոլոգիան», որի կիրառման դեպքում Պուտինը կմնար երկրի ամենաազդեցիկ քաղաքական դեմքը: Նա դառնում է կառավարող կուսակցության առաջնորդ, այդ կուսակցությունը հաղթում է պառլամենտական ընտրություններում եւ բացարձակ մեծամասնություն կազմում Դումայում: Այնուհետեւ վերջինս, միանգամայն օրինականորեն, նրան նստեցնում է վարչապետի աթոռին: Պուտինը կարողանում է վերահսկել եւ գործադիր, եւ օրենսդիր մարմինը ու նախագահի հակազդեցության դեպքում նրան կանգնեցնում է սահմանադրական փոփոխությունների անցկացման փաստի առաջ (օրինակ, երկրի կառավարումը դարձնել պառլամենտական):

Ոչ ոք չգիտի, Պուտինը հետեւե՞լ է Միհրանյանի խորհրդին, թե՞ վերջինս պարզապես կռահել է իրադարձությունների ընթացքի հավանականությունը: Դա արդեն կարեւոր էլ չէ: Ջուրը լցվեցին Արեւմուտքի բոլոր հույսերը, որ Պուտինը կհեռանա մեծ քաղաքականությունից: Մնաց ու հասկապես ի հակակշիռ ամերիկացիների կշարունակի ասկել մեջքը եւ ներքին, եւ արտաքին կյանքում ու գործերում:

Ռուսական թերթերը, բնականաբար, լայնորեն տեղում են Դմիտրի Մեդվեդեւի կենսագրության էջերը, հանգամանորեն վերլուծում դրա բոլոր մանրուքները: Մի պարագա, սակայն, արձանագրվում է, բայց չի քննարկվում: Դա նրա կնոջ ազգանունն է՝ Լիննիկ...

ՌՈՒԲԵՆ ՀԱՅՐԱՊԵՏՅԱՆ
Մոսկվա

ՄԵՐՁԱՎՈՐ ԱՐԵՎԵԼՔ

Ռայսը չդատապարտեց թուրքական ներխուժումը

Երեկ «Ազգը» տեղեկացրեց նախորդին թուրքական բանակի Հյուսիսային Իրաք կատարած ներխուժման եւ նույն օրը ԱՄՆ պետքարտուղար Կոնդոլիզա Ռայսի Իրաքյան անսպասելի այցելության մասին: Վերջին տեղեկությունների համաձայն, թուրքական բանակը վերադարձել է Թուրքիա: Ըստ երեւույթին նախատեսված չէր լայնածավալ հարձակում: Թուրքական բանակի գլխավոր շտաբի հայտարարության համաձայն, տվյալ գործողության խնդիրն է եղել Հյուսիսային Իրաքում ՔԲԿ հենակետերի ոչնչացումը: «Ստույգ հայտնի է, որ քրդական ահաբեկչական կազմակերպությանը լուրջ վնաս է պատճառված ինչպես ենթակառույցի, այնպես էլ անձնակազմի առումով», ընդգծվում է գլխավոր շտաբի հայտարարության մեջ:

Ինչ վերաբերում է Կոնդոլիզա Ռայսի անակնկալ այցին, «Ֆիգարո» թերթը այս կապակցությամբ արձանագրում է, որ «ԱՄՆ պետքարտուղարը անուղղակիորեն հավանություն տվեց Իրաքում թուրքերի ռազմական գործողությանը»: Թերթը վկայում է, որ ամերիկացիները չեն դատապարտելու թուրքերի ներխուժումները: «ԱՄՆ-ը, Իրաքը եւ Թուրքիան համատեղ շահագրգռված են ՔԲԿ-ի քուրդ անջատական մարտիկների կասեցմամբ, որոնք սպառնում են Հյուսիսային Իրաքի կայունությանը եւ զոհերի պատճառ են դարձել Թուրքիայում», ընդգծել է Ռայսը:

Պենտագոնը իր հերթին հրաժարվել է հայտարարություն անել ներխուժումների կապակցությամբ: Ավելին, ամերիկյան ռազմական գերատեսչությունը նշել է, որ կշարունակի Անկարային «տեղեկություններ» մատակարարել ՔԲԿ-ի դեմ նրա պայքարում:

Իրաքի արտգործնախարարը ոչ միայն չի դատապարտել թուրքերի ներխուժումը, այլեւ փորձել է նսեմացնել նրանց ռազմական գործողության կարեւորությունը: «Ներկայումս սահմանափակ ռազմական ներխուժում է իրականացվում նոսր բնակեցված բարձր լեռնային գոտում», ասել է նախարարը:

Միայն իննսավար Քրդստանի նախագահ Մասուդ Բարզանին է դատապարտել թուրքերի ներխուժումը, չեղյալ հայտարարելով իր հանդիպումը ԱՄՆ պետքարտուղարի հետ:

«Ֆիգարոյի» տեղեկությունների համաձայն, երեքշաբթի օրը 500-ից ավելի թուրք զինվորներ ՔԲԿ-ի մարտիկներին հետապնդելով, 3 կմ խորացել են Հյուսիսային Իրաքի անապատային գոտում, որտեղ իրաքյան ուժեր բնավ գոյություն չունեն: Ավելի վաղ՝ կիրակի օրը, թուրքական ռմբակոծումների հետեւանքով իրենց բնակավայրերը լքել էին մոտ 1800 իրաքցի քրդեր: Դեկտեմբերի 1-ին թուրքական օդուժը առաջին սահմանափակ գործողությունն էր իրականացրել Իրաքում ՔԲԿ-ի դեմ, նախապես ստանալով Թուրքիայի խորհրդարանի թույլտվությունը: Այդ թույլտվությունը պատճառաբանվում է հոկտեմբերին Իրաքից ՔԲԿ մարտիկների Թուրքիա կատարած ներխուժումներով:

Պ. Ք.

Հիլարի Քլինթոնը՝ հակաքվեարկության առաջատար

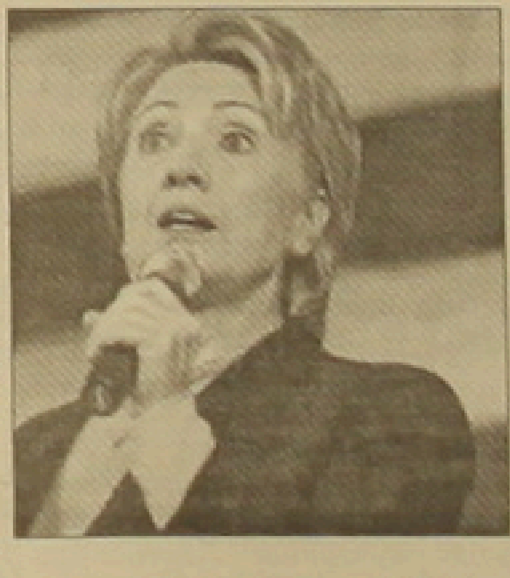

Նյու Յորքի նահանգի սենատոր, նախագահության դեմոկրատ թեկնածու Հիլարի Քլինթոնը դարձել է այսպես կոչված հակաքվեարկության առաջատար, որի ընթացքում ամերիկացիներին խնդրում են ընտրել նախագահի պաշտոնում առավել քիչ ցանկալի թեկնածուին: Ռոյթեր գործակալությունը հաղորդում է, որ նմանօրինակ մի հարցման արդյունքները երեկ հրապարակվել են «Վաշինգտոն թայմս» թերթի էջերում:

Հարցման մասնակիցների 40 տոկոսը հայտարարել է, որ կքվեարկեր Դեմոկրատական կուսակցության ներկայացուցիչ Հիլարի Քլինթոնին Սպիտակ տուն չթողնելու օգտին: Հակաքվեարկության մեջ 2-րդ տեղը զբաղեցրել է Նյու Յորքի նախկին քաղաքապետ, հանրապետական Ռուդոլֆ Ջուլիանին, որը ստացել է քվեների գրեթե 20 տոկոսը:

Տվյալ հարցման արդյունքների համաձայն, Հիլարի Քլինթոնը առավել քիչ ժողովրդականություն է վայելում հանրապետականների (քվեների 64 տոկոսը նրա դեմ է) եւ 40-ից բարձր տարիքի տղամարդկանց շրջանում (քվեների ավելի քան 50 տոկոսը): Ինչպես եւ սպասելի էր, Ջուլիանին ժողովրդականություն չունի Դեմոկրատական կուսակցության անդամների շրջանում. նրանց 30 տոկոսը հանրապետական թեկնածուի դեմ է քվեարկել:

Փորձագետները նշում են, որ հակաքվեարկության արդյունքները ԱՄՆ նախկին առաջին տիկնոջ ժողովրդականության հակառակ երեսն են: «Հիլարի Քլինթոնը ներկայումս նախագահության ամենահայտնի թեկնածուն է: Նրան շատերը ճանաչում են եւ սիրում, բայց շատերն էլ ատում են», հայտարարել է հարցման հեղինակներից մեկը: Համանման իրավիճակ է նաեւ Ռուդոլֆ Ջուլիանիի կապակցությամբ, որը ԱՄՆ-ում եւ մնացյալ աշխարհում լայն համբավ արժանացավ 2001-ի սեպտեմբերի 11-ի ահաբեկչություններից հետո, երբ Նյու Յորքի քաղաքապետն էր:

ԵՄ-ը ընդլայնում է Թուրքիայի անդամակցության բանակցությունները

Թուրքիան երեկ եւս մեկ քայլ կատարեց Եվրոմիությանն անդամակցելու ճանապարհին: Ֆրանսպրեսը տեղեկացնում է, որ ԵՄ-ը եւ Անկարան բանակցություններում երկու նոր թեմա են բացում, որոնք նվիրված են առողջապահական ցանցերին եւ սպառողների առողջությանը: Վարչապետ Ռեջեփ Թայիփ Էրդողանի կառավարությունը այդ երկու ասպարեզներում պարտավոր է երկրի օրենսդրությունը համապատասխանեցնել Եվրոմիության չափանիշներին: Ավելի վաղ ԵՄ-Թուրքիա քննարկումներ էին սկսվել չորս ուրիշ թեմաներով:

«Իրականում Եվրոպան փորձում է փրկել իրավիճակը, Անկարայի կողմնակիցներին ծափահարելու հնարավորություն տալով, իսկ Ֆրանսիային թույլ տալով շարունակել Թուրքիայի անդամակցության մերժումը», ասում են ԵՄ ներկայիս նախագահ Պորտուգալիայի ներկայացուցիչները: Փարիզը ընդդիմանում է Թուրքիայի անդամակցության բանակցություններում նոր թեմաների բացմանը: Ֆրանսիայի արտգործնախարարությունը ԵՄ օրենսդրության 35 բնագավառներից 5-ը հասկապես վտանգավոր է համարում: Դրանցից մեկը կապված է եվրոպական հաստատությունների աշխատանքի, մասնավորապես Եվրոխորհրդարանում թուրք պատգամավորների թվի հետ:

Ինչ վերաբերում է առողջապահական ցանցերին եւ սպառողների առողջությանը, Ֆրանսիան դրանք համարում է օժանդակ թեմաներ: Օրինակ, դրանց միջոցով կարելի է ստուգել, թե Թուրքիայի կառավարությունը ընդունա՞կ է արդյոք իր տարածքում վարակիչ հիվանդության հայտնվելու դեպքում արագորեն սահմանափակել ԵՄ մյուս պետություններին:

Ֆրանսիայի խնդրանքով ԵՄ երեկվա նիստը ստացել է «միջկառավարական կոնֆերանսի» անվանումը, հակադրվելով Շվեդիայի եւ Մեծ Բրիտանիայի առաջարկած «անդամակցության կոնֆերանսին»:

Վարչապետ Էրդողանը ծեւացնում է, թե անտեղյակ է եվրոպացիների այս վեճերին: «Ես հանգիստ եմ մեր անդամակցության գործընթացի համար», հայտարարել է Էրդողանը, միաժամանակ ավելացնելով, որ Փարիզի դիրքորոշումը «անխուսափելի բացասական ազդեցություն» կունենա երկկողմ հարաբերությունների վրա:

Օբամա-Քլինթոն թնջուկը

Մ. Նահանգների նախագահական թեկնածուներ Հիլարի Քլինթոնի եւ Բարաք Օբամայի նախընտրական արշավի քննությանն է նվիրված «Նյու Յորք թայմսից» Դեյվիդ Բրուքսի ստորեւ թարգմանաբար ներկայացվող հոդվածը: Նախընտրական այս օրերին մեզ համար հասկապես հետաքրքրական են նախագահից պահանջվող հմտությունների մասին հոդվածագրի դիտարկումները:

Հիլարի Քլինթոնն ավելի լավ սենատոր է, քան Բարաք Օբաման: Նա լուրջ, կայուն օրենսդիր է, որն արդյունավետ աշխատել է, պահպանելով կուսակցության ուղենիշները: Օբաման որոշակի ձեռքբերումներ ունի, բայց իր գործընկերների կարծիքով նա այնքան էլ ջանք չի գործադրել օրենսդիր մարմնի նրբությունների կամ Սենատի կանոնների մեջ խորանալու գործում: Նա խոսում է անկախության մասին, բայց գործնականում երբեք չի հեռացել լիբերալ ուղղափառությունից կամ հակառակվել կուսակցության կարգապահությանը:

Եթե Քլինթոնն Օբամայի դեմ պայքարեր Սենաս մուտք գործելու համար, ապա հեշտ կլիներ ընտրություն կատարելը:

Բայց նրանք պայքարում են նախագահ ընտրվելու համար, իսկ այդ պաշտոնի պահանջները տարբեր են: Նախագահները գործում են քննադատների, քննադատողների եւ դավաճանների մթնոլորտում: Նրանք պարտավոր են ճանապարհ հարթել հազարավոր ճգնաժամերի միջով: Նրանք միաժամանակ եւ մեկուսացված են, եւ չափազանց թափանցիկ, շատ անգամ փխված արտաքինից, բայց դատարկ՝ ներքուստ: Նախագահական պաշտոնում անհատի ինքնագիտակցությունն ու բնավորությունն ավելի կարեւոր դեր են խաղում, քան փորձառությունը: Այս նկատառումներով կարելի է ասել, որ դեմոկրատների շրջանում Օբաման ավելի լավ է պատրաստված առաջիկա «խնճույթյան» համար:

Մ. Նահանգների պատմության մեջ լավագույն նախագահներից շատերն իրենց բնավորությունը կոփել են նախքան քաղաքականություն մուտք գործելը եւ դրան ավելացրել են ինքնաճանաչման ու հանդարտության որոշակի չափաբաժին, որպեսզի կարողանան հարմարվել Սպիտակ տանը ապրելու պայմաններին:

Օբաման ներքին ուղղվածության մարդ է: Նրան կոփել է իր ինքնությունը հայտնաբերելու երկարատեւ գործընթացը: Նա իր մանկության տարիների այդ փորձառության մասին մանրամասն եւ նրբանկատորեն գրել է «Երազանքներ՝ հորիցս» գրքում: Այդ գործընթացն ավարտելուց հետո նա զարմանալիորեն հավասարակշռված է մնացել իր սկզբունքներին:

Ընտրարշավի առիթով ես փորձել եմ Օբամայի անցյալը՝ գտնելու որեւէ անհարիր կամ բացասական փաստ, ու չեմ գտել: Միասնության կոչը, որ նա բարձրաձայնում է ներկայումս, հիմնականում նույնն է, ինչ առաջ էր քաշում 2004-ին դեմոկրատների համագումարում: Դա համապատասխանում է նաեւ տասնամյակներ առաջ Իլինոյսի օրենսդիրներին եւ Հարվարդի իրավաբանական ֆակուլտետի ուսանողներին ուղղված իր պատգամներին: Նա խորքայնություն ունի, որին չի դավաճանում նույնիսկ իր համար աննպաստ պայմաններում:

Ավելին, նրա աշխարհայացքը ձեւավորվել է անկախ իր քաղաքական պաշտոններից:

Որոշ ամերիկացիներ՝ հանրապետականներ թե դեմոկրատներ, հավաստված են, որ երկրի ապագան կարելի է կերտել «լույսի եւ խավարի երեխաների» միջեւ ծայր առած քաղաքացիական պատերազմի միջոցով:

Հակառակ որ ո՛չ Թոմ Դիլեյը, ոչ էլ Նենսի Փելոսին առայժմ չեն կարողացել շատ բան անել իրենց՝ համապատասխանաբար Հանրապետական եւ Դեմոկրատական կուսակցությունների համար, նրանք, այնուամենայնիվ, հավաստված են, որ հակառակորդին կոշտ վերաբերվելը ճիշտ ուղին է հաղթանակի հասնելու համար:

Օբաման, սակայն, թշնամություն չի սերմանում: Ընդհակառակը, նա սանձում է թշնամությունը: Չի հարձակվում ենթադրյալ թշնամիների վրա, այլ հեռու է մնում նրանցից: Ինքն իրեն հայտնաբերելու գործընթացում նա հստակ դասեր է սովորել այն հուսահատական լավատեսությունից, որ Մարտին Լյութեր Քինգն ու Աբրահամ Լինքոլնն են քարոզել: Դա իր էության մեջ այն աշխարհընկալումն է, որ բացառում է բարկությունը՝ որպես մղիչ ուժ ընդդեմ հակառակորդի, փոխարենը ընդունելով, որ լավն ու վատը յուրաքանչյուր անհատի մեջ է, եւ պայքարը նրա ներսում է, ոչ թե դրսում:

Ինչպես «Նյու Յորքեր» պարբերականում Լարիսա Մէքֆարկուհարն էր նկատել, Օբաման քաղաքականությունը չի դիտում որպես «ճակատամարտերի շարան», այլ որպես «խնդիրների շարան, որոնք լուծում են պահանջում»:

Օբաման նաեւ սուր դիտողականություն ունի: Իր «Քաղաքական դատողություն» հայտնի էսսէում Այզայա Բեռլինը գրում է, որ խելացի առաջնորդները նրանք են, որոնք դիտողականությունն են գործի դնում պետք եղած դեպքում: Օբաման այդ հատկությունը ցույց է տվել «Երազանքներ՝ հորիցս» գրքում: Նա իրականությանը նայում է ազնիվ ձեւով, իր անձնականից դուրս գալու միջոցով: Նա նաեւ այն առավելությունն ունի (նախագահների մեջ հազվադեպ նկատվող), որ կարողանում է իր հակառակորդի քայլերի դրդապատճառները ճիշտ գնահատել: Նա դիտարկում է, որ թեկնածուների մեծամասնությունը հաղթանակի հասնելու ցանկությունից ավելի տառապում է կորցնելու եւ նվաստանալու վախից:

Թարգմ. Հ. ԾՈՒԼԻԿՅԱՆԸ

Հայաստանի պետական ակադեմիական երգչախումբ

Օրերս ՀՀ ԳԱԱ արվեստի ինստիտուտի գիտական խորհրդի որոշմամբ «Ամրոց գրուպ» հրատարակչությունը պետական պատվերով լույս է ընծայել ՀՀ ԳԱԱ արվեստի ինստիտուտի փոխտնօրեն, արվեստագիտության թեկնածու *Աննա Ասատրյանի «Հայաստանի պետական ակադեմիական երգչախումբ»* գիրքը: Գրքի երեւան գալը զուգադիպել է վաստակավոր այդ կոլեկտիվի կազմավորման 70-րդ տարեդարձին եւ, իհարկե, լավագույն նվեր դարձել այդ կապակցությամբ:

Ափսոսանքի է արժանի այն փաստը, որ ժամանակի հետ հայ երաժշտարվեստի ամենացայտուն խորհրդանիշներից մեկին վերածված այսպիսի փայլուն մի երգչախումբ, որին հայերս մեծապես պարտական ենք մեր իսկ մշակույթի համաշխարհային տարածման համար, ուսումնասիրողի համակողմանի ուշադրությանն է արժանացել իր ստեղծումից լոկ 70 տարի անց: Այդ տարիների ընթացքում ծավալվում էր Կապելլայի համաշխարհային հաղթարշավը. առ այսօր կոլեկտիվը ելույթ է ունեցել Հայաստանից դուրս գտնվող 178 քաղաքներում՝ 813 համերգներով, ամենուրեք հիացնելով ունկնդրին ոչ միայն դասական երաժշտության մարգարիտների կատարմամբ, այլ նաեւ հայկական խմբերգային երաժշտության իր անզուգական մեկնաբանություններով:

Այդ առումով էլ ավելի դրվատելի եւ տեղին է Աննա Ասատրյանի կատարած աշխատանքը: Այս պատմավավերագրական հետազոտությունը մատչելի է ոչ միայն մասնագետին, այլեւ պարզապես հետաքրքրված ընթերցողին՝ հասցեագրված լինելով արվեստասերների լայն շրջանակին: Գրքում ժողովված եւ կանոնակարգված են Հայաստանի պետական ակադեմիական երգչախմբի գործունեության կարեւորագույն փուլերը՝ խմբի ելույթների մանրամասն նկարագրությամբ: Թեպետ Ա. Ասատրյանի աշխատանքը չափազանց օբյեկտիվ է, նույնիսկ՝ արխիվային բնույթի (զուտ ժամանակագրական տվյալներից բացի, նա առատորեն մեջբերում է տարբեր երկրներում խմբի ելույթների գրախոսությունները, ականավոր երաժիշտների տված գնահատականները, սեփական զրույցներից քաղված տեղեկությունները), գրքում ամենուրեք զգացվում է հեղինակի ջերմ վերաբերմունքը, նրա շահագրգռվածությունը, ուսումնասիրության նյութով կլանվածությունը: Գովելի է նաեւ այն, որ Կապելլայի գործունեությունը հեղինակը դիտարկում է տարբեր տարիների հայ երաժշտական իրականության լայն համատեքստում, որն ավելի հասկանալի է դարձնում այդ կոլեկտիվի հսկայական դերն ու նշանակությունը:

Առանց անտեսելու երգչախմբի հիմնադիր Թաթուլ Ալթունյանի, ինչպես նաեւ տարբեր տարիների խմբավարներ Արամ Տեր-Հովհաննիսյանի եւ այլոց դերը (գիրքը պարունակում է նրանց կենսագրական մի շարք արժեքավոր տեղեկություններ), գրքի գլխավոր «հերոսն» է, իհարկե, մեծանուն երաժիշտ, փայլուն խմբավար եւ դիրիժոր, ԽՍՀՄ եւ Հայաստանի ժողովրդական արտիստ, ԽՍՀՄ եւ Հայաստանի պետական մրցանակների դափնեկիր, պրոֆեսոր Հովհաննես Չեքիջյանը՝ «ամենայն հայոց մաեստրոն», որը 1961 թվականից սկսած երգչախմբի անփոխարինելի գեղարվեստական ղեկավարն է, եւ ում անվան հետ է կապված այդ կոլեկտիվի բուռն վերելքը եւ համաշխարհային ճանաչումը: Նրա հմուտ ղեկավարության ու անձնվեր աշխատանքի շնորհիվ 1969 թվականին Կապելլան ԽՍՀՄ կուլտուրայի մինիստրության հրամանագրով արժանացել է «Ակադեմիական» բարձր կոչմանը, իսկ 1975-ին դարձել Հայաստանի վաստակավոր կոլեկտիվ:

Գնահատելի է, որ պատմելով երգչախմբի գործունեության այդ ժամանակաշրջանի մասին, հեղինակը կարծես «մի կողմ է քաշվում»՝ զիջելով տեղը հենց մաեստրո Հ. Չեքիջյանի հուշերին՝ խնամքով արձանագրելով դրանք, եւ այնուհետեւ սահմանափակվելով պարզապես անհրաժեշտ փաստագրական լրացումներով: Գիրքը պարունակում է նաեւ ռուսերեն եւ անգլերեն լեզուներով հակիրճ ամփոփումներ, 2 հավելված՝ Հ. Չեքիջյանի ղեկավարած սիմֆոնիկ նվագախմբերի ցանկը եւ նրա ստեղծագործական ու հասարակական կյանքի ժամանակագրությունը, ինչպես նաեւ բազմաթիվ լուսանկարներ:

Ա. Ասատրյանի գիրքը կոչված է լրացնելու այն բազմաթիվ բացերից մեկը, որոնք, ցավոք, դեռեւս առկա են մեր երաժշտագիտության մեջ: Նախապատվություն տալով անցյալի կայացած եւ անժխտելի երեւույթների ուսումնասիրությանը՝ մենք հաճախ մոռանում ենք, որ մեր ազգի նշանակությունը ժամանակակից աշխարհում նույնքան պայմանավորված է ներկայումս մեր ունեցած արժեքներով, որքան մեր պատմական անցյալով: Հայաստանի պետական ակադեմիական երգչախմբի «կենսագրության» լույսընծայումը ոչ միայն հարգանքի տուրք է հանրաճանաչ այդ կոլեկտիվին, այլեւ այդ խմբի շարունակելի գործունեության արձանագրման գեղեցիկ մի փաստ:

Գրքի պատասխանատու խմբագիրն է ՀՀ ԳԱԱ արվեստի ինստիտուտի՝ տնօրեն, արվեստագիտության դոկտոր, պրոֆեսոր Արարատ Աղասյանը, իսկ գրախոսները՝ ՀՀ ԳԱԱ արվեստի ինստիտուտի առաջատար գիտաշխատողներ, արվեստագիտության դոկտորներ Մարգարիտա Ռուխկյանը եւ Լիլիթ Երնջակյանը:

«Հայաստանի պետական ակադեմիական երգչախումբ» գրքի շնորհանդեսը տեղի կունենա դեկտեմբերի 23-ին, ժամը 19-ին, Արամ Խաչատրյան համերգասրահում: Հընթացս շնորհանդեսի՝ հանդիսականները մեկ անգամ եւս առիթ կունենան Կապելլայի կատարմամբ վայելելու հայ եւ համաշխարհային խմբերգային երաժշտության գոհարների բարձրարժեք կատարումները՝ մաեստրո Հ. Չեքիջյանի ղեկավարությամբ:

ԱՐԹՈՒՐ ԱՎԱՆԵՍՈՎ
Արվեստագիտության թեկնածու

ԵՐԵՎԱՆՅԱՆ ՀԱՄԵՐԳԱՍՐԱՀՆԵՐՈՒՄ

Բորիս Բերեզովսկին Երեւանում է

«...Բացառապես խոստումնալից երաժիշտ, շլացուցիչ վիրտուոզության եւ ահարկու ուժի տեր կատարող...»

Լոնդոնում կայացած 19-ամյա Բորիս Բերեզովսկու մենահամերգից հետո այսպիսի որակավորում է տվել անգլիական հեղինակավոր «Թայմս» թերթը:

Բերեզովսկին ծնվել եւ ուսանել է Մոսկվայում, արժանացել Չայկովսկու անվան մրցույթի հաղթողի տիտղոսին եւ ոսկե մեդալին: Իբրեւ մենակատար, ելույթներ է ունեցել աշխարհի ճանաչված համերգասրահներում՝ առաջատար նվագախմբերի ընկերակցությամբ (դիրիժորներ Կուրտ Մազուր, Շարլ Դյուտուա, Միխայիլ Պլետնյով): Ձեռք է բերել անսահման խորաթափանցության եւ զգայունության տեր երաժշտի վարկանիշ եւ ճանաչում: Չնայած երիտասարդ տարիքին՝ շատերը նրան համարում են լեգենդար:

Այս տարի «21-ի հեռանկարներ» ութերորդ երաժշտական միջազգային փառատոնը կեզրափակի ռուս դաշնակահարը: Դասական երաժշտության խնդիրների եւ կայանալիք համերգների մասին երեկ «Մարիոթ» հյուրանոցում կայացած մամուլի ասուլիսի ժամանակ զրուցեցին դաշնակահար **Բորիս Բերեզովսկին** եւ «21-ի հեռանկարներ» փառատոնի նախագահ կոմպոզիտոր **Ստեփան Ռոստոմյանը**: Դաշնակահարը երբեք Հայաստանում չի եղել, բայց ավելի քան յոթ տարի սիրահարված է Խաչատրյանի երաժշտությանն ու հատկապես դաշնամուրային կոնցերտին:

«Երաժշտությունն ու քաղաքականությունը միմյանց շաղկապված ոլորտներ են: Սակայն Խաչատրյանն այնպիսի գլուխգործոցներ ունի, որ քաղաքականությունն ու մնացած այլ փոքրիկները չեն կարող այն ոչնչացնել: Մոսկվայում երաժիշտների 99 տոկոսը չգիտեն, որ Խաչատրյանն ունի դաշնամուրային կոնցերտ: Դա ամոթալի երեւույթ է: Երբ առաջին անգամ լսեցի Խաչատրյանին, ինձ մոտ առաջացան դրական զգացումներ: Մաեստրոյին շատ եմ գնահատում: Միգուցե կատարումների ժամանակ զգաք ռուսական ակցենտ: Դրանից ձերբազատվել չեմ կարող, բայց նվագում եմ սիրով ու մեծ հաճույքով»:

Բ. Բերեզովսկին ցավով նշում է, թե դասական երաժշտության նկատմամբ հետաքրքրությունը կորել է. «Դասական լսելը նմանվել է թանգարան հաճախելուն: Նախկինում դասականը կենդանի, ապրող երաժշտություն էր: Շատ երաժիշտներ ունեին ունկնդիրների մեծ ու հավատարիմ բանակ: Հիմա դարձել է թանգարան: Ինձ զգում եմ իբրեւ թանգարանի պահակ, բերել եմ ինչ-որ գլուխգործոց ու երեւի կգան, կլսեն: Այդպես էլ կյանքն անցնում է: Այսպիսի վիճակ է նաեւ իմ գործընկերների մոտ: Պակասել է դասականի հանդեպ հետաքրքրությունը»:

Դաշնակահարի համար էական տարբերություն չկա՝ նվագելու է փառատոնի, թե համերգի շրջանակներում: «Կարեւորը լավ ունկնդիր լինի ու ես կարողանամ ամբողջությամբ արտահայտել իմ ասելիքը»:

Ծանրաբեռնված գրաֆիկի պատճառով Բերեզովսկին կայցելի միայն Ա. Խաչատրյանի տուն-թանգարան: «Առաջին այցելությունն է, բայց հուսով եմ՝ ոչ վերջինը», ասում է դաշնակահարը:

ՀԱՍՄԻԿ ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆՅԱՆ

Էլզա Գրինի պատմվածքը ամերիկյան գրական հանդեսում

Կալիֆոռնիայի համալսարանի (Սանտա Բարբարայի) Միջառարկայական հումանիտար կենտրոնը վերջերս լույս է ընծայել «Թրանսլեյշըն» («Թարգմանություն») հանդեսի երկրորդ համարը: Աշխարհի տարբեր ազգերի թարգմանիչներին եւ գրողներին միավորող այս հանդեսում լույս են տեսնում տարբեր դարաշրջանների եւ զանազան ժողովուրդների հեղինակների արձակ եւ չափածո ստեղծագործություններ: Ներկա համարում ընդգրկվել է քսանյոթ պատմվածք եւ բանաստեղծություն ամենատարբեր երկրների գրողներից (Դանիա, Ֆրանսիա, Ավստրիա, Բոսնիա, Հունաստան, Գերմանիա, Ռուսաստան, Իսպանիա, Ճապոնիա, Չինաստան, Իրան, Թուրքիա, Ուզբեկստան, Մալայզիա, Կոնգո, Մեքսիկա, Ուրուգվայ): Կան նմուշներ ինչպես անցյալի մեծ գրողներից (Լուկրեցիոս, Վիրգիլիոս, Պուշկին, Հայնե), այնպես էլ ժամանակակից հեղինակներից: Սույն հանդեսի էջերում առաջին անգամ ներկայացվել է նաեւ հայ գրականությունը՝ ի դեմս հայաստանցի գրող, հոգեբան Էլզա Գրինի «Ձեռքերը» գողտրիկ պատմվածքի: Այն անգլերեն է թարգմանել բանաստեղծ Արծվի Բախչինյանը՝ ներածական խոսքով հանդերձ, որտեղ ներկայացրել է արձակագրուհու կենսագրությունը եւ պատմվածքում նկարագրված միջավայրը ու թարգմանական աշխատանքի հետ կապված որոնումները: Համարի վերջում ընդարձակորեն տեղ է տրված նաեւ Բախչինյանի կենսագրությանը:

Ա. Բ.

2007-ի «Կարպիս Փափազեան» մրցանակակիրը՝ Գուարչ

1988-ի վիեննահայ ազգային բարերար Կարպիս Փափազյանի մտահղացմամբ եւ նյութական միջոցներով ՀԲԸՄիության «Կարպիս Փափազեան» ամենամյա մրցանակը տրվում է հայ ժողովրդի պատմությանը, մշակույթին, արվեստին եւ հայկական հարցի ճանաչմանը կամավոր իր նպաստը բերած ոչ հայ մտավորականի: Մինչ այսօր այս մրցանակին արժանացել են տարբեր երկրներից մի շարք մտավորականներ՝ Թեսսա Հոֆմանը (Գերմանիա), պրոֆ. Ալպագո Նովելլոն (Իտալիա), դոկտոր Քրիստոֆեր Ուոքերը (Անգլիա), պրոֆ. Ռոզմարի Իգոֆը (Ավստրիա), պրոֆ. Հելմութ եւ դոկտ. Հայդե Բուշհաուզենները (Ավստրիա), Ահմադ Նուրիզադեն (Իրան), Հերման Գոլցը (Գերմանիա), Վոլֆգանգ Գուստը (Գերմանիա), դոկտ. Փիթըր Քաուին (ԱՄՆ), Էլիզաբեթ Բաուեր-Մանդորֆը (Ավստրիա), Նիզար Խալիլին (Սիրիա), Անդրե Մանթինին (Ֆրանսիա), բարոնուհի Կառոլին Քոքսը (Անգլիա), Նելլի Չանեվան (Բուլղարիա), Իվ Թերնոնը (Ֆրանսիա), Էդմոն Շուցը (Հունգարիա) եւ ուրիշներ: 2007-ի ՀԲԸՄիության «Կարպիս Փափազեան» մրցանակը տրվել է իսպանացի մտավորական, գրող, հետազոտող եւ ուսումնասիրող ճարտարապետ Գ. Հ. Գուարչին՝ ի գնահատական նրա գրական վաստակի եւ մասնավորաբար Հայոց ցեղասպանությանը վերաբերող ուսումնասիրությունների եւ հրատարակությունների:

Մրցանակաբաշխության արարողությունը կատարվել է Վիեննայի հայ առաքելական Սբ. Հռիփսիմե եկեղեցուն կից մշակութային տան «Գ. Գյուլբէնկեան» սրահում: Այս մասին մանրամասն տեղեկություններ Վիեննայից մեզ հաղորդում է Ավստրո-հայկական մշակութային ընկերության նախագահ Ռազմիկ Թամրազյան-Հարությունյանը: Երեկոյին ներկա են գտնվել Կարպիս Փափազյանը, Ավստրիայում ՀՀ դեսպանորդ Աշոտ Ալեքսանյանը, Մխիթարյան միաբանության Վիեննայի աբբահայր Հայր Պողոս ծայր. վրդ. Քոթանջյանը, Կ. Փափազյանի լիազոր ներկայացուցիչ Ռ. Թամրազյան-Հարությունյանը, Ավստրիո հայ առաքելական եկեղեցական համայնքի վարչության ատենապետ Հայկ Ազըրբաուերը, նաեւ արտերկրից ժամանած հյուրեր: Հանդիսությանը բացման խոսքով ելույթ է ունեցել Ռազմիկ Թամրազյան-Հարությունյանը, Գ. Գուարչի մասին տեղեկություններով հանդես է եկել Բագին Թամրազյան-Հարությունյանը:

Գ. Գուարչը ծնվել է 1945-ին Բարսելոնում: Ցայսօր հրատարակել է շուրջ մեկ տասնյակի հասնող ժողովածուներ («Միրաժներ», «Երեք կնոջ պատմություն», «Երկար ճանապարհորդություն», «Ավազե պարտեզ», «Դրախտի դռները» եւ այլն): Վերջինիս համար Գուարչը 1997-ին արժանացել է Վալենսիա քաղաքի հատուկ մրցանակին: Այժմ հեղինակն ապրում է Ագուադուլսեում (Ալմերիա), աշխատում է ճարտարապետության, քաղաքաշինության բնագավառում: Բանախոսի ելույթում մասնավորապես ասված է. «Հայկական տոհմածառը» ոչ միայն վեպ է, այլ նաեւ պատմական փաստաթուղթ այն սկզբնապատճառների մասին, որոնք 1915-ին Օսմանյան կայսրության հիմնիվեր փլուզման պահին հանգեցրին հայ ժողովրդի ցեղասպանությանը: Գուարչին հաջողվել է թափանցել ողբերգական բախումների զոհ դարձած, վաղուց արդեն անհետացած մարդկանց ներաշխարհը: «Հայկական տոհմածառը» ցնցող պատմություն է անհայտ մնացած մի սարսափելի ցեղասպանության մասին, որն աշխարհը մինչեւ այժմ հրաժարվում է ճանաչել: Իսկ Թուրքիան շարունակում է ժխտել: Այս գիրքը մի աներեւակայելի փաստագրական աշխատություն է: Գուարչի գիրքը մեծապես կնպաստի նաեւ ճանաչելու մարդկային նկարագիր ունեցող մի հինավուրց ժողովրդի, որը 1915-ին ենթարկվեց ցեղասպանության»:

Ինչպես եւ ընդունված ու պատշաճ է նման հանդիսություններին, շնորհակալական խոսք է ասել մրցանակակիրը: Շնորհավորանքի խոսքեր են հղվել Ավստրիայում ՀՀ դեսպան Աշոտ Հովակիմյանի անունից, ելույթներ են ունեցել Աշոտ Ալեքսանյանը, ընթերցվել են ՀԲԸՄ նախագահ Պերճ Սեդրակյանի շնորհակալական ուղերձ-գրությունը եւ Հայաստանում Իսպանիայի Թագավորության պատվո հյուպատոս Էդուարդ Խոջայանի շնորհավորագիրը:

Երեկոն մերթընդմերթ ուղեկցվել է երաժշտական ընդմիջումներով: Հնչել են Կոմիտասի «Կռունկը» (ջութակահարուհի Շուշանիկ Ալեքսանյան), Առնո Բաբաջանյանի «Էլեգիա» (դաշնակահար Նարե Արղամանյան), Յոհաննես Բրամսի «Կասակ ջութակի համար» (Շուշանիկ Ալեքսանյան) եւ Արամ Խաչատրյանի «Աղջիկների պար», «Տղաների պար», «Սուսերով պար» (Նարե Արղամանյան, սրնգահար Մարիամ Արղամանյան) ստեղծագործությունները:

Ա. Բ.

Շախմատային տարին կփակվի Վեյք ան Զեեի մրցաշարով

Շախմատն այն եզակի մարզաձեւերից է, որից մրցումներ են անցկացվում ողջ տարին: Այնպես որ շախմատիստները մշտապես խաղի մեջ են: Բացառություն չեն կազմում նաեւ հայ շախմատիստները:

Թեեւ մրցաշրջան-2007-ին հաշված օրեր են մնացել, սակայն շախմատային կյանքը կանգ չի առել: Այս օրերին Լիլիթ Մկրտչյանը մասնակցում է Վլադիմիրում ընթացող աշխարհի նախկին չեմպիոնուհի Լյուդմիլա Բիկովայի հուշամրցաշարին: Հայ շախմատիստուհին 5 տուրից հետո 3,5 միավորով 2-3-րդ տեղերն է բաժանում: Նա կես միավորով հետ է մնում առաջատար Իրինա Վասիլեւիչից:

Հայ գրոսմայստերներից երկուսը՝ Գաբրիել Սարգսյանն ու Սերգեյ Մովսիսյանը կմասնակցեն դեկտեմբերի 22-29-ը Իսպանիայի Պամպլոնա քաղաքում կայանալիք մրցաշարին: Այն բավական ուժեղ կազմ ունի՝ ՖԻԴԵ-ի 17-րդ կարգի է: Մասնակիցների թվում են չին գրոսմայստեր Յու Վանգը, իսպանացիներ Վալեխոն, Խամրակուլովը, Սլովենիան ներկայացնող Ալեքսանդր Բելյավսկին, վրաց շախմատիստ Բադուր Ջոբավան, իսրայելցի Ռոդշտայնը եւ այլ շախմատիստներ:

Դե, իսկ 2008-ի շախմատային առաջին խոշոր միջազգային մրցաշարն ավանդաբար Հոլանդիայի Վեյք ան Զեե քաղաքում անցկացվող մրցաշարն է: Շախմատային փառատոնը կանցկացվի հունվարի 11-27-ը: Այն բաղկացած է երեք կարգի մրցաշարերից:

«A» կարգի՝ ուժեղագույնների մրցաշարում Հայաստանը կներկայացնի Լեւոն Արոնյանը: Սովորաբար Վեյք ան Զեեում խաղալու են հրավիրվում ՖԻԴԵ-ի դասակարգման ցուցակում առաջատար դիրքեր զբաղեցնող շախմատիստները: Այս անգամ մրցաշարի 14 մասնակիցների թվում են ՖԻԴԵ-ի դասակարգման ցուցակի առաջին տասնյակում տեղ զբաղեցնող շախմատիստներից ութը՝ աշխարհի ներկայիս չեմպիոն, ցուցակը գլխավորող Վիշվանաթան Անանդը (2801), Վասիլի Իվանչուկը (2787), Վլադիմիր Կրամնիկը (2785), Վեսելին Թոփալովը (2769), Պետեր Լեկոն (2755), Շահրիյար Մամեդյարովը (2752), Թեյմուր Ռաջաբովը (2742) եւ Լեւոն Արոնյանը (2741): Մրցաշարում հանդես կգան նաեւ Բորիս Գելֆանդը (2736), Մայքլ Ադամսը (2729), Մագնուս Կառլսենը (2714), Յուդիթ Պոլգարը (2708), Պավել Էլյանովը (2681) եւ Լյուկ վան Վելին (2680): Մրցաշարի մասնակիցների միջին վարկանիշը 2741 է, այն դասվում է ՖԻԴԵ-ի 20-րդ կարգին:

Լեւոն Արոնյանը 3-րդ անգամ է մասնակցում Վեյք ան Զեեի շախմատային մրցաշարին: 2006-ին հայ շախմատիստը 14 մասնակիցների մեջ 6,5 միավորով 7-9-րդ տեղերն էր բաժանել Սերգեյ Տիվյակովի ու Պետեր Լեկոյի հետ: Իսկ ահա այս տարի Արոնյանը հիանալի հանդես եկավ: Նա 8,5 միավորով 1-3-րդ տեղերը բաժանեց Վեսելին Թոփալովի ու Թեյմուր Ռաջաբովի հետ: 2006-ին էլ հաղթող էին ճանաչվել երկու գրոսմայստերներ՝ Վիշվանաթան Անանդն ու Վեսելին Թոփալովը (9-ական միավոր): 2005-ին 8,5 միավորով հաղթող էր ճանաչվել Պետեր Լեկոն, իսկ 2003 եւ 2004-ին 8,5 միավորով լավագույնն էր ճանաչվել Անանդը:

Հայ շախմատիստների ուշադրության կենտրոնում կլինի նաեւ «B» կարգի մրցաշարը, որի մասնակիցների թվում կլինեն Գաբրիել Սարգսյանը եւ Սերգեյ Մովսիսյանը: Գաբրիելն իր վարկանիշով (2673) 14 մասնակիցների մեջ 2-րդ ցուցանիշն ունի՝ զիջելով միայն ֆրանսիացի Էթիեն Բաքրոյին (2695): Իսկ Սերգեյ Մովսիսյանը (2670) վարկանիշով 3-4-րդ տեղերն է բաժանում բուլղարացի Իվան Չեպարինովի հետ: Մրցաշարում հանդես կգան նաեւ հնդիկ շախմատիստներ Պենտալա Հարիկրիշնան ու Համպի Կոներուն, լեհ Միխալ Կրասենկովը, անգլիացի Նայջել Շորթը, ռուսաստանցի Յան Նեպոմնյաշչին, չին գրոսմայստեր Հոու Յիֆանը եւ հոլանդացիներ Դանիել Ստելվագենը, Էրվին Լ'Ամին, Յան Սմեթսը եւ Վոյթեր Սպիլմանը: Մրցաշարի մասնակիցների միջին վարկանիշը 2617 է, այն ՖԻԴԵ-ի 15-րդ կարգի է:

Անգլիացիները մեծ հույսեր են կապել Կապելլոյի հետ

61-ամյա իտալացի մասնագետ Ֆաբիո Կապելլոն պաշտոնապես ներկայացվել է բրիտանական լրատվամիջոցների ներկայացուցիչներին որպես Անգլիայի հավաքականի գլխավոր մարզիչ: Հիշեցնենք, որ նա Անգլիայի ֆուտբոլի ֆեդերացիայի հետ 4,5 տարվա պայմանագիր է կնքել եւ տարեկան 6,5 մլն ֆունտ ստեռլինգ աշխատավարձ է ստանալու: Կապելլոն պաշտոնապես հավաքականի ղեկը կստանձնի հունվարի 7-ին:

Լրագրողների հետ առաջին հանդիպման ժամանակ նա օգտվում էր թարգմանչի ծառայություններից: Կապելլոն խոստացել է, մինչեւ փետրվարին շվեյցարացիների հետ կայանալիք հանդիպումը, զգալիորեն բարելավել անգլերենի իմացությունը: «Համոզված եմ, որ երբ առաջին անգամ հանդիպեմ ֆուտբոլիստների հետ, կկարողանամ նրանց հետ նորմալ հաղորդակցվել անգլերենով: Շատ կարեւոր է ֆուտբոլիստների հետ իրենց լեզվով խոսելը, ուստի ինձ հարկ կլինի խորացնել գիտելիքներս: Շատ էի ցանկանում ստանձնել Անգլիայի հավաքականի ղեկը եւ գիտեմ, որ ինձ հետ մեծ հույսեր են կապում: Իմ առաջին նպատակը պրեմիեր լիգայի թիմերի ֆուտբոլիստների եւ մարզիչների հետ հանդիպելն է: Անգլիան հանրահայտ հավաքական ունի եւ այն պետք է բարձունքում գտնվի»:

Կապելլոն մտադիր է ֆուտբոլիստներից տեղեկանալ հավաքականի անհաջող մրցելույթների պատճառները: Նա ցանկանում է, որպեսզի ֆուտբոլիստները ոչ միայն իրենց ակումբներում, այլ նաեւ հավաքականում ներդնեն ողջ ուժերը: Կապելլոն վստահ է, որ իրեն կհաջողվի ֆուտբոլիստների հետ համագործակցել եւ ընդհանուր լեզու գտնել նաեւ պրեմիեր լիգայի թիմերի մարզիչների հետ: Նա նշել է, որ հիանալի հարաբերությունների մեջ է Ալեքս Ֆերգյուսոնի, Արսեն Վենգերի, Ռաֆայել Բենիտեսի եւ Ժոզե Մոուրինյոյի հետ: Լրագրողների հետ հանդիպման ժամանակ շոշափվել է նաեւ Դեւիդ Բեքհեմի թեման: Հիշեցնենք, որ հավաքականի նախկին ավագին ընդամենը մեկ խաղ է մնացել 100-րդ հանդիպումն անցկացնելու համար: Սպասվում էր, որ նա հոբելյանը կնշի փետրվարին շվեյցարացիների հետ ընկերական մրցախաղում: Եվ ընդհանրապես, լրագրողներին հետաքրքրում էր, թե կշարունակի՞ Բեքհեմն իր ելույթները հավաքականում: Բոլորն էլ հիշում են, որ Մադրիդի «Ռեալից» Բեքհեմի հեռանալուն մեծապես նպաստել էր թիմի այն ժամանակվա գլխավոր մարզիչ Ֆաբիո Կապելլոն:

Այս առնչությամբ Կապելլոն հետեւյալն է նշել. «Մադրիդի «Ռեալում» Բեքհեմի հետ հարաբերությունները տարբեր են եղել: Բայց մրցաշրջանի ավարտին նա իրեն դրսեւորեց որպես հանրահայտ մարդ ու ֆուտբոլիստ: Նա այն անձն է, որին հավատում եմ: Քանի որ նա իր առջեւ դրած խնդիրն իրականացնում է: Իհարկե, կազմի ընտրության հարցում Դեւիդի տեսակետն ինձ համար կարեւոր կլինի: Դեռեւս մեկ ամիս կա մինչեւ անդրանիկ հանդիպումը, ինչը բավական է, որպեսզի ճիշտ վճիռ կայացնեմ»: Կապելլոն հրաժարվել է նաեւ անվանել հավաքականի ավագին:

Մամուլի ասուլիսին ներկա գտնվող Անգլիայի ֆուտբոլի ֆեդերացիայի գործադիր տնօրեն Բրայան Բարվիկը հույս է հայտնել, որ Կապելլոն նոր պաշտոնում կարդարացնի սպասելիքները. «Հանձին Կապելլոյի ունենք հռչակավոր մարդ գերազանց արդյունքներով: Գիտենք, որ պարտք ենք ֆուտբոլասերներին եւ հավատում ենք, որ Կապելլոն այն անձն է, ով կվերադարձնի մեր հպարտությունն՝ ազգային հավաքականը»:

Երկու մեդալ մոսկովյան մրցաշարում

Մոսկվայում անցկացված Միխայիլ Վորոնինի անվան գավաթի սպորտային մարմնամարզության միջազգային մրցաշարում Հայաստանի հավաքականը զբաղեցրեց 7-րդ տեղը: Մրցաշարին մասնակցում էին 22 երկրների 50 մարմնամարզիկներ:

Հայաստանի հավաքականի անդամներից երկուսն առանձին վարժություններում մրցանակակիր դարձան: Արտյոմ Ավետյանը հաջող հանդես եկավ հենացատկի մրցումներում՝ արժանանալով բրոնզե մեդալի: Իսկ նժույգի վրա վարժություններում նույնպիսի արդյունքի հասավ նաեւ Հարություն Մերդինյանը:

Աղավնաձորցի երազկոտ պատանին

Արեւելյան մարտաձեւերը շատերին են հրապուրում: Այդ մարտարվեստով զբաղվողների թվում քիչ թիվ չեն կազմում նաեւ գյուղական բնակավայրերում ֆիզիկական բնածին հարուստ տվյալներով օժտված պատանիները: Նրանցից մեկն էլ Վայոց ձորի մարզի Աղավնաձոր գյուղի բնակիչ Ֆրունզիկ Սարգսյանն է: Թեեւ նա ընդամենը 9 տարեկան է, սակայն արդեն հասցրել է Եղեգնաձորի «Արփա» մարտարվեստների հավաքականի կազմում հաղթանակներ տոնել հանրապետական պատանեկան 11 մրցաշարերում: Հետաքրքրական է, որ շնորհալի պատանին իր ունակությունները դրսեւորել է կարատե դո ձյուսինդոն սյորին ռյու հո, տոսական եւ այլ մարտաոճերում եւ մշտապես արժանացել է մասնագետների բարձր գնահատականին:

Ֆրունզիկը կարատեով սկսել է զբաղվել չափազանց վաղ՝ 5 տարեկանից: Մանուկ հասակից նա չափազանց ճկուն էր, ակրոբատիկական բարդ վարժություններ ու գաստեր էր կատարում: Ծնողները դա նկատելով, որդուն տարան մասնագետի մոտ: Եվ սկսվեցին կանոնավոր մարզումները, փոքրիկ Ֆրունզիկը սկսեց յուրացնել մարզաձեւի գաղտնիքները: Հաջողությունն իրեն երկար սպասեցնել չտվեց: Հանրապետական մրցումում նա կարողացավ դրսեւորել իր ունակություններն ու առաջին մեդալը նվաճեց: Ուրախությունն աննկարագրելի էր, ինչն անմոռանալի կմնա պատանու ողջ կյանքում: Հետո առաջին հաջողությանը հետեւեցին հաջորդները եւ Ֆրունզիկի պարգեւների հավաքածուն աստիճանաբար հարստացավ:

Պատանի մարզիկը նվիրական մի երազանք ունի՝ մասնակցել ամառային օլիմպիական խաղերին: Սակայն, ինչպես հայտնի է, կարատեն օլիմպիական մարզաձեւ չէ: Ուստի նա որոշել է զբաղվել նաեւ բռնցքամարտով: Այդ նպատակով այժմյանից նա ավելի շատ նախապատվությունը տալիս է գոտկատեղից վերեւ մարմնի շարժունակությանը, ուսագոտու մկանների ուժեղացմանը նպաստող վարժություններին, ամեն օր զբաղվում է կրոսավազքով: Կարծում ենք, որ պատանու նպատակասլացությունը կօգնի նրան իրականացնել երազանքը:

Ռագոզինան հինգերորդ տիտղոսը նվաճեց

Ռուսաստանցի բռնցքամարտիկ Նատալյա Ռագոզինան պրոֆեսիոնալ ռինգում շարունակում է հաղթարշավը: Երկրորդ միջին քաշի WIBF-ի, WBA-ի, WIBA-ի եւ GBU-ի վարկածներով աշխարհի չեմպիոնուհին Գերմանիայի Ռեսաու քաղաքում մենամարտեց ամերիկուհի Ակոնդայե Ֆոնտեյնի հետ: Հաղթողին որոշելու համար հարկ եղավ անցկացնել բոլոր 10 ռաունդները: Բոլոր մրցավարներն էլ միավորներով հաղթանակը շնորհեցին Ռագոզինային (98-93, 98-92, 98-92): Այսպիսով, 31-ամյա մարզուհին աշխարհի չեմպիոնուհու իր տիտղոսներին ավելացրեց եւս մեկը՝ WBC-ի վարկածով ուժեղագույնի կոչումը: Վերջին տիտղոսը կանանց բռնցքամարտում ամենապատվավորն է: Մինչ այդ WBC-ի վարկածով աշխարհի չեմպիոնուհու տիտղոսը պատկանում էր հանրահայտ Մոհամեդ Ալիի դստերը՝ Լեյլային, որն ամուսնության պատճառով մեկ տարով դադարեցրել է ելույթները ռինգում:

Նատալյա Ռագոզինան պրոֆեսիոնալ ռինգում 16-րդ հաղթանակը տոնեց, որից 11-ում նա մրցակիցներին նոկաուտի է ենթարկել: Ռագոզինան պրոֆեսիոնալ ռինգում առայժմ անպարտելի է: Նրա մրցակցուհին՝ 35-ամյա Ակոնդայե Ֆոնտեյնը 9-րդ մենամարտն էր անցկացնում: Դրանցից 7-ում նա հաղթել է, մեկն ավարտել ոչ-ոքի: Նա առաջին պարտությունը կրեց:

31-ամյա Ռագոզինան ցանկանում է մենամարտել Լեյլա Ալիի հետ: Ըստ ռուսական լրատվամիջոցների, Ռագոզինայի մենեջերները մտադիր են 1 մլն դոլար առաջարկել Լեյլա Ալիին մենամարտի համար:

Ռեկորդը գերազանցվեց

Հունգարիայի Դեբրեցեն քաղաքում ընթացող լողի Եվրոպայի առաջնությունում համաշխարհային նոր ռեկորդ սահմանվեց: Հունգարացի Չեխը 200 մ համալիր լողաձեւում ցույց տվեց լավագույն արդյունքը՝ 1 րոպե 52,99 վրկ: Աշխարհի նախկին ռեկորդը սահմանվել էր այս տարվա նոյեմբերի 18-ին Բեռլինում, աշխարհի գավաթի խաղարկության փուլում: Հեղինակը բրազիլացի Տիագու Պերեյրան էր:

Ամենաերիտասարդ ռմբարկուն

«Կլիվլենդի» բասկետբոլիստ Լեբրոն Ջեյմսը բասկետբոլի ազգային ընկերակցության պատմության մեջ ամենաերիտասարդ խաղացողն է, որ հասեց 9000 միավորի սահմանագիծը: «Միլուոկիի» հետ խաղում 22-ամյա բասկետբոլիստը 31 միավոր վաստակեց: Բասկետբոլի ազգային ընկերակցության հանդիպումներում Ջեյմսը 9028 միավոր է վաստակել:

Էջը պատրաստեց ԱՇՈՏ ՀԱՅՐԱՊԵՏՅԱՆԸ

ԱԶԳ

Օրվա հետքերով

1-ին էջից

Ա. Ռուստամյանը նշեց այն երկու պատճառները, որոնք կարեւոր էին դարձրել այսպիսի լսումների կազմակերպումը. նախ՝ չկա Հայաստանի անցյալի, ներկայի եւ ապագայի վրա ազդող մեկ այլ կարեւոր հարց, քան հայ-թուրքական հարաբերությունները կամ ավելի ճիշտ՝ դրանց բացակայությունը, երկրորդ՝ խորհրդարանական մակարդակով վերջապես պետք է ճշգրտել եւ հստակեցնել հետագա անելիքը՝ խորհրդարանական դիվանագիտության մեխանիզմներ պետք է մշակվեն հետագա քայլերի առումով:

Ազգային ժողովի նախագահ **Տիգրան Թորոսյանն** էլ ակտիվ էր եւ ավելի զարգացրեց «ինչու»-ն. թե լսումների ընթացքում ձեւակերպվելու են հարցադրումները, որ հետո դրանք օգտագործվեն: Հստակեցումը պետք է լինի այն բանալին, թե Թուրքիայի նախապայմաններն են ԼՂ հարցի կարգավորումն ու Ադրբեջանի հարակից տարածքների վերադարձը, Թուրքիայի ներկա սահմանների ճանաչումը, Հայաստանի հրաժարումը ցեղասպանության հարցի ճանաչումից: Այս պայմանների տարբեր ուժգնությամբ ներկայացնելու այս՝ 3-րդ փուլն ավելի բարդ է, Թուրքիան երեք նախապայման միասին է դնում: Ի դեպ, այս երեք պայմանն էլ միջազգային եւ իրավական տեսակետից քննադատության չեն դիմանում. ԼՂՀ հարցում Թուրքիան կողմ չէ, ներկա սահմանների ճանաչումը պահանջելու իրավունք Թուրքիան չունի՝ գործում են Կարսի եւ Մոսկվայի պայմանագրերը, մենք այս դեպքում Խորհրդային Միության իրավահաջորդն ենք, եւ Թուրքիան մեզ հետ պետք է հարաբերություններ հաստատելով հարց լուծի, մեր հայրենաբայց Թուրքիան դասական դիկտատուրայի երկիր է, որտեղ «կանտրոլի» տակ է պահվում ոչ միայն ներկան, այլեւ անցյալը: Այս դեպքում միակ ելքը Թուրքիայի հասարակության ներքին փոփոխություններն են: Իսկ ահա հայ հասարակության մեջ բարձրացվող երկու մոտեցումներն էլ՝ Եվրոմիության անդամ Թուրքիա-հարեւան կամ Եվրոմիություն մտնելու անարժան Թուրքիա, այս երկու տեսակետն էլ ԱԺ փոխնախագահը ծայրահեղ անվանեց. «Մեզ պետք է փոփոխված Թուրքիա, այլապես այս Թուրքիայի մուտքը Եվրոմիության փլուզման եւ հեղհեղուկ վիճակի է բերելու», նկատեց նա:

Պիտեր Սեմներին, ինչպես եւ սպասվում էր, ավելի քան դիվանագիտական ձեւակերպումներով խոսեց եւ լսումների, եւ լրագրողների հետ զրույցի ընթացքում: Նախ

Ազգային ժողովում փնտրում են հայ-թուրքական հարաբերությունների բանալին

ո՞ր արժեքային համակարգում են այդ հարցադրումները ձեւակերպվելու՝ Թուրքիան եվրոպական միություն է ուզում մտնել, եվրոպական արժեքների լեզվով էլ պետք է խոսենք նրա հետ. եթե արժեքային համակարգ կա՝ շատ հեշտ է դառնում: Տ. Թորոսյանը շեշտեց, որ մեր հարեւաններն, ի տարբերություն մեզ, անդամակցության ցանկության կողքին նախապայմաններ են դնում, մինչդեռ պետք է անդամակցել առանց նախապայմանների եւ վստահություն ձեռք բերելով հետո բարձրացնել խնդիրներն ու լուծել: Իսկ նախապայմանները չեն կարող երկու երկրների հարաբերությունների առողջացման հիմք լինել: ԱԺ նախագահն ակնկալում էր շատ ակտիվ աջակցություն եվրոպական կառույցներից, հատկապես՝ Եվրոպայի խորհրդից ու ԵԽԽՎ-ից եվրոպական արժեքների համատեքստում այն առումով, որ Թուրքիան եվրոպական արժեքների պայմանները բավարարելով Եվրոմիության անդամ դառնա, Հայաստանն էլ առանց նախապայմանների է պատրաստ հարաբերություններ հաստատել Թուրքիայի հետ:

Արտգործնախարար **Վարդան Օսկանյանը,** աշխատելով չկրկնել նախորդ ելույթ ունեցողներին, այս լսումները եւս մի առիթ դարձրեց Հայաստան-Թուրքիա հարաբերությունների անցյալն ու ներկան գծելու, քանի որ միջազգային հանրության ու Թուրքիայի տեսակետներն ամեն անգամ լսելով մտածում է, որ երեւի բավարար չենք ներկայացնում մեր տեսակետները: Իսկ հայ-թուրքական հարաբերությունները բավական բարդ են. մի կողմից անցյալի բեռը, մյուս կողմից՝ այս տարածաշրջանում ապրելու խաղաղության եւ կայունության հրամայականը. «Անցյալի խնդիրները որքան էլ բարդ լինեն, հնարավոր է լուծել Թուրքիայի հետ նորմալ հարաբերություններ հաստատելու միջոցով», ասաց Վ. Օսկանյանը՝ նկատելով, թե Թուրքիայի մոտեցումներում անցյալի խնդիրների լուծման պահանջ կա, ասել է թե՝ Թուրքիան նախապայմաններ է դնում, Հայաստանը՝ ոչ: Ու դեռ պատճառահետեւանքային շփոթություն էլ ստեղծում է, թե Հայաստանն է նախապայման դնում: Օսկանյանի ձեւակերպումով՝ Թուրկիցներից էլ չենք կարող պահանջել իրենց երկրների քաղաքացիության իրավունքից չօգտվել՝ իրենց երկրների խորհրդարաններում ցեղասպանության հարց չբարձրացնել: Թուրքիան երկու անգամ կորցրել է իր շանսը տարածաշրջանի համատեքստում Հայաստանի հետ հարաբերությունների հաստատման առումով՝ 1991-ին Խորհրդային Միության փլուզման ժամանակ, երբ կարող էր լցնել առաջացած վակուումը տարածաշրջանում, եւ 2003-ին, երբ Եվրոմիության մեջ մտնելու բանակցությունների թույլտվություն ստացավ: Իսկ Հայաստանի շահերից բխում է Թուրքիայի անդամակցումը Եվրոմիությանը՝ Եվրոմիության հետ սահման կունենանք: Բայց Թուրքիան, ըստ Օսկանյանի, ոչ թե արդյունքներով է հետաքրքրված, այլ գործընթացի վրա է շեշտ դնում. Էրդողանի առաջարկը՝ ցեղասպանության հարցը պատմաբանների հանձնաժողովում քննելու, սա է վկայում: Բացի այդ, «ցեղասպանություն» բառն անգամ հիշատակողին քրեական հետապնդման ենթարկող 301-րդ հոդված ունեցող Թուրքիայի եվրոպական ձգտումներին կարելի՞ է հավատալ: «Մենք մտահոգ ենք, որ ժամանակ ենք կորցնում, շփումներ չկան, նույնիսկ պատգամավորների ենք հրավիրում՝ չեն գալիս...»:

Ըստ Օսկանյանի՝ Հայաստանը մտահոգված է՝ արդյո՞ք Եվրոմիությունը Թուրքիայի անդամակցության վերաբերյալ արդար որոշում կկայացնի՞, ինչպես այլ երկրների դեպքում, թե՞ այլ նկատառումներից ելնելով քաղաքական որոշում կկայացնի: Այս մտահոգությունը կա, որովհետեւ չնայած Հայաստանի հետ սահմանները փակ լինելուն՝ Թուրքիային թույլատրվեց անդամակցության գործընթացի սկիզբ դնել:

Պատկերն ամբողջական չէր լինի, եթե չներկայացնենք ԱԺ դաշնակցական փոխնախագահ **Վահան Հովհաննիսյանի** ելույթի ուղղվածությունը, որը համոզված էր, որ հայ-թուրքական հարաբերություններում փակուղային վիճակ է, ոչ մի անգամ պատմության մեջ դեմոկրատիայի եւ դիկտատուրայի միջեւ փոխհամաձայնություն չի ստեղծվել: Ճիշտ է, Հայաստանը մաքուր դեմոկրատիայի երկիր չէ, նա ողջունեց լսումները՝ հուսալով, թե դրանց շարունակությունը քայլ առ քայլ Հայաստան-Թուրքիա հարաբերությունների կարգավորումը կամ հաստատումը կլինի: Նա նշեց, որ կողմերը շփումներ ու միմյանց հանդեպ վստահություն չունեն: Խոչընդոտները եթե հաջողվեր հաղթահարել, այդ դեպքում կարելի կլիներ երկխոսություն սկսել հարաբերությունները կարգավորելու ուղղությամբ, քանի որ նույն տարածքում ապրելով՝ Հայաստանն ու Թուրքիան պետք է նայեն դեպի ապագա: Եվրոմիությունն ավելի մեծ մասնակցություն է ունենալու տարածաշրջանային զարգացումներում. «Հակամարտությունը ոչ միայն տարաձայնությունների արդյունք է, այլեւ մտածելակերպի խնդիր է», «Առանց հեռանկարի առաջընթաց հնարավոր չէ». այս կարգի ձեւակերպումներից հետո նշեց, որ ծանոթ է Հայաստանի մոտեցումներին, Թուրքիայի առաջարկած նախապայմաններին: Ասաց, որ Եվրոպան մտահոգված է երկու գործընկերների միջեւ ջրբաժանի գոյությամբ, քանի որ տարածաշրջանի զարգացմանը դա չի նպաստում: Ողջունեց Սերժ Սարգսյանի հայտարարությունը, որ Հայաստանը ողջունում է Թուրքիայի անդամակցությունը Եվրոմիությանը, քանի որ դրանով կարող են բարելավվել լարված հարաբերությունները Երեւանի եւ Անկարայի միջեւ: Հիշեց Թուրքիայի առաջարկը պատմաբանների հանձնաժողով ստեղծելու վերաբերյալ, դա խոստումնալից առաջարկ անվանեց, եթե պատմաբանները կարողանան միասին աշխատել, թեեւ կասկածեց, որ 301-րդ հոդվածը դրան կխանգարի: Հայաստանի եւ Թուրքիայի կառավարություններին էլ Եվրոմիությունը քաջալերում է՝ առանցքային հարցերով քննարկումներ ունենալ, դեռ հասարակություններն էլ միմյանց հետ պետք է շփվեն: Նա հույս ուներ, որ հայ-թուրքական հարաբերությունների հարցը շուտով կլուծվի, բայց խորհուրդ ուներ՝ փոքր քայլեր ձեռնարկելով այդ օրը կմոտենա:

Այսօր քննարկումներն ավելի կտաքանան, քանի որ կլսվեն հասարակության տարբեր շերտերը ներկայացնող մարդկանց կարծիքները:

ԾԱՆՈՒՑՈՒՄ

ՀԱՐԳԵԼԻ ՔԱՂԱՔԱՑԻՆԵՐ
ԵՂԵՔ ՈՒՇԱԴԻՐ ԳԱԶԻ ՕԳՏԱԳՈՐԾՄԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿ

«Հայաստանի հրշեջ անվտանգության մասնագիտացված ծառայություններ» իրավաբանական անձանց միության խորհուրդը նպատակահարմարության տեսակետից հայտնում է.

- Արգելվում է օգտվել ջրատաքացուցիչից եւ ջեռուցման սարքից հետադարձ քարշի, կամ քարշի բացակայության դեպքում, քանի որ այդ ժամանակ առաջանում է շմոլ /CO/ գազ: Շինությունում շմոլ /CO/ գազի 0.4-0.5 % առկայության դեպքում 10-15 րոպեի ընթացքում մարդը մահացու թունավորվում է:
- Քարշի բացակայության դեպքում անհրաժեշտ է դիմել մասնագիտացված սպասարկում իրականացնող ծառայությանը:
- Քարշի առկայության դեպքում միացրեք ջրատաքացուցիչը եւ ջեռուցման սարքը՝ համաձայն գազասարքը արտադրող գործարանի կողմից տրված շահագործման հրահանգի:
- Գազասարքերի երկարատեւ օգտագործման ընթացքում անհրաժեշտ է հաճախակի օդափոխել շինությունը:
- Ձմռանը ծխատարերի սառցակալումը եւ խցանումը բացառելու նպատակով անհրաժեշտ է հաճախակի ստուգել դրանց գլխամասերի վիճակը:
- Խորհուրդ չի տրվում օգտվել ջրատաքացուցիչներից ուժեղ քամիների, թանձր մառախուղի եւ տարվա առավել շոգ եղանակների ժամանակ:
- Մի թույլատրեք գազասարքերից օգտվել երեխաներին եւ հրահանգավորում չստացած անձանց:
- Գազի ջրատաքացուցիչների կամ ջեռուցման սարքերի միացումները ծխատար ուղիներին անհրաժեշտ է կատարել ոչ պակաս 1 մմ հաստություն ունեցող գազասարքի ծխատար կարճախողովակի տրամագծից ոչ պակաս թիթեղյա խողովակներով:

ՀՈԴՎԱԾՆ ԸՆԹԵՐՑԵԼԻՍ ԸՆԿԱԼԵՔ ՈՐՊԵՍ ՆՊԱՏԱԿԱՀԱՐՄԱՐՈՒԹՅԱՆ ՏԵՍԱԿՅՈՒՆ
ՈՉ ՊԱՇՏՈՆԱԿԱՆ ՀՐԱՊԱՐԱԿՈՒՄ
«Հայաստանի հրշեջ անվտանգության մասնագիտացված ծառայություններ» իրավաբանական անձանց միության խորհուրդ

կօգնի դիմանալ ամառվա տապին
սարերի զարդը մեկ գավաթի մեջ
ՍԱՐԻ ԹԵՅ
ՈՒԺԻ ԵՎ ԴԱԴԻ ԸՆՏԻՐ ԹԵՅ
MOUNTAIN TEA ՍԱՐԻ ԹԵՅ
25 փաթեթ մեկ տուփի մեջ
և ընդամենը 1-2 րոպեից կարող եք վայելել ընտիր ... թեյ
առնվազն ամիսը մեկ արժե ընտրել բարձրորակը
Մեծածախ գնումների համար զանգահարել 47-27-20, 47-03-63

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

«Սնանկության մասին» ՀՀ օրենքի 46-րդ հոդվածի 6-րդ մասի պահանջի համաձայն, հրապարակվում է [illegible] պարտատերերի նախնական ցուցակը

ՀՀ	Պարտատիրոջ անվանումը	Պահանջի չափը	Կոչումը ըստ առաջնահերթությունների
1	ՀՀ ԿԱ ՊԵԿ [illegible] ՏՏՏ	642600 դրամ	Օրենքի 82-րդ հոդված է, խումբ

Կառավարիչը, պարտապանը եւ պարտատերերը կարող են սույն հրապարակումից հետո 7 օրվա ընթացքում առարկություն ներկայացնել դատարան՝ ք. Վայք, [illegible] 8 հասցեով:

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

ՀՀ սնանկության դատարանի 2007-ի նոյեմբերի 21-ի վճռով Միհրան Ալեքսանի Վանցյանը (Սյունիքի մարզ, գ. Կոռնիձոր) ճանաչվել է սնանկ: Վճիռն օրինական ուժի մեջ է մտել 07.12.2007-ի վճռով:

ՀՀ սնանկության դատարանի 07.12.2007-ի վճռով Միհրան Ալեքսանի Վանցյանի սնանկության գործով կառավարիչ է նշանակվել Հովսեփ Ներսիսյանը: Պարտատերերի առաջին ժողովը նշանակվել է 22.02.2008-ին, ՀՀ սնանկության դատարանի Վայքի նստավայրի շենքում (ք. Վայք, [illegible] 8): Պարտատերերն իրենց պահանջները կարող են ներկայացնել դատարան «Սնանկության մասին» ՀՀ օրենքի 46 հոդվածի կարգով սույն հայտարարությունից հետո մեկամսյա ժամկետում:

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

ՀՀ սնանկության դատարանի 2007-ի նոյեմբերի 19-ի վճռով Սուրիկ Խաչատուրի Բեգլարյանը (անձն. AE 0402342) ճանաչվել է սնանկ: Վճիռն օրինական ուժի մեջ է մտել 05.12.2007-ի վճռով:

ՀՀ սնանկության դատարանի 05.12.2007-ի վճռով Սուրիկ Բեգլարյանի սնանկության գործով կառավարիչ է նշանակվել Հովսեփ Ներսիսյանը: Պարտատերերի առաջին ժողովը նշանակվել է 22.02.2008-ին, ՀՀ սնանկության դատարանի Վայքի նստավայրի շենքում (ք. Վայք, [illegible] 8): Պարտատերերն իրենց պահանջները կարող են ներկայացնել դատարան «Սնանկության մասին» ՀՀ օրենքի 46 հոդվածի կարգով սույն հայտարարությունից հետո մեկամսյա ժամկետում:

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

ՀՀ սնանկության դատարանի 2007-ի նոյեմբերի 15-ի վճռով Ռաֆիկ Սերոժի Մկրտչյանը (անձն. AB 0257594) ճանաչվել է սնանկ: Վճիռն օրինական ուժի մեջ է մտել 07.12.2007-ի վճռով:

ՀՀ սնանկության դատարանի 04.12.2007-ի վճռով Ռաֆիկ Մկրտչյանի սնանկության գործով կառավարիչ է նշանակվել Հովսեփ Ներսիսյանը: Պարտատերերի առաջին ժողովը նշանակվել է 22.02.2008-ին, ՀՀ սնանկության դատարանի Վայքի նստավայրի շենքում (ք. Վայք, [illegible] 8): Պարտատերերն իրենց պահանջները կարող են ներկայացնել դատարան «Սնանկության մասին» ՀՀ օրենքի 46 հոդվածի կարգով սույն հայտարարությունից հետո մեկամսյա ժամկետում:

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

ՀՀ սնանկության դատարանի 2007-ի նոյեմբերի 14-ի վճռով Յուրի Գրիգորյանը (Սյունիքի մարզ, գ. [illegible], անձնագիր՝ AB 0406668 տ. 20.06.1992., 032-ից) ճանաչվել է սնանկ: Վճիռն օրինական ուժի մեջ է մտել 30.11.2007-ի վճռով:

ՀՀ սնանկության դատարանի 30.11.2007-ի վճռով Յուրիկ Գրիգորյանի սնանկության գործով կառավարիչ է նշանակվել Հովսեփ Ներսիսյանը: Պարտատերերի առաջին ժողովը նշանակվել է 22.02.2008-ին, ՀՀ սնանկության դատարանի Վայքի նստավայրի շենքում (ք. Վայք, [illegible] 8): Պարտատերերն իրենց պահանջները կարող են ներկայացնել դատարան «Սնանկության մասին» ՀՀ օրենքի 46 հոդվածի կարգով սույն հայտարարությունից հետո մեկամսյա ժամկետում:

ԾՆՆԴՅԱՆԴ
10-ԱՄՅԱԿԴ՝
ՇՆՈՐՀԱՎՈՐ

ՀԱՍԱՐԱԿԱՅՆՈՒԹՅԱՆ ԾԱՆՈՒՑՈՒՄ

ՀՀ բնապահպանության նախարարության ՀՀ ջրային ռեսուրսների կառավարման գործակալության կողմից՝ ի կատարումն ՀՀ ջրային օրենսգրքի պահանջների եւ ՀՀ կառավարության 07.03.03 թ. N 217-Ն եւ N 218-Ն որոշումների, մշակվում է ՀՀ Արարատի մարզի Դալար համայնքի վարչական տարածքում «Արեգակ» [illegible] ՍՊԸ-ի [illegible] նպատակով ջրային ռեսուրսներից 0,3 լ/վրկ ջրառի ջրօգտագործման թույլտվության նախագիծը:

Բոլոր շահագրգիռ անձինք, ովքեր կցանկանան ծանոթանալ փաստաթղթի նախագծի նախնական տարբերակին, կարող են աշխատանքային օրերին, ժամը 17-18-ը դիմել ՀՀ ջրային ռեսուրսների կառավարման գործակալություն (հասցեն՝ Կառավարական 3-րդ տուն, 5-րդ հարկ, 541 սենյակ):

Հասարակայնության կողմից փաստաթղթի նախնական տարբերակի լսումը տեղի կունենա 2007-ի դեկտեմբերի 27-ին, ժամը 16.00-ին Կառավարական 3-րդ տուն, 5-րդ հարկ, 541 սենյակ:

ՀՀ ՋՐԱՅԻՆ ՌԵՍՈՒՐՍՆԵՐԻ ԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹՅՈՒՆ

www.azg.am
www.azgdaily.com

ԳՈՎԱԶԴԻ ՀԱՄԱՐ ԶԱՆԳԱՀԱՐԵԼ՝ 58-29-60

Լրատվական գործունեություն իրականացնող՝ «Ազգ օրաթերթ» ՍՊԸ, Երեւան, Հանրապետության 47: Պետական գրանցման վկայականի համար՝ 02 Ա N 047261, տրված՝ 17.02.00 թ.:
Թողարկման պատասխանատու, գլխ. խմբ. Հակոբ Աւետիքեան: Տպաքանակ՝ 3000, ստորագրված է տպագրության՝ 19.12.2007, գինը՝ 100 դրամ, տպագրվում է «Տիգրան Մեծ» հրատարակչության տպարանում՝ Արշակունյաց 2: